

EL LENGUATGE MATEMÀTIC DE LA NATURA

EL LENGUATGE MATEMÀTIC DE LA NATURA

Nom: Marc Serramià Amorós

Tutora: Reis Reig Castelló

Curs: 2n Batxillerat B

Institut: IES Martí l'Humà

Població i data: Montblanc, 7/7/2010

ÍNDEX

-1.Introducció al tema	4
-2. Introducció al treball	5
-3. La proporció àuria	6
-3.1 Introducció a la proporció àuria	7
-3.2 Explicació del nombre d'or	8
-3.2.1 On podem trobar la proporció àuria?	13
-3.3 Estudi del nombre d'or en l'anatomia humana	18
-3.4 Estudi del nombre d'or en les fulles de Pira i Montblanc	19
-3.5 Conclusions del nombre d'or	26
-4. Les fractals	27
-4.1 Introducció a les fractals	28
-4.2 Explicació de les fractals	29
-4.3 Les fractals en la natura	39
-4.4 Estudi de la dimensió fractal de les muntanyes de Prades i Poblet	42
-4.5 Estudi de la dimensió fractal dels contorns dels pobles de la Conca de Barberà	64
-4.6 Conclusions de les fractals	73
-5. Conclusions del treball	75
-6. Bibliografia	76
-7. Agraïments	77
-8. Annexos	78

1.INTRODUCCIÓ AL TEMA

“Les matemàtiques són l’alfabet amb el qual Déu ha escrit l’univers”

Galileo Galilei (1564–1642)

Quan contemplem la bellesa del nostre planeta tot ens sembla diferent, confús, ningú podria pensar que totes les coses mantenen semblances matemàtiques, que els objectes més caòtics segueixen els patrons més simples, que tots els humans compartim una proporció, que la disposició de les fulles de les plantes o de les llavors de gira-sol segueixen una successió numèrica.

En aquest treball de recerca es demostra que la natura més enllà de ser una agrupació de cèl·lules o diminuts àtoms, també conté nombres, mesures, proporcions i successions, es a dir matemàtiques, i s’explica no només amb paraules sinó que també amb estudis de flors, plantes, mapes i del propi cos humà.

2.INTRODUCCIÓ AL TREBALL

Aquest treball es basa en la recerca de les propietats matemàtiques que es poden trobar en la natura, si més no aquestes propietats són moltes, així que en aquest treball només se n'han estudiat dues: el nombre d'or i les fractals.

L'objectiu principal del treball és fer uns estudis d'aquests aspectes matemàtics en l'àmbit de la natura de la Conca de Barberà, per així determinar si s'hi manifesten o no.

La recerca s'ha dut a terme en 4 punts de la Conca i del Baix camp: Les muntanyes de Prades, les muntanyes de Poblet, els boscos i prats del terme municipal de Pira i els del terme municipal de Montblanc. En l'estudi de la dimensió fractal del contorn dels pobles de la conca també s'han estudiat les localitats de la Conca de Barberà que figuren en la llista de municipis de la Viquipèdia.

En el treball hi ha 4 estudis, 2 basats en el nombre d'or i 2 en les fractals. En el primer estudi es comprova que en el cos humà hi ha una proporció divina anomenada nombre d'or o proporció àuria. En el segon, també es tracta el tema de la proporció àuria, però en aquest cas el subjecte d'estudi no serà el cos humà, sinó algunes fulles d'arbres i plantes de la Conca de Barberà que s'han agafat l'atzar. En el tercer estudi abordarem el segon tema, les fractals, i comprovarem que més enllà de dibuixos caòtics són patrons que es poden trobar en àmbits com les muntanyes de Prades i de Poblet. I finalment, en el quart estudi, també analitzarem les fractals, però no pas d'una formació natural com les muntanyes, sinó de una formació artificial creada per l'home, com és el contorn dels municipis de la Conca de Barberà.

Així doncs, les hipòtesis d'aquest treball en forma de pregunta serien:

- 1.Hi ha una proporció divina en el cos humà que tothom comparteix?
- 2.Hi ha una proporció divina en les fulles dels arbres i plantes de la Conca de Barberà?
- 3.Tenen dimensió fractal les muntanyes de Prades?
- 4.Tenen dimensió fractal els contorns dels pobles de la Conca de Barberà?

3. La proporció àuria

$$\frac{1 + \sqrt{5}}{2}$$

3.1 Introducció a la proporció àuria

Quina relació mantenen les espirals d'una galàxia amb el posicionament de les llavors d'un gira-sol? El dissenyador de la targeta de crèdit va agafar un rectangle qualsevol per a crear-la? Els pintors pinten quadres sense seguir cap regla? L'home de Vitruvi és només un esbós de l'anatomia del cos humà?

Totes aquestes preguntes recauen sobre un mateix concepte, la proporció àuria, un nombre que durant tota la història ha estat present en les nostres vides sense que ens n'adonéssim. Des de la creació de les galàxies, les quals formen espirals logarítmiques que contenen el nombre d'or; l'evolució de l'especie humana fins a la que coneixem actualment, la qual també té unes característiques àuries que es poden observar en el dibuix de l'home de Vitruvi de Da Vinci; la construcció d'edificis amb planta àuria com el Partenó en l'època clàssica grega; algunes de les pintures més famoses, com la Mona Lisa o El naixement de Venus; fins i tot a l'actualitat, el DNI, o la targeta de crèdit estan creats a partir d'un rectangle auri.

El nombre d'or ens acompanya en el món, i en aquesta part del treball s'explica de què es tracta aquesta proporció i on la podem trobar, i a més a més es fa un estudi del nombre d'or en l'anatomia humana i un anàlisi del nombre d'or en unes fulles agafades a l'atzar a la Conca de Barberà.

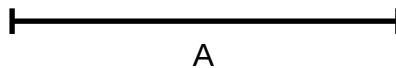
3.2 Explicació del nombre d'or

La proporció divina o nombre d'or es coneix amb la lletra grega ϕ (Fi) i s'obté a través de l'operació:

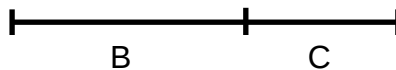
$$\Phi = \frac{1+\sqrt{5}}{2} \approx 1,6180339887498948482045868...$$

I com es pot deduir per l' $\sqrt{5}$ del numerador, el nombre d'or és un nombre irracional, $\Phi \in \mathbb{I}$. Però, d'on prové aquest nombre i que té que no tinguin els altres? Doncs aquest nombre es el nombre que s'obté al dividir dues longituds molt particulars d'un segment, com es demostra a continuació:

Suposem un segment que anomenarem A d'una longitud desconeguda x

Dividim aquest segment A en dos segments, un de llarg anomenat B i un de més curt anomenat C tals que al dividir les longituds B i C s'obtingui el mateix nombre que al dividir el segment original A i el segment B, és a dir, que la longitud del segment total és a la part B com aquesta part B és a la part C

La igualtat és $\frac{A}{B} = \frac{B}{C}$ si suposem que la longitud B=1 podríem conèixer la longitud A i per tant saber la proporció que han de mantenir els segments d'aquest tipus, d'aquesta manera la recta queda amb les següents longitud i la igualtat es converteix en una equació de segon grau:

$$\begin{array}{l} A = x \\ B = 1 \\ C = x-1 \end{array} \qquad \frac{x}{1} = \frac{1}{x-1}$$

Si resollem aquesta equació, trobarem dues solucions, una serà el nombre d'or i l'altre el nombre d'or negatiu, una solució no vàlida que es descarta perquè les longituds no poden ser negatives:

$$\frac{x}{1} = \frac{1}{x-1} \Rightarrow x(x-1) = 1 \Rightarrow x^2 - x = 1 \Rightarrow x^2 - x - 1 = 0$$

$$x_{1,2} = \frac{-(-1) \pm \sqrt{(-1)^2 - 4 \cdot 1 \cdot (-1)}}{2 \cdot 1} = \frac{1 \pm \sqrt{5}}{2}$$

Podem dir doncs, que el nombre d'or es diferencia dels altres nombres perquè és la relació que tindran dos nombres quan la suma dels dos tingui la mateixa relació amb el nombre més gran. Així, dos nombres positius n i m mantenen una proporció àuria si es verifica $\frac{n+m}{n} = \frac{n}{m}$

Per obtenir el nombre d'or, però també es poden fer servir altres mètodes com:

$$\Phi = \sqrt{1 + \sqrt{1 + \sqrt{1 + \sqrt{1 + \sqrt{1 + \dots}}}}}$$

Ja que si l'elevem al quadrat obtenim l'equació original:

$$\Phi^2 = 1 + \sqrt{1 + \sqrt{1 + \sqrt{1 + \sqrt{1 + \sqrt{1 + \dots}}}}} \Rightarrow \Phi^2 = 1 + \Phi \Rightarrow \Phi^2 - \Phi - 1 = 0$$

I al ser un nombre irracional i provenir d'una equació de segon grau del tipus $x^2 - b - 1 = 0$ es pot expressar com la fracció contínua:

$$\Phi = 1 + \frac{1}{1 + \frac{1}{1 + \frac{1}{1 + \frac{1}{1 + \dots}}}}$$

Ja que podem deduir que:

$$\Phi = 1 + \frac{1}{\Phi} \Rightarrow (\Phi - 1) \cdot \Phi = 1 \Rightarrow \Phi^2 - \Phi - 1 = 0$$

El nombre d'or també té una relació amb una successió numèrica molt famosa, la successió de Fibonacci. En aquesta successió un terme a_n (on n és la posició del nombre en la successió i a és el nombre al que correspon aquesta posició) és la suma dels dos termes anteriors a aquest. L'expressió és:

$$a_n = a_{n-1} + a_{n-2}$$

Els primers termes d'aquesta successió són: 1,1,2,3,5,8,13,21,34,55,89,144,233,377...

Si dividim dos termes de la successió consecutius, de manera que el nombre major sigui al numerador i el menor al denominador, com més cap al final de la successió agafem els nombres, més tendeixen a ϕ com es mostra a continuació:

$$\begin{array}{cccc} \frac{1}{1} = 1 & \frac{3}{2} = 1,5 & \frac{8}{5} = 1,6 & \frac{21}{13} = 1,6153 \\ \frac{2}{1} = 2 & \frac{5}{3} = 1,666... & \frac{13}{8} = 1,625 & \frac{34}{21} = 1,6194 \end{array}$$

I quan anomenem k a la divisió de dos termes consecutius en la successió de tal manera que $k = \frac{a_{n+1}}{a_n}$ i en fem el límit quan n tendeix a infinit podem trobar:

$$k = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_{n+1}}{a_n} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_n + a_{n-1}}{a_n} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_n}{a_n} + \frac{a_{n-1}}{a_n} = \lim_{n \rightarrow \infty} 1 + \frac{a_{n-1}}{a_n} = 1 + \left(\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_n}{a_{n-1}} \right)^{-1} = 1 + (k)^{-1}$$

Si arreglem el resultat obtindrem l'equació original, per tant, la divisió de dos termes consecutius en la successió de Fibonacci quan la posició tendeix a infinit és exactament ϕ

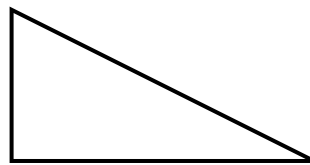
$$k = 1 + \frac{1}{k} \Rightarrow k^2 - k - 1 = 0$$

El nombre d'or també es caracteritza per ser la proporció dels costats d'un rectangle especial, que es diferent de la resta, aquest és el rectangle auri.

En l'estudi sobre les fulles recollides a l'atzar a la Conca de Barberà s'han trobat fulles que contenen rectangles auris si es tracen línies seguint l'alçada i l'amplada d'aquestes.

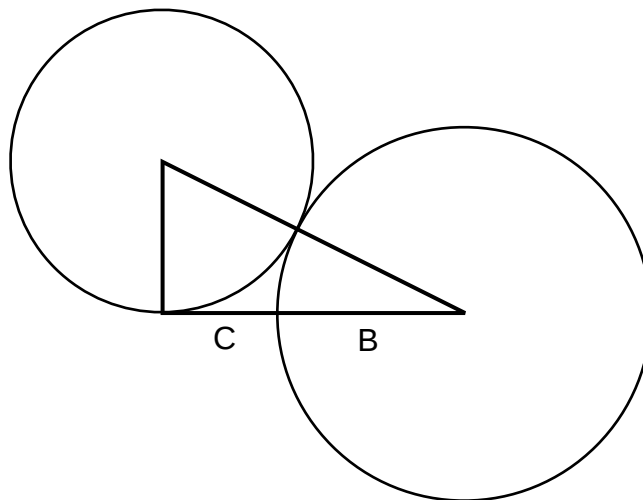
Per construir un rectangle auri dibuixem un segment que anomenarem A i que com al principi de l'explicació del nombre d'or haurem de dividir en dos, la part llarga B i la part curta C.

Per aconseguir dividir-lo de tal manera que A i B mantinguin la mateixa proporció que B i C, tracem un altre segment, de meitat de la longitud del segment A, i perpendicular a aquest per un extrem i unim l'extrem sobrant del segment A i l'extrem sobrant del nou segment que hem traçat de manera que es formi un triangle rectangle:

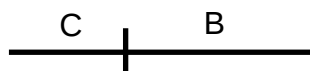

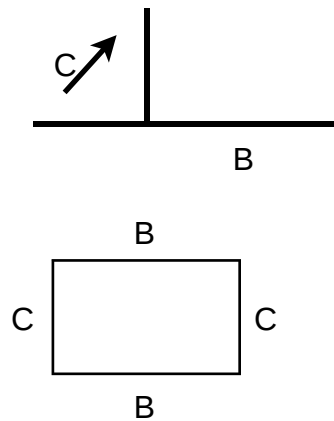
A

A continuació, punxem amb un compàs el vèrtex superior i amb la mina al vèrtex que forma noranta graus tracem una circumferència, seguidament punxem al vèrtex inferior que no forma noranta graus i amb la mina al punt de tall de la circumferència anterior i la hipotenusa tracem una nova circumferència. El punt on aquesta nova circumferència talli la recta A, serà el punt que dividirà A en B i C.

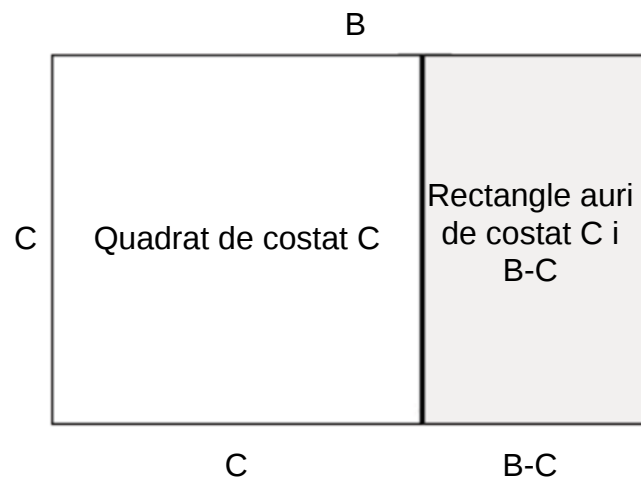

Si ara agafem la base del triangle i dobleguem el segment formant noranta graus just per el punt en que acaba C i comença B i amb línies paral·leles acabem de dibuixar el rectangle, haurem construït un rectangle auri.

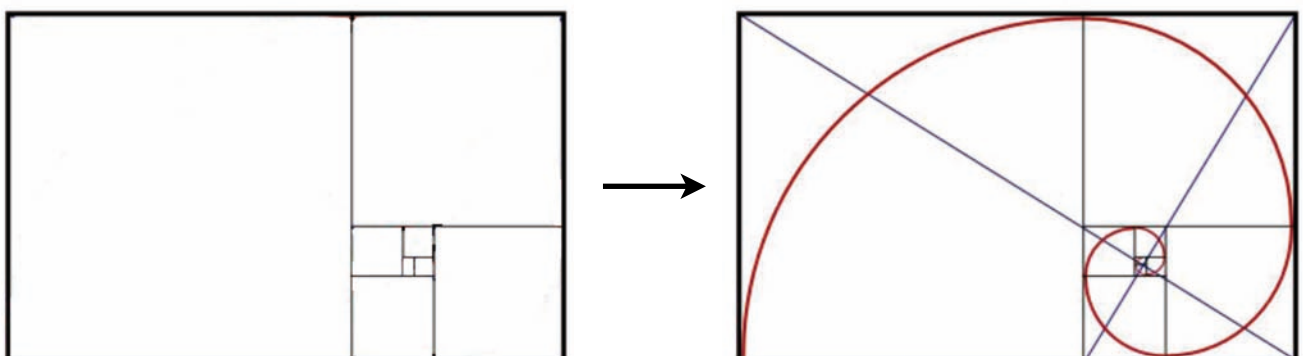

Aquest rectangle és auri, i per tant té unes propietats especials que el diferencien dels altres, una és que si a la base del rectangle fem un tall des d'un extrem fins a una longitud C i tracem una paral·lela a C per aquell punt obtindrem un quadrat de costat C i un nou rectangle auri que seguirà mantenint la proporció i que tindrà costats C i $B-C$.

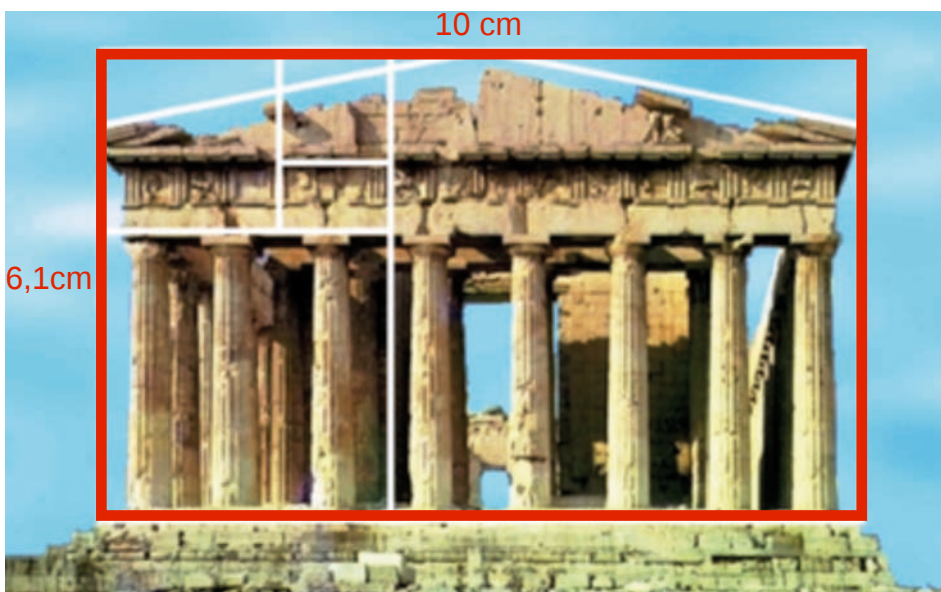
Una altra propietat és que si seguim fent aquest mètode fins a l'infinit i unim amb un quart de circumferència els vèrtex oposats de tots els quadrats obtindrem una espiral logarítmica.

3.2.1 On podem trobar el nombre d'or?

La proporció àuria és un dels nombres més estesos del món, el podem trobar en llocs naturals, com el cos humà, les fulles dels arbres, etc. Però, com que és considerat el nombre de la bellesa i la proporció perfecta també el podem trobar en molts llocs artificials, és a dir creats per l'home com edificis, pintures i objectes que utilitzem sovint.

En primer lloc veurem els llocs artificials, un dels primers monuments en tenir la proporció àuria, és el partenó de l'acròpolis de la ciutat d'Atenes. Aquest monument conté la proporció en la façana com mostra la il·lustració:

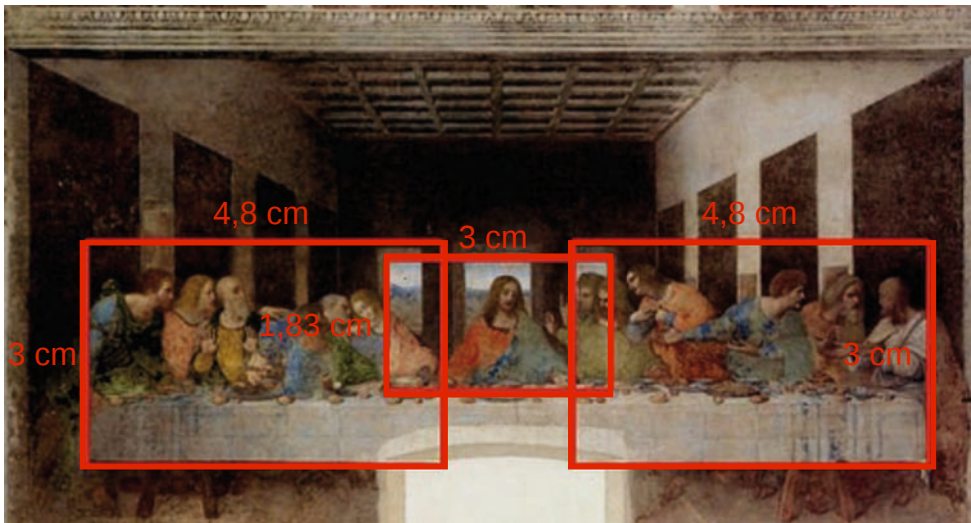
$$\frac{10}{6,1} = 1,639344... \approx \Phi$$

Un altre edifici que conté la proporció, és la seu central de l'ONU a Nova York, en aquest cas es pot veure clarament com la façana de l'edifici presenta un gran rectangle, la proporció del qual és ϕ .

$$\frac{3,92}{2,4} = 1,6\widehat{3} \approx \Phi$$

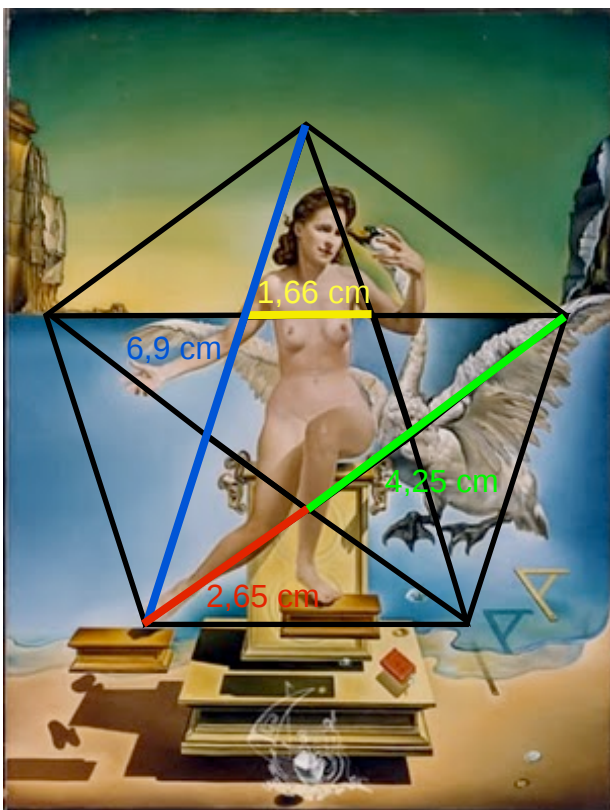
Molts altres edificis contenen la proporció àuria, però el nombre d'or també ha servit a molts pintors per a fer els seus quadres, com és el cas de Leonardo Da Vinci, en el seu quadre "L'últim sopar". Es poden veure tres rectangles auris formats per els personatges:

$$\frac{4,8}{3} = 1,6 \approx \Phi$$

$$\frac{3}{1,83} = 1,63934... \approx \Phi$$

Un altre quadre que presenta la proporció àuria és el quadre del pintor català Salvador Dalí "La Leda atòmica", aquest quadre es dedicat al coneixement matemàtic. Dalí amb l'ajuda del matemàtic Matila Ghyka va aconseguir introduir la proporció àuria de forma magistral en forma d'una estrella de 5 puntes molt particular com es mostra a continuació:

L'estrella es pot dividir en 4 segments diferents segons la longitud, de gran a petit: el blau, el verd, el vermell i el groc. Si fem la divisió entre les longituds blau/verd, verd/vermell i vermell/groc obtenim ϕ :

$$\frac{6,9}{4,25} = 1,623529... \approx \Phi$$

$$\frac{4,25}{2,65} = 1,603773... \approx \Phi$$

$$\frac{2,65}{1,66} = 1,596385... \approx \Phi$$

Més enllà de l'arquitectura o l'art, el nombre d'or està molt present en les nostres vides. Un exemple són les targetes, com les de crèdit, el DNI o el carnet de conduir. Totes elles formen un rectangle auri.

$$\frac{8,1}{5,1} = 1,588235... \approx \Phi$$

Un altre exemple, també és un objecte que utilitzem molt sovint, és el bolígraf "Bic" de tota la vida. Si tapem el bolígraf i dividim la distància de l'extrem no tapat fins al principi del tap i la longitud de tot el tap, obtindrem ϕ .

$$\frac{9,8}{6,1} = 1,606557... \approx \Phi$$

Els fumadors tenen en la seva mà durant molt de temps un paquet de cigarrets que casualment forma un rectangle auri. Potser per atreure clients?

$$\frac{5,4}{3,3} = 1,636363... \approx \Phi$$

Però el nombre d'or, ja existia molt abans que els grecs, que els pintors i que qualsevol persona, el nombre d'or també és present a la natura i a l'univers des de fa bilions d'anys. Un exemple són les galàxies, les quals formen formes i una gran quantitat d'elles formen espirals logarítmiques, espirals que com ja hem explicat estan molt relacionades amb ϕ .

Aquestes espirals també apareixen en alguns animals com el cargol, el nàutil i en fòssils dels seus avantpassats.

Un altre lloc on apareix el nombre d'or és en les pinyes i en la disposició de les llavors del gira-sol i la margarida, en els tres casos es formen espirals, el nombre d'espirals horàries i el nombre d'espirals anti-horàries són dos termes consecutius en la successió de Fibonacci, i per tant la seva divisió és ϕ .

8 espirals
horàries

13 espirals
anti-horàries

$$\frac{13}{8} = 1,625 \approx \Phi$$

34 espirals en
sentit anti-horari

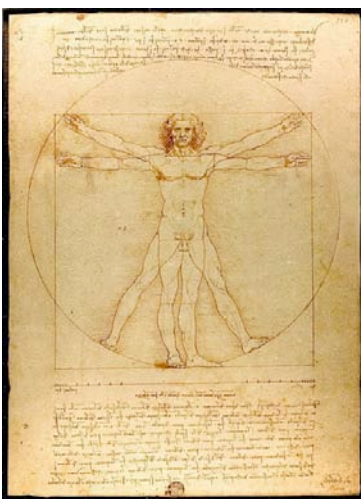
$$\frac{55}{34} = 1,617647... \approx \Phi$$

55 espirals en
sentit horari

Un altre lloc on podem trobar el nombre d'or en la natura és en un rusc, ja que la raó entre el nombre d'abelles mascle i d'abelles femella és ϕ .

També en els arbres on la relació entre la grossor del tronc i la de les rames que en surten també és el nombre d'or.

I fins i tot nosaltres duem a sobre el nombre d'or, ja que en el cos humà hi ha moltes proporcions àuries, com ja va dibuixar Leonardo Da Vinci en l'esbós de "*l'Home de Vitruvi*" on va marcar-ne algunes de elles.

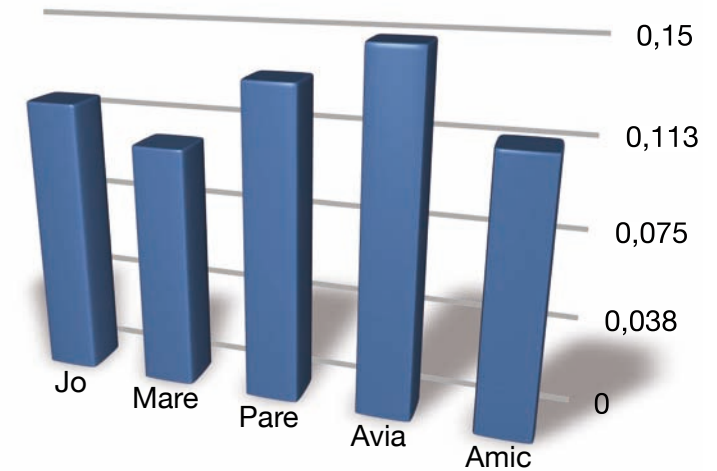

- La relació entre l'alçada total i l'alçada fins el melic.
- La relació de la longitud del braç i la longitud de la ma al colze
- La relació entre l'amplada i la llargada de la cara
- La relació entre la primera falange de la ma i la segona, i entre la segona i la tercera.
- La relació entre la longitud de la cama i la longitud del peu al genoll.
- La relació entre la longitud del colze al canell i del canell a la punta dels dits

Totes elles tenen la proporció àuria. A continuació s'exemplifica aquest fet amb un estudi d'algunes de les relacions esmentades fetes a cinc persones.

3.3 Estudi del nombre d'or en l'anatomia humana

Nom:	Jo	Mare	Pare	Avia	Amic
Altura total	179	170	172	163	171,7
Altura del melic	111	102,5	99,4	97	96,5
Divisió	1,613	1,659	1,730	1,680	1,779
Diferència amb Φ	0,005421376	0,040502597	0,112348305	0,062378382	0,161240623
-----	-----	-----	-----	-----	-----
Llargada del braç	75	70,7	68	71	73,8
Llargada del colze fins dits	48	43,7	43,5	44,7	43
Divisió	1,563	1,618	1,563	1,588	1,716
Diferència amb Φ	0,055533989	0,000185018	0,054815598	0,029667098	0,098245081
-----	-----	-----	-----	-----	-----
Llargada de la primera falange	5,5	5	5,3	5,2	4,4
Llargada de la segona falange	3,3	3,2	3,4	3,4	2,7
Divisió	1,667	1,563	1,559	1,529	1,630
Diferència amb Φ	0,048632678	0,055533989	0,059210459	0,088622224	0,011595641
-----	-----	-----	-----	-----	-----
Llargada de la cara	23	23,5	24	23	20,8
Amplada de la cara	12,5	13	14	12	13
Divisió	1,840	1,808	1,714	1,917	1,600
Diferència amb Φ	0,221966011	0,189658319	0,096251726	0,298632678	0,018033989
-----	-----	-----	-----	-----	-----
Llargada de la cama	101,5	99	98	96	95
Llargada del peu al genoll	54	53,5	50	51	50
Divisió	1,880	1,850	1,960	1,882	1,900
Diferència amb Φ	0,261595641	0,232433301	0,341966011	0,264318952	0,281966011
Mitjana de les diferències	0,118629939	0,103662645	0,13291842	0,148723867	0,114216269

■ Mitjana de les diferències

En el gràfic el 0 és la bellesa àuria i com més alta és la barra menys s'acosta a aquesta.

3.4 Estudi del nombre d'or en les fulles de Pira i Montblanc

Com ja hem vist la proporció àuria s'estén per tot el món, i per tant, també per la nostra comarca, la tenen edificis, objectes i els propis éssers humans, però i les plantes? Això és el que es demostra en aquest estudi, algunes plantes de la Conca de Barberà tenen aquesta proporció tan especial en les seves fulles.

Les fulles que s'han fet servir per l'estudi s'han agafat a l'atzar de boscos i muntanyes dels llocs que mostra el següent mapa:

En total s'ha estudiat una mostra de 108 fulles, les quals es poden trobar en els annexos i tenen una etiqueta amb un nombre, en totes s'han fet totes les mesures necessàries per determinar si eren proporcionalment àuries, a més a més, també s'han estudiat altres aspectes com el color, la complexitat, el tipus de marge, etc. per a veure si són factors que influeixen en la proporció de la fulla.

Les 45 primeres fulles, tenen el nombre en negre a l'etiqueta i són les que contenen el nombre d'or, totes tenen les mesures marcades i l'operació que confirma la seva proporció. Les 63 restants, que tenen els nombres de l'etiqueta vermella, no contenen la proporció àuria.

Taula d'informació de les fulles estudiades

Numero	Nombre d'or	Tipus	Persistència	Color	Marge	Agafat a	Base
1	Sí	Composta	Caduca	Verd	Pla	Montblanc	Obtusa
2	Sí	Composta	Caduca	Verd	Pla	Montblanc	Obtusa
3	Sí	Simple	Perenne	Altres	Serrat	Montblanc	Aguda
4	Sí	Composta	Perenne	Altres	Pla	Montblanc	Obtusa
5	Sí	Simple	Perenne	Verd fort	Pla	Montblanc	Aguda
6	Sí	Simple	Caduca	Verd fort	Pla	Montblanc	Obtusa
7	Sí	Simple	Caduca	Verd	Pla	Montblanc	Cordada
8	Sí	Simple	Caduca	Verd fort	Serrat	Montblanc	Obtusa
9	Sí	Simple	Perenne	Altres	Lobulat	Montblanc	Irregular
10	Sí	Simple	Caduca	Altres	Serrat	Pira	Obtusa
11	Sí	Simple	Caduca	Altres	Pla	Montblanc	Cordada
12	Sí	Composta	Perenne	Verd	Pla	Montblanc	Irregular
13	Sí	Simple	Perenne	Verd fort	Serrat	Montblanc	Obtusa
14	Sí	Simple	Caduca	Verd fort	Pla	Pira	Obtusa
15	Sí	Composta	Perenne	Verd fort	Pla	Montblanc	Obtusa
16	Sí	Simple	Perenne	Verd	Pla	Montblanc	Aguda
17	Sí	Simple	Perenne	Verd fort	Serrat	Montblanc	Aguda
18	Sí	Composta	Caduca	Altres	Serrat	Pira	Irregular
19	Sí	Simple	Caduca	Verd	Pla	Pira	Obtusa
20	Sí	Composta	Caduca	Verd fort	Pla	Pira	Irregular
21	Sí	Simple	Perenne	Verd fort	Serrat	Pira	Cordada
22	Sí	Simple	Perenne	Altres	Pla	Pira	Cordada
23	Sí	Composta	Caduca	Altres	Serrat	Pira	Obtusa
24	Sí	Simple	Caduca	Verd fort	Serrat	Pira	Obtusa
25	Sí	Simple	Caduca	Verd fort	Serrat	Pira	Cordada
26	Sí	Simple	Caduca	Verd fort	Serrat	Pira	Cordada
27	Sí	Simple	Caduca	Verd	Lobulat	Pira	Cordada
28	Sí	Composta	Caduca	Verd fort	Serrat	Pira	Aguda
29	Sí	Simple	Caduca	Verd fort	Lobulat	Montblanc	Cordada
30	Sí	Simple	Caduca	Verd	Lobulat	Montblanc	Cordada
31	Sí	Simple	Caduca	Verd fort	Lobulat	Montblanc	Obtusa
32	Sí	Composta	Perenne	Verd fort	Serrat	Pira	Aguda
33	Sí	Simple	Perenne	Verd	Pla	Pira	Obtusa
34	Sí	Simple	Perenne	Verd	Lobulat	Pira	Cordada

EL LLENGUATGE MATEMÀTIC DE LA NATURA

Numero	Nombre d'or	Tipus	Persistència	Color	Marge	Agafat a	Base
35	Sí	Simple	Caduca	Verd fort	Serrat	Pira	Obtusa
36	Sí	Simple	Caduca	Verd fort	Pla	Pira	Cordada
37	Sí	Simple	Perenne	Verd fort	Lobulat	Montblanc	Cordada
38	Sí	Simple	Caduca	Verd fort	Pla	Montblanc	Obtusa
39	Sí	Simple	Perenne	Verd fort	Lobulat	Pira	Cordada
40	Sí	Simple	Caduca	Verd fort	Serrat	Montblanc	Cordada
41	Sí	Simple	Perenne	Verd fort	Serrat	Pira	Obtusa
42	Sí	Composta	Caduca	Verd fort	Lobulat	Pira	Aguda
43	Sí	Simple	Caduca	Verd fort	Pla	Pira	Obtusa
44	Sí	Simple	Caduca	Verd	Serrat	Pira	Obtusa
45	Sí	Simple	Caduca	Verd	Serrat	Pira	Cordada
46	No	Simple	Perenne	Verd	Pla	Montblanc	Aguda
47	No	Simple	Perenne	Verd fort	Serrat	Montblanc	Aguda
48	No	Simple	Caduca	Verd	Pla	Montblanc	Obtusa
49	No	Simple	Caduca	Verd fort	Pla	Montblanc	Obtusa
50	No	Simple	Perenne	Verd fort	Pla	Montblanc	Obtusa
51	No	Simple	Caduca	Verd fort	Serrat	Montblanc	Obtusa
52	No	Simple	Perenne	Verd fort	Serrat	Montblanc	Aguda
53	No	Simple	Perenne	Verd fort	Lobulat	Montblanc	Cordada
54	No	Simple	Perenne	Verd fort	Serrat	Montblanc	Obtusa
55	No	Simple	Caduca	Verd fort	Pla	Montblanc	Obtusa
56	No	Simple	Perenne	Altres	Pla	Montblanc	Obtusa
57	No	Simple	Perenne	Verd fort	Serrat	Pira	Aguda
58	No	Composta	Perenne	Altres	Pla	Montblanc	Aguda
59	No	Simple	Perenne	Verd fort	Pla	Montblanc	Aguda
60	No	Simple	Perenne	Verd fort	Pla	Pira	Obtusa
61	No	Simple	Perenne	Verd fort	Pla	Montblanc	Obtusa
62	No	Simple	Perenne	Verd	Pla	Montblanc	Aguda
63	No	Simple	Perenne	Verd	Pla	Pira	Cordada
64	No	Simple	Caduca	Verd	Serrat	Montblanc	Cordada
65	No	Simple	Perenne	Verd	Pla	Montblanc	Obtusa
66	No	Simple	Perenne	Verd fort	Pla	Pira	Aguda
67	No	Simple	Perenne	Verd fort	Pla	Montblanc	Aguda
68	No	Simple	Perenne	Verd	Serrat	Montblanc	Obtusa
69	No	Simple	Caduca	Verd	Pla	Montblanc	Obtusa
70	No	Simple	Perenne	Verd fort	Pla	Montblanc	Aguda
71	No	Composta	Perenne	Verd	Serrat	Pira	Obtusa
72	No	Simple	Perenne	Verd fort	Pla	Montblanc	Aguda
73	No	Simple	Perenne	Verd fort	Pla	Montblanc	Obtusa

EL LLENGUATGE MATEMÀTIC DE LA NATURA

Numero	Nombre d'or	Tipus	Persistència	Color	Marge	Agafat a	Base
74	No	Simple	Perenne	Verd fort	Pla	Montblanc	Obtusa
75	No	Composta	Perenne	Verd	Pla	Pira	Obtusa
76	No	Simple	Caduca	Verd	Pla	Pira	Aguda
77	No	Simple	Perenne	Verd	Pla	Pira	Aguda
78	No	Composta	Perenne	Verd	Pla	Montblanc	Obtusa
79	No	Composta	Caduca	Verd	Serrat	Pira	Aguda
80	No	Composta	Caduca	Verd	Pla	Montblanc	Obtusa
81	No	Simple	Caduca	Verd	Serrat	Pira	Aguda
82	No	Simple	Caduca	Verd	Lobulat	Pira	Aguda
83	No	Simple	Perenne	Verd fort	Pla	Pira	Obtusa
84	No	Simple	Perenne	Verd fort	Pla	Montblanc	Obtusa
85	No	Simple	Caduca	Verd fort	Serrat	Pira	Obtusa
86	No	Simple	Perenne	Verd	Pla	Pira	Cordada
87	No	Simple	Perenne	Verd fort	Pla	Montblanc	Obtusa
88	No	Simple	Perenne	Verd fort	Pla	Pira	Obtusa
89	No	Simple	Caduca	Verd	Serrat	Montblanc	Obtusa
90	No	Composta	Perenne	Verd	Lobulat	Pira	Irregular
91	No	Simple	Caduca	Verd fort	Pla	Montblanc	Obtusa
92	No	Simple	Caduca	Verd	Pla	Montblanc	Aguda
93	No	Simple	Perenne	Verd fort	Pla	Pira	Obtusa
94	No	Simple	Caduca	Verd	Serrat	Montblanc	Obtusa
95	No	Simple	Caduca	Verd fort	Serrat	Pira	Obtusa
96	No	Simple	Perenne	Verd fort	Pla	Montblanc	Obtusa
97	No	Simple	Perenne	Verd	Pla	Montblanc	Obtusa
98	No	Simple	Caduca	Verd fort	Pla	Montblanc	Obtusa
99	No	Composta	Perenne	Verd fort	Serrat	Pira	Aguda
100	No	Composta	Perenne	Verd	Serrat	Pira	Aguda
101	No	Composta	Perenne	Verd	Serrat	Pira	Obtusa
102	No	Simple	Perenne	Altres	Pla	Pira	Obtusa
103	No	Simple	Caduca	Verd	Serrat	Montblanc	Aguda
104	No	Simple	Caduca	Verd	Serrat	Montblanc	Obtusa
105	No	Composta	Perenne	Verd fort	Pla	Montblanc	Aguda
106	No	Simple	Caduca	Verd fort	Pla	Montblanc	Obtusa
107	No	Simple	Perenne	Verd fort	Pla	Pira	Aguda
108	No	Simple	Caduca	Verd	Serrat	Pira	Obtusa

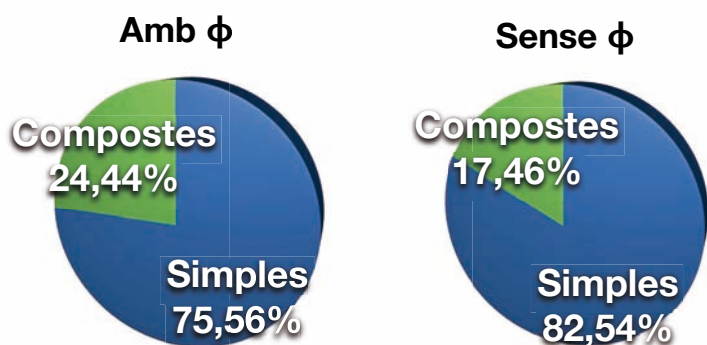
Anàlisi de la informació de la taula

En aquest apartat de l'estudi s'analitzen els resultats per veure si els aspectes analitzats són vinculants perquè la fulla sigui proporcionalment àuria o no.

1.La continuïtat de la fulla

	Simples	Compostes
Amb ϕ	34	11
Sense ϕ	52	11

La continuïtat de la fulla ens diu si aquella fulla solament és un cos, una fulla simple, o es divideix en varis cossos, una fulla complexa.

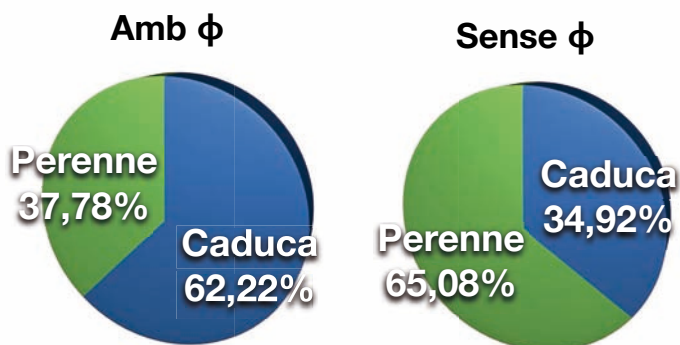
Com es pot apreciar en els percentatges, tan les fulles amb la proporció com les que no, tenen el mateix tant per cent de fulles compostes i simples.

2.La persistència de la fulla en la planta originària

Les plantes que canvien de fullatge cada any són les plantes caduques, mentre que les que mai canvien el fullatge són les perennes. Per a poder saber quines plantes eren perennes i quines caduques s'ha anat a mirar durant l'hivern si conservaven o no les fulles.

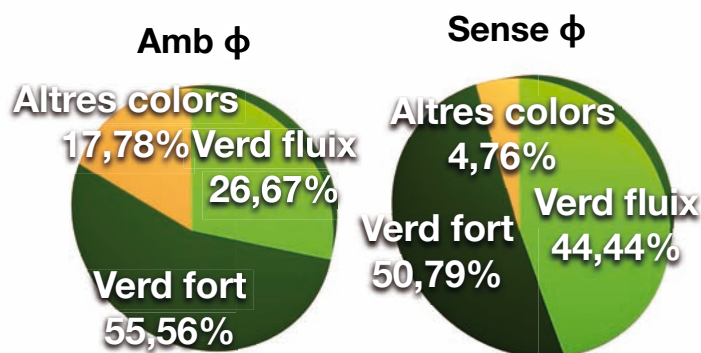
	Caduca	Perenne
Amb ϕ	28	17
Sense ϕ	22	41

En aquest cas es pot veure una gran diferència entre les fulles àuries i les no àuries, ja que les no àuries destaquen per tindre'n més de perennes, moltes d'aquestes són fulles de plantes de jardí.

3.El color

	Verd fluix	Verd fort	Altres colors
Amb ϕ	12	25	8
Sense ϕ	28	32	3

El color de les fulles s'ha classificat segons el color que tenien quan encara estaven a la planta i s'han format tres grups: el verd fluix; el verd fort i un grup d'altres colors, ja que, hi havia molts colors com el gris, el granat i l'ocre que no tenien molta representació.

En aquest cas es pot veure que hi ha més percentatge de fulles no àuries de color verd fluix que de àuries, per tant

les fulles de color verd fluix tendiran a no ser àuries, mentre que les de color verd fort estaran repartides de manera quasi igual i les d'altres colors tendiran a ser àuries.

4.Tipus de marge de la fulla

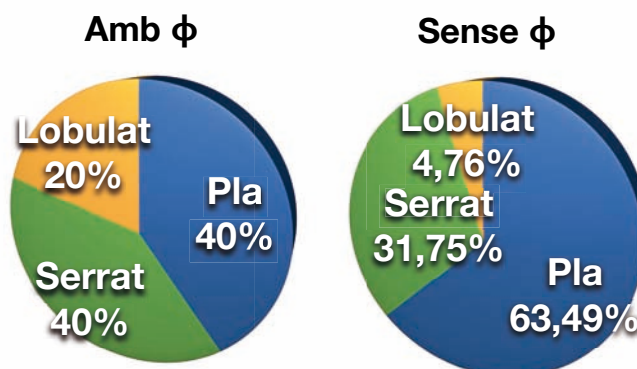
En aquest apartat s'ha analitzat el contorn de les fulles i s'han classificat en tres grups:

- Marge pla
- Marge serrat
- Marge lobulat

Com es pot veure en els gràfics de sectors les fulles amb marge lobulat tendeixen a ser àuries, les que tenen marge pla tendeixen a no ser-ho i les serrades es distribueixen quasi uniformement.

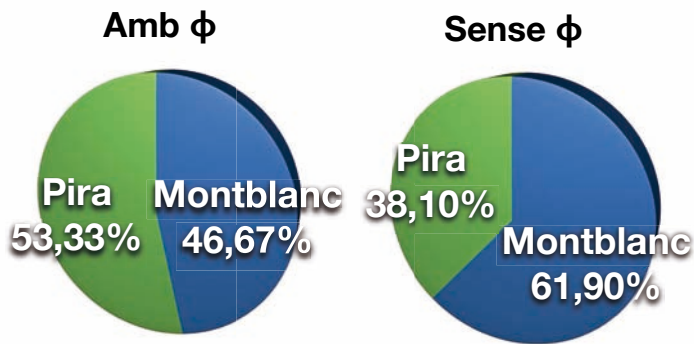
	Pla	Serrat	Lobulat
Amb ϕ	18	18	9
Sense ϕ	40	20	3

5.Procedència

	Montblanc	Pira
Amb ϕ	21	24
Sense ϕ	39	24

En aquest anàlisi es pot veure d'on provenen les fulles àuries i les no àuries.

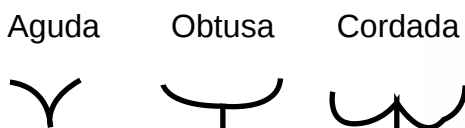

Era d'esperar que fos molt igualat, a la taula es pot veure que a Pira han quedat igual i a Montblanc s'han agafat més fulles no àuries.

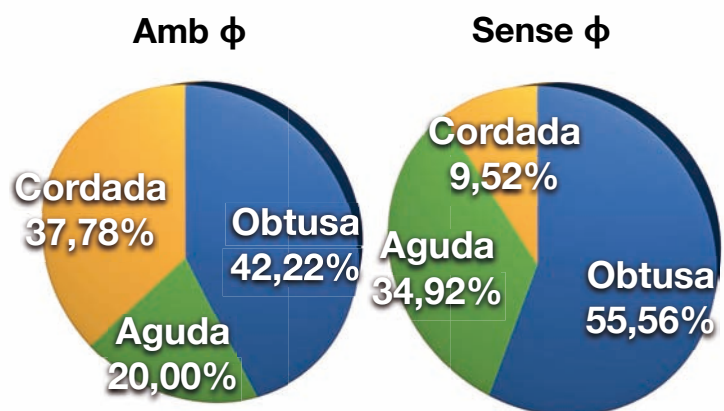
6.Tipus de base de la fulla

En aquesta secció de l'anàlisi es diferencia entre les diferents bases de la fulla segons la forma:

	Obtusa	Aguda	Cordada
Amb ϕ	19	9	17
Sense ϕ	35	22	6

Podem veure com tan les fulles àuries com les altres, tenen un tant per cent semblant en fulles obtuses i agudes, tot i que, les àuries en tenen menys en els dos casos. També es pot observar que hi ha moltes més fulles cordades en el bloc de les fulles àuries.

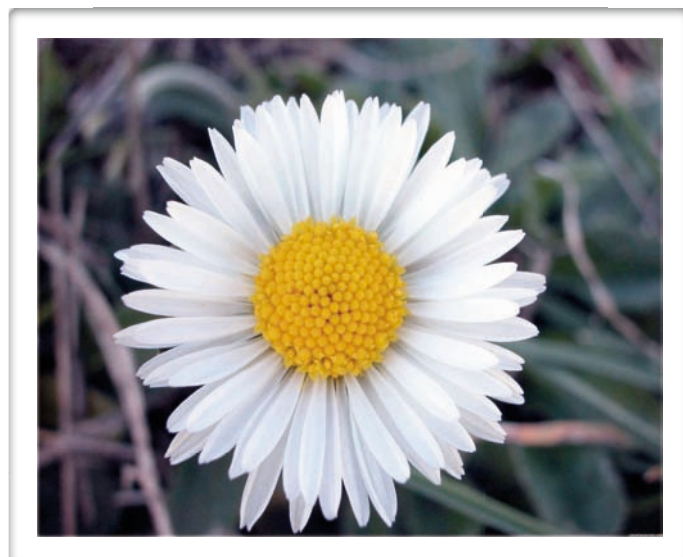

3.5 Conclusions del nombre d'or

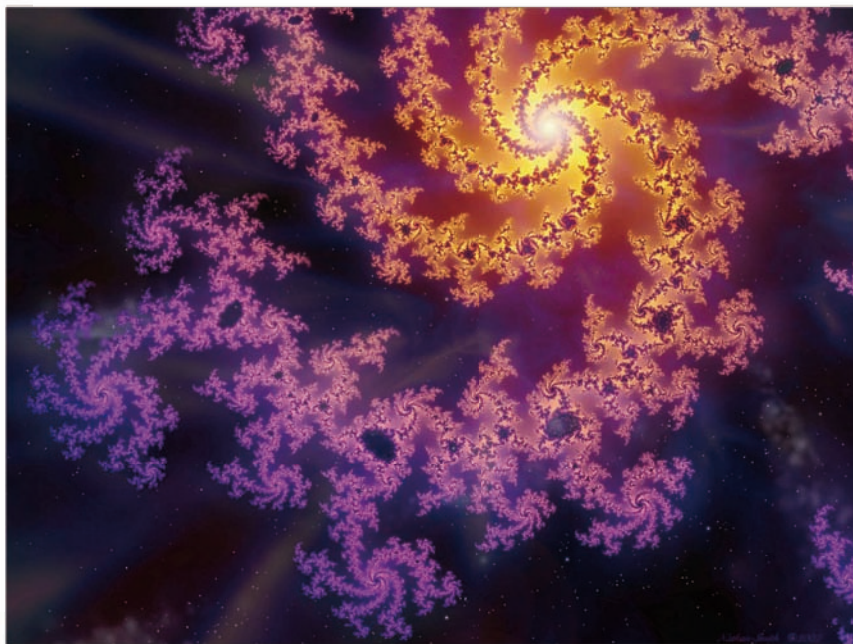
El nombre d'or, el podem trobar en molts llocs, creats per l'home o en la natura, un d'aquests llocs és el nostre cos on el nombre es manifesta en nombroses parts, com a la cara, al braç, a la cama...

També he pogut comprovar que a la Conca de Barberà hi ha moltes més fulles amb el nombre d'or de les que inicialment pensava que hi hauria, fet que m'ha sorprès, i a més a més, també he pogut veure factors o qualitats que poden afectar en agafar una fulla a l'atzar, sempre en l'àmbit de la Conca de Barberà. Ens serà més difícil trobar un fulla amb proporcions àuries a l'hivern que a l'estiu, ja que a l'hivern només hi ha fulles perennes, les quals només representen vora un 38% de les fulles àuries, també ens serà més difícil trobar fulles àuries de color verd clar o amb base aguda, ja que són poc comunes en aquestes fulles tan especials.

Una altra cosa que vaig descobrir durant la mesura i marcatge de les fulles va ser que algunes d'elles com les fulles numero 7,21,25,27,39,40,42 i 45 no tenen un sol rectangle auri sinó que en tenen més d'un i fins i tot més de dos, fet que ens evidencia que com en tot el món, la botànica també és un camp on el nombre d'or no passa de llarg.

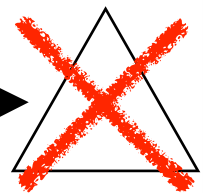
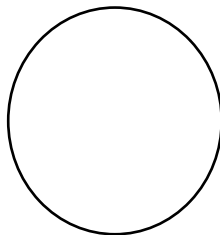

4. Les Fractals

4.1 Introducció a les fractals

Quan passegem pel carrer i veiem les coses que ens rodegen és fàcil determinar-ne la forma, les cases són quadrades o rectangulars, les rodes dels cotxes circulars, les teulades triangulars, etc. Aquestes són les formes de la geometria Euclidiana, és a dir de la geometria de les rectes i les corbes, que va ser introduïda per Euclides a l'època clàssica. Ara bé quan deixem de mirar a les coses creades artificialment per l'ésser humà i mirem cap a la natura no ens és tan fàcil deduir-ne la seva forma, les muntanyes no són triangulars, els rius no són rectes, les copes dels arbres no són esfèriques, tot això ens porta cap a plantejar-nos unes quantes preguntes: Quina forma tenen aquests objectes; Es poden estudiar?; Són caòtics o segueixen unes regles? Doncs bé les respostes d'aquestes preguntes es poden resumir en només un concepte matemàtic anomenat fractal. Però, què és un fractal?, doncs un fractal és una figura geomètrica, l'estructura bàsica de la qual es va repetint a diferents escales, així doncs quan veiem una muntanya no podem afirmar que és un triangle però si que podem afirmar que la seva estructura pot estar formada per milions de triangles ordenats de manera fractal, i quan veiem un arbre no podem dir que les seves rames siguin rectes sinó que es van dividint en successives rectes formant una forma fractal.

4.2 Explicació de les fractals

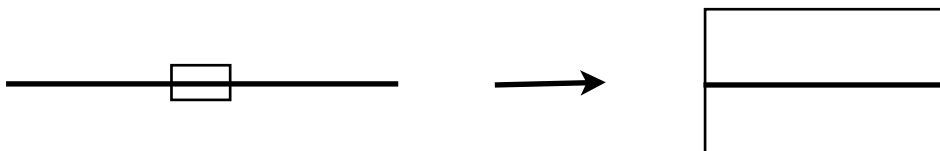
Un cos fractal és tot aquell cos que no és totalment llis i unit, tots els cossos rugosos o fragmentats tenen aquesta qualitat tan particular. Així direm que un objecte fractal és aquell que per la seva naturalesa rugosa o fragmentada es pot considerar complexe per a ser estudiat, és a dir, al ser una línia rugosa no en podem trobar mai la seva longitud de forma 100% precisa mesurant-la solament amb eines comunes de la geometria euclidiana com el regle, l'escaire o el compàs. El mateix passarà amb plans rugosos, serà impossible mesurar-ne la seva àrea, i també en els objectes "tridimensionals" rugosos trobarem la incapacitat de mesurar-ne el volum.

Un altre terme que va lligat sempre amb l'adjectiu fractal és el concepte d'auto-similitud, és a dir, amb els estudis fets per Benoît Mandelbrot aproximadament als anys 70, es va arribar a la conclusió que tots aquests objectes rugosos o fractals tenien en més o menys mesura, depenent-ne del grau de rugositat, la qualitat de repetir-se en diferents escales. Un cos fractal es va repetint en el seu cos de manera infinita, la part d'aquest cos s'assembla al cos original però més reduït.

Altres característiques més avançades de les fractals són que la seva dimensió Hausendorff-Besicovitch es major que la seva dimensió topològica, i que un fractal es defineix per un algorisme recursiu.

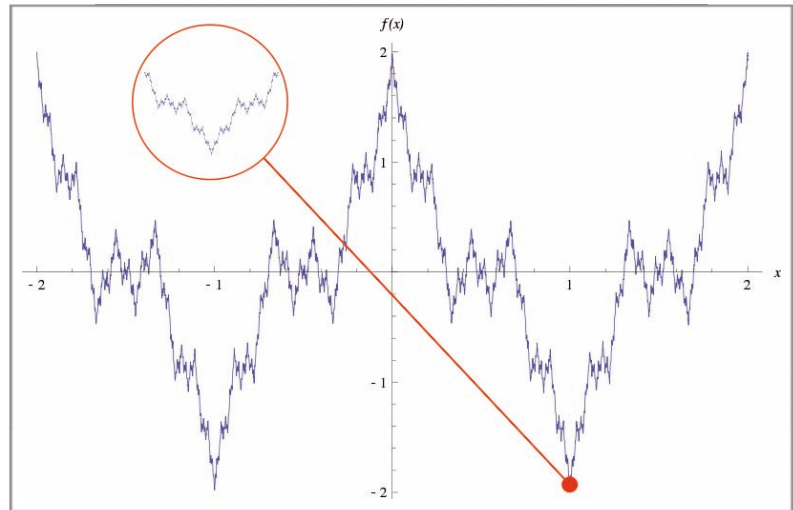
Història de les fractals

La primera persona en guiar la ciència cap a les fractals va ser Leibniz, al segle XVII, i va dir que hi havia cossos que eren auto-similars en ells mateixos, tot i això, va fallar, ja que, va posar com exemple la recta, cos que actualment no es considera fractal.

Podem considerar-ho auto-similar però no fractal.

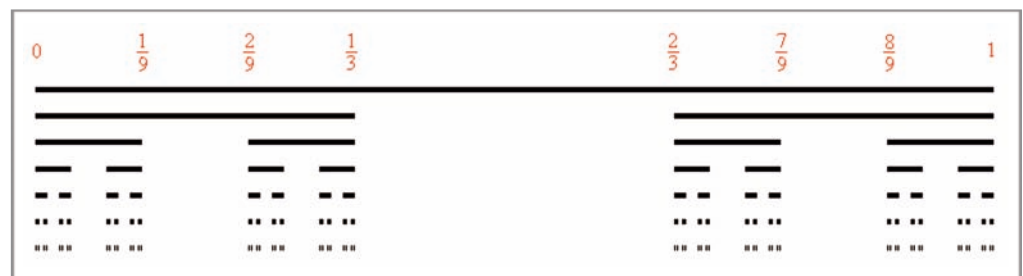
No serà fins molts anys després, al 1872, quan Karl Weierstrass descriurà una funció, la representació gràfica de la qual es comporta de forma fractal.

La funció de Weierstrass: $f(x) = \sum_{n=0}^{\infty} a^n \cos(b^n \pi x)$ on $0 < a < 1$ i b es un nombre enter imparell i positiu i es compleix que $ab > 1 + \frac{3}{2}\pi$.

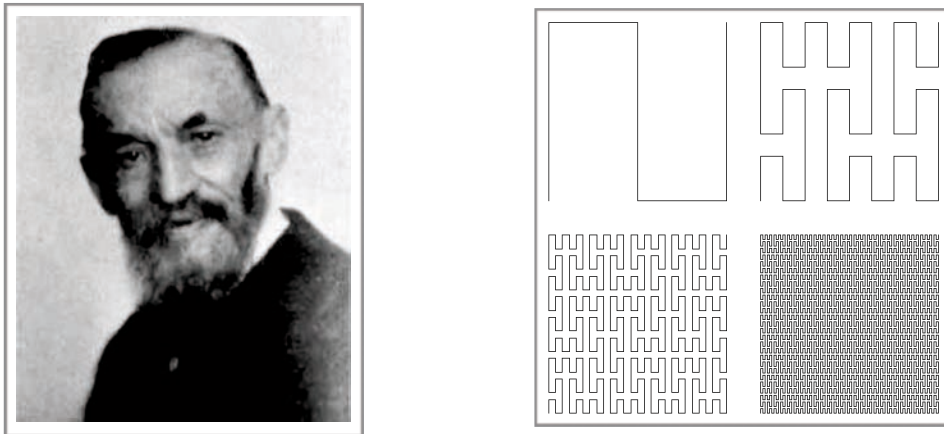
Aquesta funció com es pot observar té caràcter fractal en l'interval $[-2, 2]$.

El 1882 Georg Cantor va introduir el seu conjunt de Cantor, probablement l'exemple més simple d'auto-similitud.

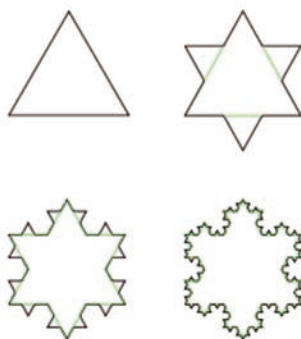
Aquest conjunt no es pot mostrar en la seva totalitat perquè és infinit. Els segments es van dividint infinitament, mai es possible, per molt que ampliem la imatge, arribar al final del conjunt i quan ampliem una part tornarem a la mateixa imatge de l'inici.

El 1890 Giuseppe Peano publica la corba de Peano, una corba que es desenvolupa de forma fractal i que acaba cobrint tota una superfície partint de segments.

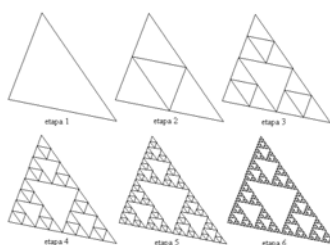

Aquesta corba en el seu límit acabarà cobrint tota la superfície. Actualment es pot considerar fractal perquè parteix d'un cos de dimensió 1 i en el seu límit és una dimensió superior.

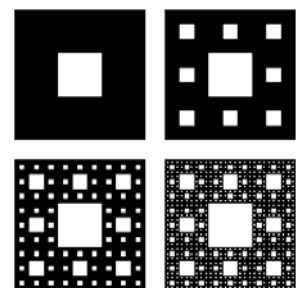
Anys més tard, van aparèixer uns pocs matemàtics interessats pel tema. Així van aconseguir els seus propis conjunts fractals, basant-se en formes simples a les que s'hi aplicaven d'altres construccions geomètriques. El 1904 es presenta la corba de Koch, al 1915 el triangle de Waclaw Sierpinski i un any més tard també es va presentar la catifa de Sierpinski, també al 1926 un fractal "tridimensional" anomenat l'esponja de Menguer.

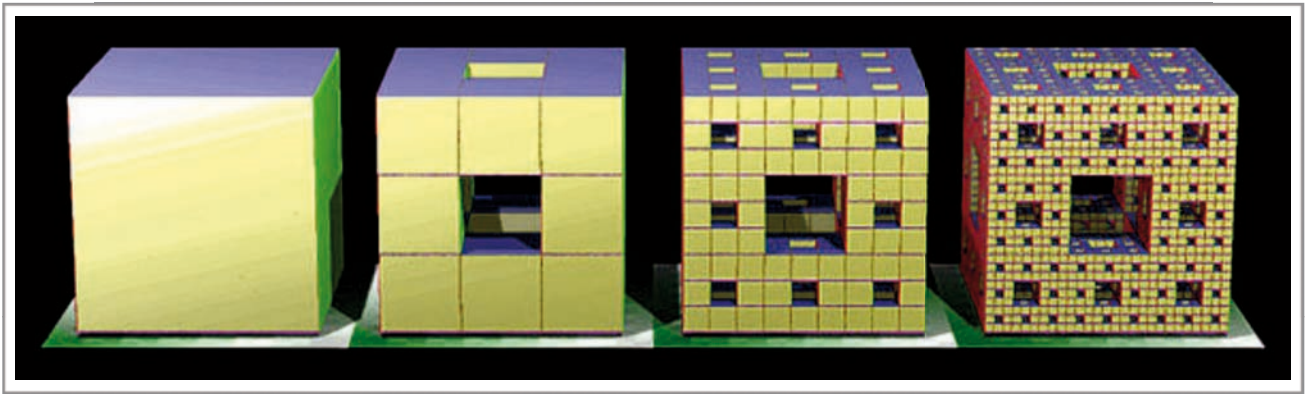
Helge von Koch va descobrir aquesta corba fractal partint cada costat del triangle en tres i encastant un nou triangle en la part central. Com es pot apreciar aquest fractal s'assembla molt a un floc de neu.

El triangle de Sierpinski es pot crear posant un triangle invertit dins un altre triangle de forma reiterada, però sempre deixant buit el triangle que hem posat.

Sierpinski també va fer servir la mateixa tècnica per desenvolupar aquest fractal, en aquest cas la figura no és un triangle sinó un quadrat.

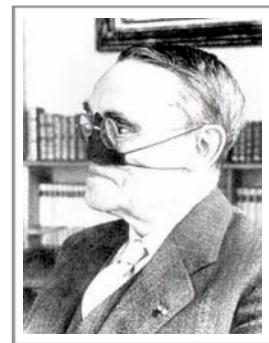
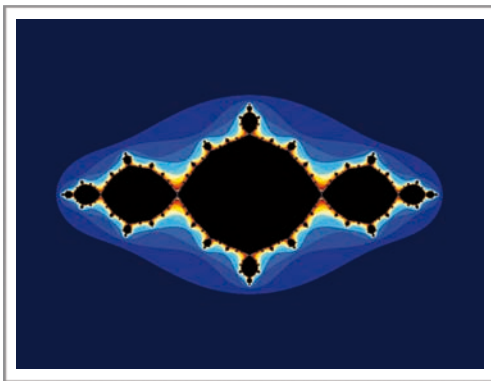

L'esponja de Menger és l'aplicació "tridimensional" de la catifa de Sierpinski, seguint exactament els mateixos mètodes però en "tres dimensions".

Si més no, aquestes figures només es consideraven com a curiositats i no van aconseguir cridar l'atenció de la comunitat matemàtica, fins i tot, en alguns casos van ser considerats monstres per alguns matemàtics i durant molts anys no es va trobar necessari el seu estudi.

Però l'any 1919, va sorgir un element molt important per a l'estudi d'aquests conjunts fractals, l'anomenada dimensió de Hausdorff-Besicovitch.

Serà per allà els anys 1920 quan Gaston Julia juntament amb Pierre Fatou investiguen les funcions iteratives en el pla complex i descobreixen que estan estretament vinculades amb el món de les fractals.

En la imatge un dels molts conjunts de Julia, els quals es van anomenar després que Julia morís, ja que, es va necessitar l'ajuda dels ordinadors per a dibuixar-los, però com que es van poder descobrir gràcies als seus estudis de la dinàmica complexa, es van anomenar així en honor seu, més endavant explicarem com es poden crear.

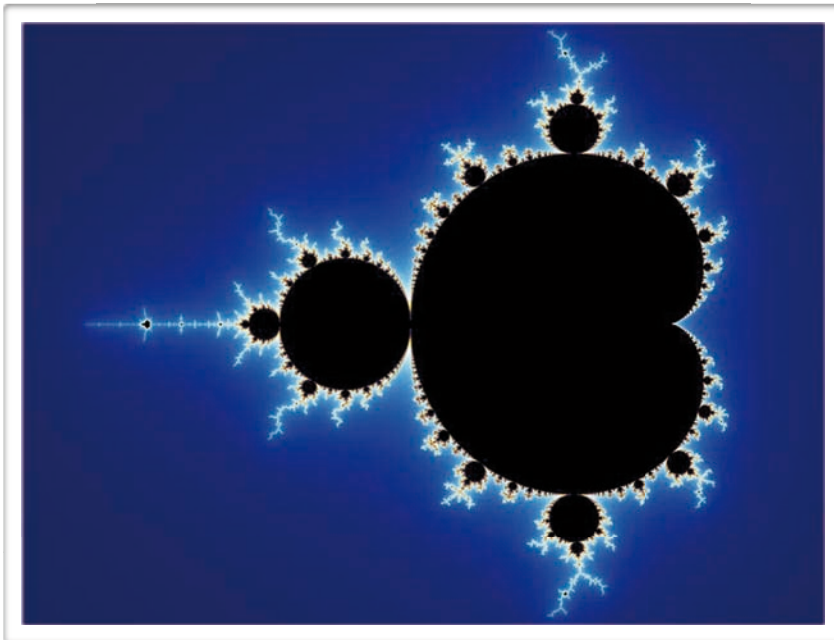
Durant molts anys s'oblidaran tots els descobriments, fins que finalment amb l'invenció dels ordinadors apareixerà Benoît Mandelbrot, que primerament va publicar un article l'any 1967 anomenat "*Quan mesura la costa de Gran Bretanya?*". En aquest article Mandelbrot explica que és impossible trobar la mesura exacta, ja que l'eina per mesurar la longitud hauria de ser infinitament petita perquè la costa lluny de ser recta és plena d'irregularitats.

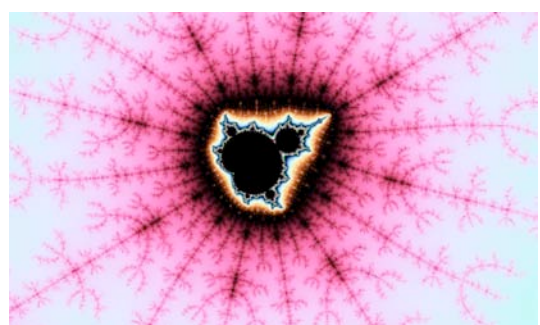
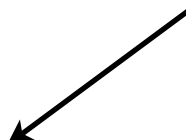
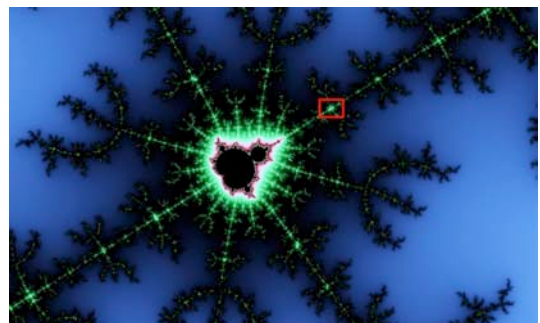
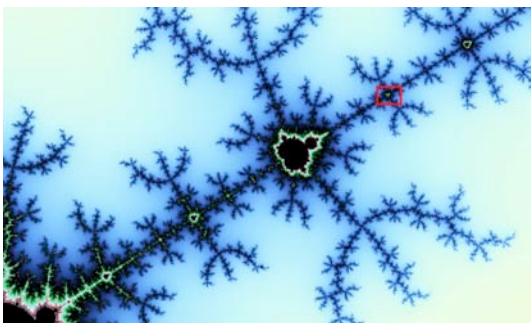
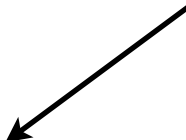
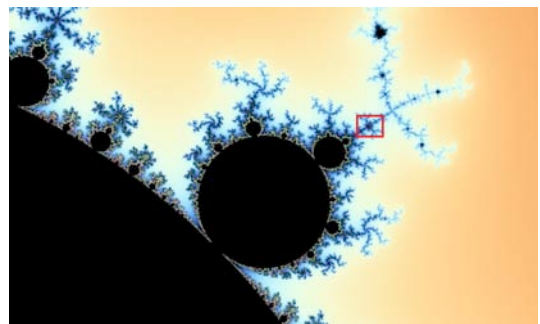
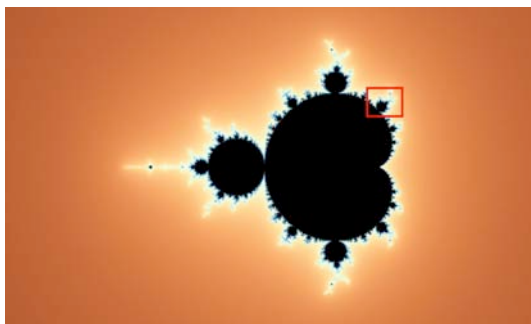
A mesura que utilitzem una mesura de longitud més precisa arribarem a cometre menys error, però mai serà possible trobar la mesura sense error. Per exemple, si agafem una mesura d'un quilòmetre, la longitud de la costa sortirà més imprecisa que si agafem una mesura d'un centímetre, però en els dos casos cometrem error.

El 1975, Mandelbrot va introduir la paraula "fractal" per a referir-se a les corbes i conjunts ideats per Julia, Kotch... El 1977 va publicar el llibre "*Els objectes fractals: forma atzar i dimensió*" on descriu aquests objectes com una eina per a interpretar molts aspectes del món real (diferint amb els anteriors matemàtics que tractaven les fractals com una curiositat) i on parla de les seves propietats com l'auto-semblança, la invariància d'escala... El 1982 va publicar un altre llibre de títol "*La geometria fractal de la natura*" on demostra que les fractals són aplicables a les muntanyes, les costes, els rius...

El 1980 Mandelbrot va veure una imatge d'un fractal dibuixat per Robert Brooks i Peter Matelski, es va posar a estudiar-la i el mateix any va publica un article sobre el fractal, el 1982 va ser estudiat per Adrien Douady i John H. Hubbard, els qual van establir-ne moltes de les propietats que se'n coneixen. Finalment en honor a Mandelbrot es va anomenar el fractal amb el seu nom.

El conjunt de Mandelbrot és el fractal més important i especial que es coneix, té unes propietats que el diferencien de tots els altres i l'estudi del seu contorn és d'una complexitat infinita. A continuació, estan impreses unes imatges del conjunt de Mandelbrot que he obtingut mitjançant un programa d'exploració d'aquest conjunt anomenat Fractive.

Com es pot veure en les successives ampliacions del conjunt de Mandelbrot, aquest es va repetint infinites vegades, fet que fa impossible que es pugui conèixer del tot i per tant, per estudiar-lo faria falta una eternitat infinita de temps.

Com es pot aconseguir el conjunt de Mandelbrot i de Julia?

El conjunt de Mandelbrot prové del conjunt de Julia, per tant, primer explicaré d'on prove el conjunt de Julia. El conjunt de Julia es un fractal de tipus IFS, acrònim de l'anglès "*Iterated Function System*", un sistema que permet fer milions de fractals. Aquest sistema es basa en la iteració d'una funció, els conjunts de Julia segueixen la funció $f(z) = z^2 + C$ on C és un nombre complex constant que canviarà en cada conjunt de Julia i z és la coordenada del pla complex que volem estudiar. Per poder dibuixar un conjunt de Julia només hem de posar un nombre complex constant en el lloc C i donar un valor a z , quan trobem la solució a la funció posem la solució en el lloc de la z i tornem a calcular, a continuació tornem a aplicar la funció al resultat i seguim així fins a arribar a una de les dues solucions possibles: la iteració tendeix a 0 o la iteració tendeix a infinit. Si la iteració tendeix a 0 pintarem el punt z del pla complex de color negre, si la iteració tendeix a infinit pintarem el punt z d'un altre color depenent de la rapidesa amb la que tendeix a infinit. Exemple: volem dibuixar el conjunt de Julia $C=0,1+0,6i$, per a fer-ho comencem aplicant la funció a un punt, per exemple el punt $z=0+0i=0$

$$f(0) = 0^2 + 0,1 + 0,6i$$

$$f(0,1 + 0,6i) = (0,1 + 0,6i)^2 + 0,1 + 0,6i = -0,25 + 0,72i$$

$$f(-0,25 + 0,72i) = (-0,25 + 0,72i)^2 + 0,1 + 0,6i = -0,35 + 0,24i$$

$$f(-0,35 + 0,24i) = (-0,35 + 0,24i)^2 + 0,1 + 0,6i = 0,16 + 0,43i$$

...

Si iterem infinitament la funció, aquesta tendeix a 0, per tant pintarem el punt z de color negre. Ara suposem la coordenada $z=3+2i$

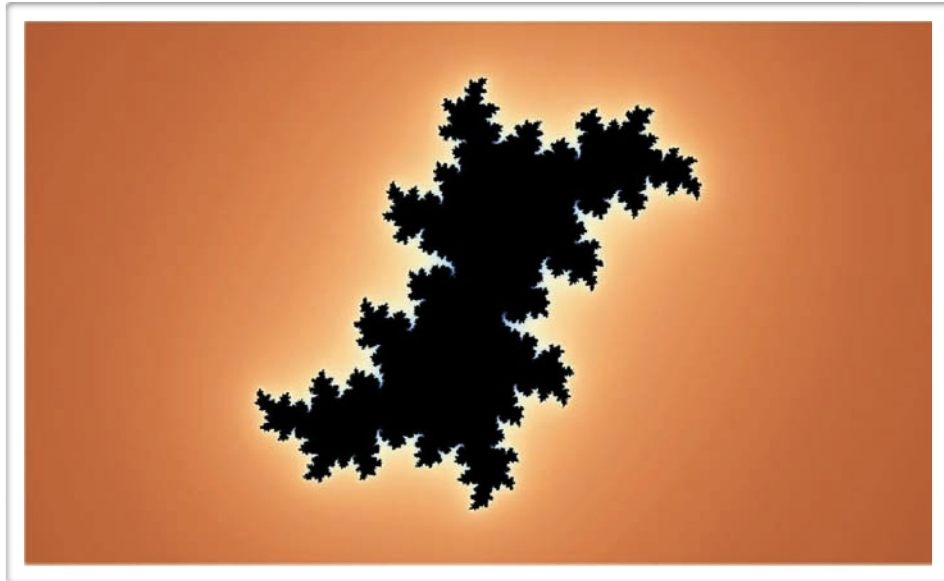
$$f(3 + 2i) = (3 + 2i)^2 + 0,1 + 0,6i = 51 + 12,6i$$

$$f(51 + 12,6i) = (51 + 12,6i)^2 + 0,1 + 0,6i = -132,65 + 129,12i$$

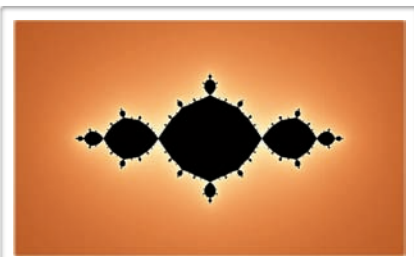
$$f(-132,65 + 129,12i) = (-132,65 + 129,12i)^2 + 0,1 + 0,6i = 924,15 - 3425,5i$$

...

La iteració tendeix a infinit. per tant no pintarem el punt $z=3+2i$ de color negre. Si seguim la mateixa regla amb tots els punts del pla, cosa que solament poden fer els ordinadors (degut a la infinitat de temps que ens portaria calcular-ho), obtindrem el següent dibuix corresponent al conjunt de Julia $C=0,1+0,6i$.

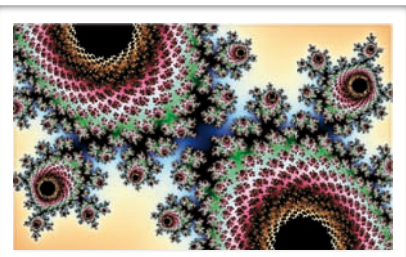
Hi ha milions de conjunts de Julia, els quals podem agrupar en dos grans grups, els conjunts de Julia connectats i els conjunts de Julia desconnectats. Els conjunts de Julia connectats són els conjunts C els quals el seu punt $z=0+0i$ tendeix a 0, són tots els que formen un gran cos de color negre com l'anterior exemple, el conjunt $C=0,1+0,6i$. En canvi els conjunts desconnectats són els que el seu punt $z=0+0i$ tendeix a infinit, i són els conjunts sense taques negres on tots els nombres tendeixen a infinit i els conjunts dividits en dos o més núvols de punts negres. A continuació es mostra més clarament en un esquema:

Aquest es el conjunt de Julia per a $C=-1+0i$, és un conjunt connectat, ja que el punt 0 esta pintat de negre i és un cos negre uniforme. Ni que sembli que estigui partit, està unit.

El conjunt de l'esquerra és el conjunt de Julia quan $C=-0,44-0,74i$ i el de la dreta és el $C=-0,3141-0,621i$. Els dos són conjunts desconnectats perquè la coordenada 0 tendeix a infinit, i perquè en el de l'esquerra no hi ha cap numero que tendeixi a 0 i en el de la dreta si que n'hi ha però els dos núvols de punts estan separats.

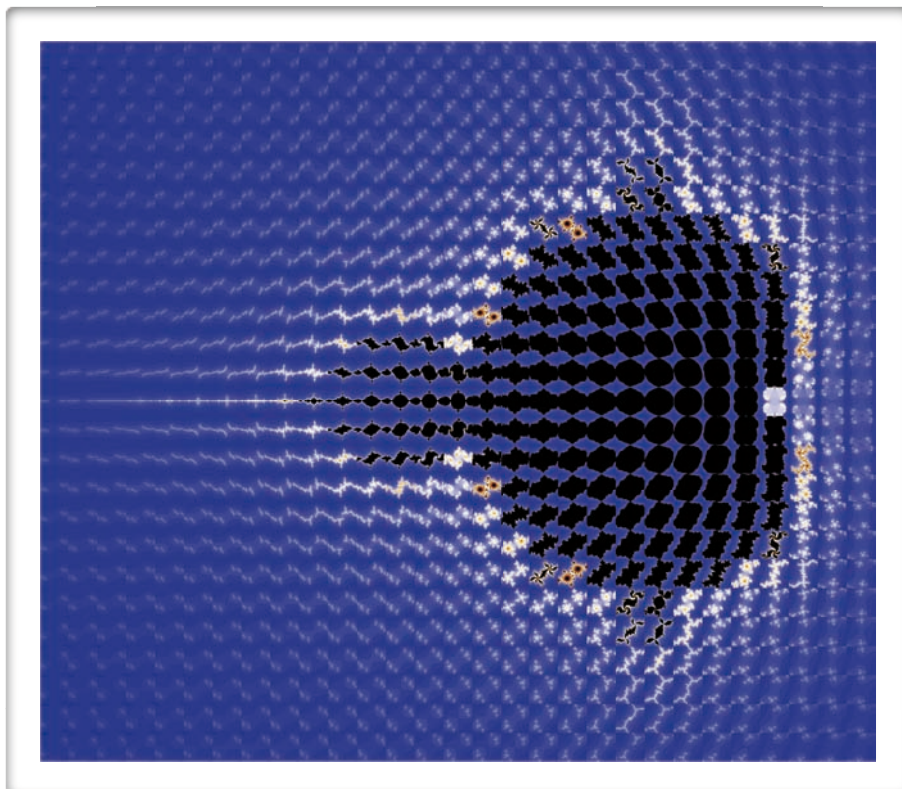
Ara que ja hem entès el conjunt de Julia toca entendre el conjunt de Mandelbrot, que no és més que l'agrupació de tots els conjunts de Julia.

El conjunt de Mandelbrot funciona igual que el de Julia, és un dibuix en un pla complex, la llei que segueix té a veure amb els conjunts de Julia connectats i desconnectats. Pintarem el punt P del conjunt de Mandelbrot:

- Negre si el conjunt de Julia $C=P$ és un conjunt connectat
- D'un altre color si el conjunt de Julia $C=P$ és un conjunt desconnectat sense cap z que tendeixi a 0
- Com a frontera entre el negre i un altre color si el conjunt de Julia $C=P$ és desconnectat però té punts z que tendeixen a 0, és a dir és un conjunt amb més d'un núvol de punts negres.

Per tant, tornant a l'exemple del final de la pàgina anterior, com que el conjunt de Julia $C=-1+0i$ és connectat, la coordenada en el conjunt de Mandelbrot $P=-1+0i$ estarà pintada de negre. En canvi la coordenada $P=-0,44-0,74i$ no estarà pintada de negre. I la coordenada $P=-0,3141-0,621i$ serà la frontera entre el negre i l'altre color.

En el següent dibuix es pot veure com el Conjunt de Mandelbrot és pot construir també ajuntant tots els conjunts de Julia en les coordenades C del conjunt.

La Dimensió Fractal

Les fractals, com ja hem dit, són molt complexos, i no poden seguir el concepte de la dimensió euclidiana (Dimensió1: recta, Dimensió2: pla, Dimensió3: cossos amb volum), sinó que tenen una dimensió pròpia, la anomenada dimensió fractal. El concepte de dimensió fractal fa referència a un nombre $D \in \mathbb{R}$ que generalitza el concepte de dimensió ordinària per a els objectes que no admeten espai tangent, com és el cas de les fractals.

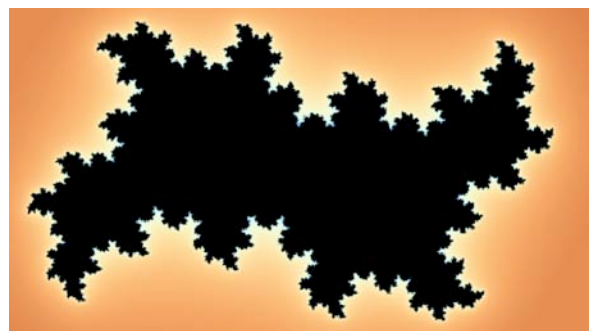
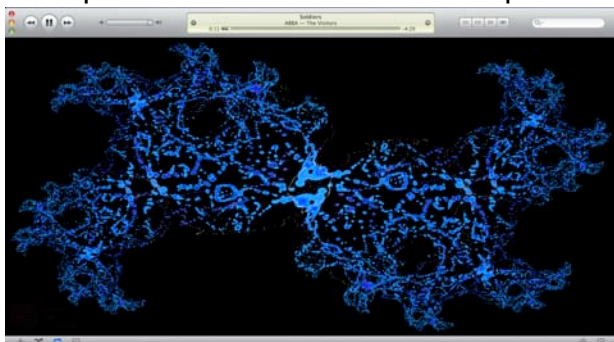
Així un fractal “pla” com el conjunt de Mandelbrot o el de Julia tindran una dimensió fractal compresa entre 1 i 2 i un fractal “tridimensional” com podria ser l'esponja de Menger tindrà una dimensió fractal compresa entre 2 i 3.

En els punts 4.3 i 4.4 del treball he calculat la dimensió fractal d'alguns espais de la Conca de Barberà, com que el càlcul d'aquesta dimensió no és fàcil i disposava d'un programa informàtic anomenat Fractalyse l'he fet servir per calcular les dimensions fractals.

Aplicacions de les fractals

Les fractals, lluny de ser inútils, tenen molta utilitat en alguns camps del coneixement que els fan pràctics per la nostra vida.

Un exemple és la medicina, les fractals s'han fet servir per estudiar parts del cos que també és desenvolupen auto-similarment, per exemple, en els pulmons o els vasos sanguinis. Un altre exemple és l'astrofísica, ja que, es coneix que les galàxies i les anelles de Saturn es comporten de manera fractal. Les fractals també es fan servir per prediccions, com la predicció meteorològica. També serveixen per analitzar alguns aspectes de l'economia. I finalment, una altra aplicació és l'art i el disseny gràfic, ja que, les fractals al ser imatges tan curioses i boniques es poden fer servir per decorar. En la imatge de sota es pot veure el reproductor de música iTunes creant un fractal en el visualitzador, es el conjunt de Julia $C=0,18-0,53i$ com es mostra al costat, això és un exemple d'un fractal utilitzat com a part decorativa del reproductor.

4.3 Les fractals en la natura

Les fractals no són solament dibuixos creats amb ordinador reiterant funcions, sinó que, com el nombre d'or, es troben en la natura.

Un fractal molt conegut és la falguera, aquesta és possiblement la planta on es veu més bé l'auto-semblança a diferents escales. En les següents fotos es mostren tres tipus de falgueres. En la primera es veu molt clarament el fractal, en les altres no es tan clar. També es pot veure a les fitxes 1, 2 i 3 annexes al treball.

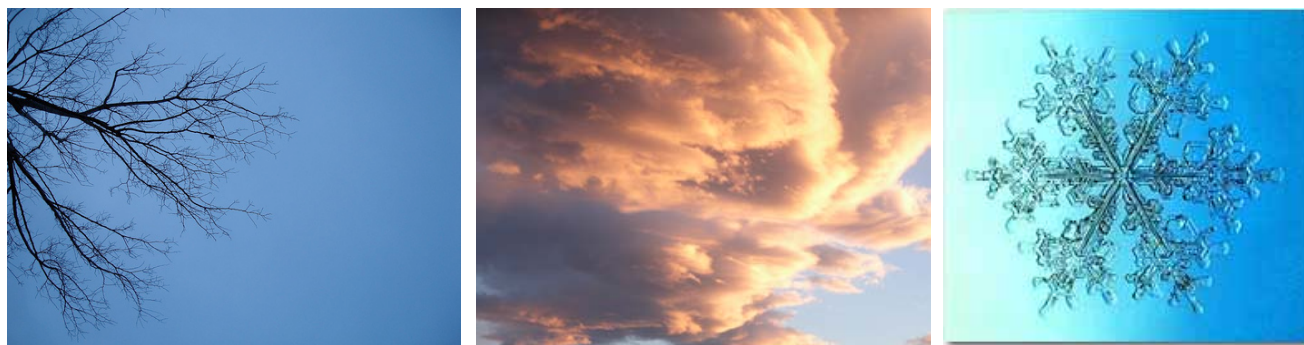
Altres plantes també segueixen formes fractals, com és el cas de l'herba de la fitxa 4, els brots de fonoll jove de la fitxa 5, les flors de fonoll de la fitxa 6 i les flors de *Daucus Carota* o pastanaga silvestre de la fitxa 7. A continuació les fotos d'aquestes plantes:

Altres fractals són els que formen els xiprers, un bròcoli anomenat “romanesc” o els vasos conductors de la saba en les fulles, les quals es ramifiquen de forma fractal com es pot veure a la fitxa 8 i a continuació:

Les fractals també es troben en els núvols, les branques dels arbres i els flocs de neu com es mostra a continuació:

Al veure que les fractals apareixien a la natura hem vaig preguntar: estaran presents a la Conca de Barberà? Així que vaig decidir estudiar dos aspectes que podien ser fractals en l'entorn de la Conca, primer vaig estudiar la dimensió fractal de les muntanyes de Prades i Poblet i després vaig estudiar la dimensió fractal del pobles de la Conca.

A continuació hi ha l'estudi de la dimensió fractal de les muntanyes de Prades i Poblet, per a fer l'estudi vaig fer servir uns mapes topogràfics i vaig traçar línies entre els pobles de les muntanyes, per més tard fer-ne el tall geològic i introduir-lo al programa Fractalyse per descobrir-ne la dimensió fractal. A l'estudi hi ha les taules amb la informació necessària per fer els talls geològics, i alguna informació adicional que pensava que seria necessària però no m'ha fet falta, com l'angle de pendent o la distància.

Els talls geològics són entre Rojals i Prades; l'Espluga de Francolí i Rojals; l'Espluga de Francolí i Prades i finalment entre Poblet i Vimbodí.

En l'estudi de la dimensió fractal del contorn dels pobles de la Conca vaig obtenir una imatge aèria amb el Google Earth dels pobles que figuraven a la llista de municipis de la Viquipèdia, i vaig repassar-ne el contorn, tot seguit vaig eliminar-ne la imatge del satèl·lit per quedar-me solament amb el contorn i poder-lo analitzar al programa Fractalyse.

4.4 Estudi de la dimensió fractal de les muntanyes de Prades i Poble

Dimensió fractal entre Rojals i Prades

PUNT	Δx	Δx REAL	Δx ACUMULAT REAL	ALTURA	Δy	Δy ACUMULAT REAL	DISTÀNCIA	ANGLE DE PENDENT (α)
1	0	0	0	980	0	0	0	0
2	1,2	180	180	980	0	0	180	5,44033203101
3	0,7	105	285	990	10	10	105,475115549	0
4	1,7	255	540	990	0	10	255	-12,528807709
5	0,3	45	585	980	-10	0	46,0977222865	-6,911227119
6	0,55	82,5	668	970	-10	-10	83,103850693	-7,5946433686
7	0,5	75	743	960	-10	-20	75,6637297521	-4,2363947991
8	0,9	135	878	950	-10	-30	135,369863707	0
9	0,7	105	983	950	0	-30	105	-4,2363947991
10	0,9	135	1.118	940	-10	-40	135,369863707	-7,5946433686
11	0,5	75	1.193	930	-10	-50	75,6637297521	-12,528807709
12	0,3	45	1.238	920	-10	-60	46,0977222865	-14,931417178
13	0,25	37,5	1.275	910	-10	-70	38,8104367407	-12,528807709
14	0,3	45	1.320	900	-10	-80	46,0977222865	0
15	0,5	75	1.395	900	0	-80	75	-23,962488975
16	0,15	22,5	1.418	890	-10	-90	24,6221445045	-53,130102354
17	0,1	15	1.433	880	-20	-110	25	0
18	0,1	15	1.448	870	0	-110	15	0
19	0,3	45	1.493	870	0	-110	45	0
20	1,1	165	1.658	870	0	-110	165	-9,462322208
21	0,2	30	1.688	865	-5	-115	30,4138126515	9,46232220803
22	0,2	30	1.718	870	5	-110	30,4138126515	12,5288077092
23	0,3	45	1.763	880	10	-100	46,0977222865	0
24	0,6	90	1.853	880	0	-100	90	-6,3401917459
25	0,6	90	1.943	870	-10	-110	90,5538513814	-23,962488975
26	0,15	22,5	1.965	860	-10	-120	24,6221445045	18,4349488229
27	0,2	30	1.995	870	10	-110	31,6227766017	33,690067526
28	0,1	15	2.010	880	10	-100	18,0277563773	0
29	0,5	75	2.085	880	0	-100	75	-33,690067526
30	0,1	15	2.100	870	-10	-110	18,0277563773	-53,130102354
31	0,05	7,5	2.108	860	-10	-120	12,5	-12,528807709
32	0,3	45	2.153	850	-10	-130	46,0977222865	0
33	0,4	60	2.213	850	0	-130	60	33,690067526
34	0,1	15	2.228	860	10	-120	18,0277563773	33,690067526

EL LLENGUATGE MATEMÀTIC DE LA NATURA

PUNT	Δx	Δx REAL	Δx ACUMULAT REAL	ALTURA	Δy	Δy ACUMULAT REAL	DISTÀNCIA	ANGLE DE PENDENT (α)
35	0,1	15	2.243	870	10	-110	18,0277563773	18,4349488229
36	0,2	30	2.273	880	10	-100	31,6227766017	10,7842978676
37	0,35	52,5	2.325	890	10	-90	53,4438958161	14,9314171781
38	0,25	37,5	2.363	900	10	-80	38,8104367407	14,9314171781
39	0,25	37,5	2.400	910	10	-70	38,8104367407	23,9624889746
40	0,15	22,5	2.423	920	10	-60	24,6221445045	23,9624889746
41	0,15	22,5	2.445	930	10	-50	24,6221445045	29,0546040991
42	0,12	18	2.463	940	10	-40	20,591260282	33,690067526
43	0,1	15	2.478	950	10	-30	18,0277563773	33,690067526
44	0,1	15	2.493	960	10	-20	18,0277563773	9,70039194395
45	0,39	58,5	2.552	970	10	-10	59,3485467387	18,4349488229
46	0,2	30	2.582	980	10	0	31,6227766017	14,9314171781
47	0,25	37,5	2.619	990	10	10	38,8104367407	14,9314171781
48	0,25	37,5	2.657	1000	10	20	38,8104367407	23,9624889746
49	0,15	22,5	2.679	1010	10	30	24,6221445045	23,9624889746
50	0,15	22,5	2.702	1020	10	40	24,6221445045	53,1301023542
51	0,05	7,5	2.709	1030	10	50	12,5	53,1301023542
52	0,05	7,5	2.717	1040	10	60	12,5	0
53	1	150	2.867	1040	0	60	150	-18,434948823
54	0,2	30	2.897	1030	-10	50	31,6227766017	-18,434948823
55	0,2	30	2.927	1020	-10	40	31,6227766017	-9,462322208
56	0,4	60	2.987	1010	-10	30	60,827625303	4,76364169073
57	0,8	120	3.107	1020	10	40	120,415945788	9,46232220803
58	0,4	60	3.167	1030	10	50	60,827625303	12,5288077092
59	0,3	45	3.212	1040	10	60	46,0977222865	5,44033203101
60	0,7	105	3.317	1050	10	70	105,475115549	-5,440332031
61	0,7	105	3.422	1040	-10	60	105,475115549	-4,4846060095
62	0,85	127,5	3.549	1030	-10	50	127,891555624	-23,962488975
63	0,15	22,5	3.572	1020	-10	40	24,6221445045	-33,690067526
64	0,1	15	3.587	1010	-10	30	18,0277563773	-23,962488975
65	0,15	22,5	3.609	1000	-10	20	24,6221445045	-23,962488975
66	0,15	22,5	3.632	990	-10	10	24,6221445045	-12,528807709
67	0,3	45	3.677	980	-10	0	46,0977222865	-23,962488975
68	0,15	22,5	3.699	970	-10	-10	24,6221445045	0
69	0,15	22,5	3.722	970	0	-10	22,5	14,9314171781
70	0,25	37,5	3.759	980	10	0	38,8104367407	23,9624889746
71	0,15	22,5	3.782	990	10	10	24,6221445045	20,3231368297
72	0,18	27	3.809	1000	10	20	28,7923600978	12,5288077092
73	0,3	45	3.854	1010	10	30	46,0977222865	23,9624889746
74	0,15	22,5	3.876	1020	10	40	24,6221445045	18,4349488229
75	0,2	30	3.906	1030	10	50	31,6227766017	23,9624889746
76	0,15	22,5	3.929	1040	10	60	24,6221445045	33,690067526
77	0,1	15	3.944	1050	10	70	18,0277563773	20,3231368297

EL LLENGUATGE MATEMÀTIC DE LA NATURA

PUNT	Δx	Δx REAL	Δx ACUMULAT REAL	ALTURA	Δy	Δy ACUMULAT REAL	DISTÀNCIA	ANGLE DE PENDENT (α)
78	0,18	27	3.971	1060	10	80	28,7923600978	9,46232220803
79	0,4	60	4.031	1070	10	90	60,827625303	0
80	0,45	67,5	4.098	1070	0	90	67,5	0
81	0,3	45	4.143	1070	0	90	45	23,9624889746
82	0,15	22,5	4.166	1080	10	100	24,6221445045	18,4349488229
83	0,2	30	4.196	1090	10	110	31,6227766017	33,690067526
84	0,1	15	4.211	1100	10	120	18,0277563773	23,9624889746
85	0,15	22,5	4.233	1110	10	130	24,6221445045	12,5288077092
86	0,3	45	4.278	1120	10	140	46,0977222865	9,46232220803
87	0,4	60	4.338	1130	10	150	60,827625303	18,4349488229
88	0,2	30	4.368	1140	10	160	31,6227766017	14,9314171781
89	0,25	37,5	4.406	1150	10	170	38,8104367407	0
90	0,8	120	4.526	1150	0	170	120	-14,931417178
91	0,25	37,5	4.563	1140	-10	160	38,8104367407	-11,768288932
92	0,32	48	4.611	1130	-10	150	49,0306026885	14,9314171781
93	0,25	37,5	4.649	1140	10	160	38,8104367407	5,44033203101
94	0,7	105	4.754	1150	10	170	105,475115549	-8,4269690215
95	0,45	67,5	4.821	1140	-10	160	68,2367203198	-12,528807709
96	0,3	45	4.866	1130	-10	150	46,0977222865	-7,5946433686
97	0,5	75	4.941	1120	-10	140	75,6637297521	-18,434948823
98	0,2	30	4.971	1110	-10	130	31,6227766017	-33,690067526
99	0,1	15	4.986	1100	-10	120	18,0277563773	-33,690067526
100	0,1	15	5.001	1090	-10	110	18,0277563773	-53,130102354
101	0,05	7,5	5.009	1080	-10	100	12,5	-65,772254682
102	0,03	4,5	5.013	1070	-10	90	10,9658560997	-33,690067526
103	0,1	15	5.028	1060	-10	80	18,0277563773	-33,690067526
104	0,1	15	5.043	1050	-10	70	18,0277563773	-29,054604099
105	0,12	18	5.061	1040	-10	60	20,591260282	-23,962488975
106	0,15	22,5	5.084	1030	-10	50	24,6221445045	0
107	0,4	60	5.144	1030	0	50	60	-33,690067526
108	0,1	15	5.159	1020	-10	40	18,0277563773	0
109	0,4	60	5.219	1020	0	40	60	-33,690067526
110	0,1	15	5.234	1010	-10	30	18,0277563773	-33,690067526
111	0,1	15	5.249	1000	-10	20	18,0277563773	-20,32313683
112	0,18	27	5.276	990	-10	10	28,7923600978	-23,962488975
113	0,15	22,5	5.298	980	-10	0	24,6221445045	-18,434948823
114	0,2	30	5.328	970	-10	-10	31,6227766017	0
115	0,4	60	5.388	970	0	-10	60	-27,149681698
116	0,13	19,5	5.408	960	-10	-20	21,9146070008	-33,690067526
117	0,1	15	5.423	950	-10	-30	18,0277563773	-33,690067526
118	0,1	15	5.438	940	-10	-40	18,0277563773	-23,962488975
119	0,15	22,5	5.460	930	-10	-50	24,6221445045	-18,434948823
120	0,2	30	5.490	920	-10	-60	31,6227766017	-14,931417178

EL LLENGUATGE MATEMÀTIC DE LA NATURA

PUNT	Δx	Δx REAL	Δx ACUMULAT REAL	ALTURA	Δy	Δy ACUMULAT REAL	DISTÀNCIA	ANGLE DE PENDENT (α)
121	0,25	37,5	5.528	910	-10	-70	38,8104367407	7,59464336859
122	0,5	75	5.603	920	10	-60	75,6637297521	23,9624889746
123	0,15	22,5	5.625	930	10	-50	24,6221445045	27,1496816978
124	0,13	19,5	5.645	940	10	-40	21,9146070008	0
125	0,14	21	5.666	940	0	-40	21	33,690067526
126	0,1	15	5.681	950	10	-30	18,0277563773	0
127	0,3	45	5.726	950	0	-30	45	33,690067526
128	0,1	15	5.741	960	10	-20	18,0277563773	29,0546040991
129	0,12	18	5.759	970	10	-10	20,591260282	53,1301023542
130	0,05	7,5	5.766	980	10	0	12,5	0
131	0,12	18	5.784	980	0	0	18	33,690067526
132	0,1	15	5.799	990	10	10	18,0277563773	23,9624889746
133	0,15	22,5	5.822	1000	10	20	24,6221445045	0
134	0,2	30	5.852	1000	0	20	30	-23,962488975
135	0,15	22,5	5.874	990	-10	10	24,6221445045	-33,690067526
136	0,1	15	5.889	980	-10	0	18,0277563773	-27,149681698
137	0,13	19,5	5.909	970	-10	-10	21,9146070008	0
138	0,4	60	5.969	970	0	-10	60	-27,149681698
139	0,13	19,5	5.988	960	-10	-20	21,9146070008	-81,46923439
140	0,01	1,5	5.990	950	-10	-30	10,1118742081	-73,300755766
141	0,02	3	5.993	940	-10	-40	10,4403065089	-23,962488975
142	0,15	22,5	6.015	930	-10	-50	24,6221445045	-20,32313683
143	0,18	27	6.042	920	-10	-60	28,7923600978	-33,690067526
144	0,1	15	6.057	910	-10	-70	18,0277563773	-12,528807709
145	0,3	45	6.102	900	-10	-80	46,0977222865	-18,434948823
146	0,2	30	6.132	890	-10	-90	31,6227766017	-18,434948823
147	0,2	30	6.162	880	-10	-100	31,6227766017	0
148	0,55	82,5	6.245	880	0	-100	82,5	-29,054604099
149	0,12	18	6.263	870	-10	-110	20,591260282	-18,434948823
150	0,2	30	6.293	860	-10	-120	31,6227766017	0
151	0,21	31,5	6.324	860	0	-120	31,5	33,690067526
152	0,1	15	6.339	870	10	-110	18,0277563773	29,0546040991
153	0,12	18	6.357	880	10	-100	20,591260282	33,690067526
154	0,1	15	6.372	890	10	-90	18,0277563773	39,8055710923
155	0,08	12	6.384	900	10	-80	15,6204993518	23,9624889746
156	0,15	22,5	6.407	910	10	-70	24,6221445045	33,690067526
157	0,1	15	6.422	920	10	-60	18,0277563773	33,690067526
158	0,1	15	6.437	930	10	-50	18,0277563773	33,690067526
159	0,1	15	6.452	940	10	-40	18,0277563773	29,0546040991
160	0,12	18	6.470	950	10	-30	20,591260282	20,3231368297
161	0,18	27	6.497	960	10	-20	28,7923600978	29,0546040991
162	0,12	18	6.515	970	10	-10	20,591260282	23,9624889746
163	0,15	22,5	6.537	980	10	0	24,6221445045	29,0546040991

EL LLENGUATGE MATEMÀTIC DE LA NATURA

PUNT	Δx	Δx REAL	Δx ACUMULAT REAL	ALTURA	Δy	Δy ACUMULAT REAL	DISTÀNCIA	ANGLE DE PENDENT (α)
164	0,12	18	6.555	990	10	10	20,591260282	20,3231368297
165	0,18	27	6.582	1000	10	20	28,7923600978	29,0546040991
166	0,12	18	6.600	1010	10	30	20,591260282	18,4349488229
167	0,2	30	6.630	1020	10	40	31,6227766017	23,9624889746
168	0,15	22,5	6.653	1030	10	50	24,6221445045	18,4349488229
169	0,2	30	6.683	1040	10	60	31,6227766017	33,690067526
170	0,1	15	6.698	1050	10	70	18,0277563773	12,5288077092
171	0,3	45	6.743	1060	10	80	46,0977222865	18,4349488229
172	0,2	30	6.773	1070	10	90	31,6227766017	27,1496816978
173	0,13	19,5	6.792	1080	10	100	21,9146070008	0
174	0,3	45	6.837	1080	0	100	45	-23,962488975
175	0,15	22,5	6.860	1070	-10	90	24,6221445045	-20,32313683
176	0,18	27	6.887	1060	-10	80	28,7923600978	-33,690067526
177	0,1	15	6.902	1050	-10	70	18,0277563773	-14,931417178
178	0,25	37,5	6.939	1040	-10	60	38,8104367407	-18,434948823
179	0,2	30	6.969	1030	-10	50	31,6227766017	-9,462322208
180	0,4	60	7.029	1020	-10	40	60,827625303	0
181	0,4	60	7.089	1020	0	40	60	12,5288077092
182	0,3	45	7.134	1030	10	50	46,0977222865	-10,784297868
183	0,35	52,5	7.187	1020	-10	40	53,4438958161	29,0546040991
184	0,12	18	7.205	1030	10	50	20,591260282	18,4349488229
185	0,2	30	7.235	1040	10	60	31,6227766017	0
186	0,3	45	7.280	1040	0	60	45	-23,962488975
187	0,15	22,5	7.302	1030	-10	50	24,6221445045	-29,054604099
188	0,12	18	7.320	1020	-10	40	20,591260282	-33,690067526
189	0,1	15	7.335	1010	-10	30	18,0277563773	-33,690067526
190	0,1	15	7.350	1000	-10	20	18,0277563773	-18,434948823
191	0,2	30	7.380	990	-10	10	31,6227766017	-33,690067526
192	0,1	15	7.395	980	-10	0	18,0277563773	0
193	0,15	22,5	7.418	980	0	0	22,5	29,0546040991
194	0,12	18	7.436	990	10	10	20,591260282	23,9624889746
195	0,15	22,5	7.458	1000	10	20	24,6221445045	29,0546040991
196	0,12	18	7.476	1010	10	30	20,591260282	33,690067526
197	0,1	15	7.491	1020	10	40	18,0277563773	39,8055710923
198	0,08	12	7.503	1030	10	50	15,6204993518	20,3231368297
199	0,18	27	7.530	1040	10	60	28,7923600978	29,0546040991
200	0,12	18	7.548	1050	10	70	20,591260282	18,4349488229
201	0,2	30	7.578	1060	10	80	31,6227766017	23,9624889746
202	0,15	22,5	7.601	1070	10	90	24,6221445045	23,9624889746
203	0,15	22,5	7.623	1080	10	100	24,6221445045	13,3924977538
204	0,28	42	7.665	1090	10	110	43,1740662898	0
205	0,5	75	7.740	1090	0	110	75	-7,5946433686
206	0,25	37,5	7.778	1085	-5	105	37,8318648761	7,59464336859

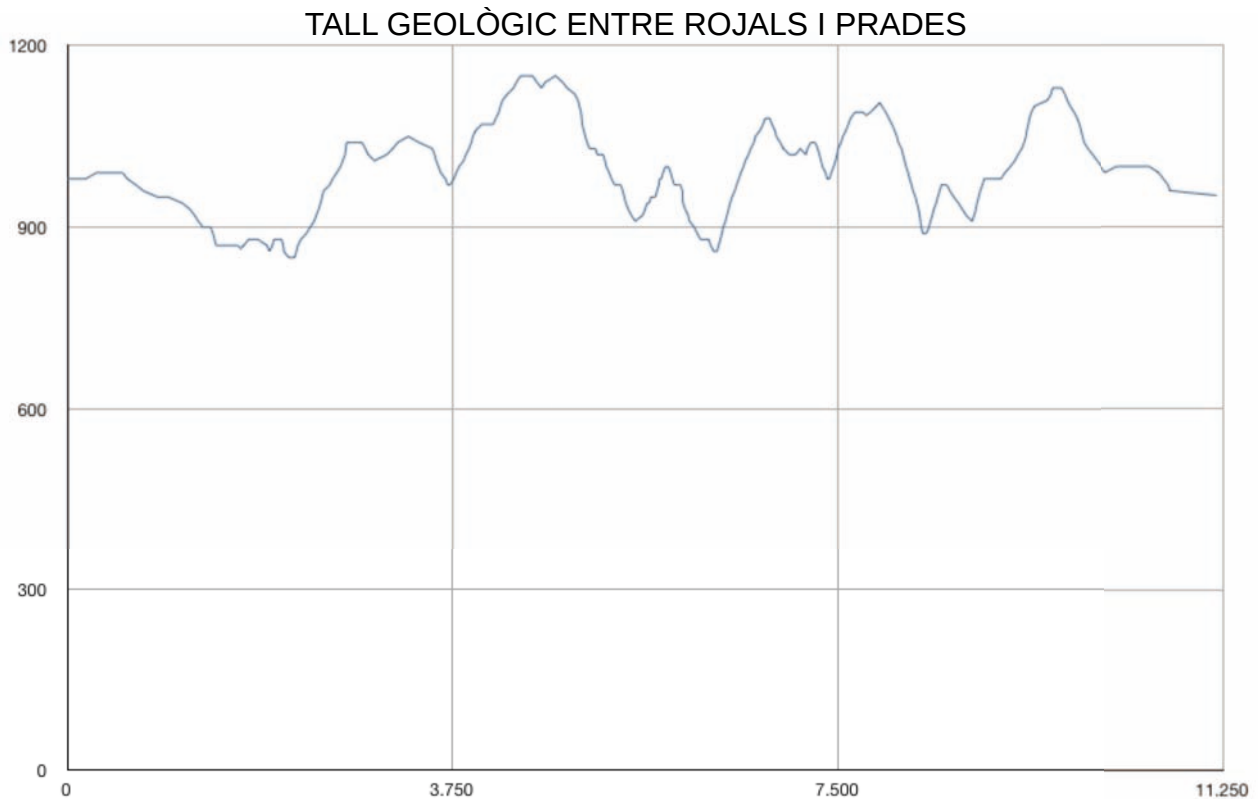
EL LLENGUATGE MATEMÀTIC DE LA NATURA

PUNT	Δx	Δx REAL	Δx ACUMULAT REAL	ALTURA	Δy	Δy ACUMULAT REAL	DISTÀNCIA	ANGLE DE PENDENT (α)
207	0,25	37,5	7.815	1090	5	110	37,8318648761	9,46232220803
208	0,4	60	7.875	1100	10	120	60,827625303	11,309932474
209	0,2	30	7.905	1106	6	126	30,5941170816	-14,931417178
210	0,15	22,5	7.928	1100	-6	120	23,2862620444	-14,931417178
211	0,25	37,5	7.965	1090	-10	110	38,8104367407	-18,434948823
212	0,2	30	7.995	1080	-10	100	31,6227766017	-18,434948823
213	0,2	30	8.025	1070	-10	90	31,6227766017	-21,412969475
214	0,17	25,5	8.051	1060	-10	80	27,3906918496	-23,962488975
215	0,15	22,5	8.073	1050	-10	70	24,6221445045	-33,690067526
216	0,1	15	8.088	1040	-10	60	18,0277563773	-18,434948823
217	0,2	30	8.118	1030	-10	50	31,6227766017	-33,690067526
218	0,1	15	8.133	1020	-10	40	18,0277563773	-33,690067526
219	0,1	15	8.148	1010	-10	30	18,0277563773	-33,690067526
220	0,1	15	8.163	1000	-10	20	18,0277563773	-27,149681698
221	0,13	19,5	8.183	990	-10	10	21,9146070008	-33,690067526
222	0,1	15	8.198	980	-10	0	18,0277563773	-29,054604099
223	0,12	18	8.216	970	-10	-10	20,591260282	-33,690067526
224	0,1	15	8.231	960	-10	-20	18,0277563773	-23,962488975
225	0,15	22,5	8.253	950	-10	-30	24,6221445045	-33,690067526
226	0,1	15	8.268	940	-10	-40	18,0277563773	-33,690067526
227	0,1	15	8.283	930	-10	-50	18,0277563773	-39,805571092
228	0,08	12	8.295	920	-10	-60	15,6204993518	-53,130102354
229	0,05	7,5	8.303	910	-10	-70	12,5	-53,130102354
230	0,05	7,5	8.310	900	-10	-80	12,5	-33,690067526
231	0,1	15	8.325	890	-10	-90	18,0277563773	0
232	0,25	37,5	8.363	890	0	-90	37,5	23,9624889746
233	0,15	22,5	8.385	900	10	-80	24,6221445045	33,690067526
234	0,1	15	8.400	910	10	-70	18,0277563773	29,0546040991
235	0,12	18	8.418	920	10	-60	20,591260282	33,690067526
236	0,1	15	8.433	930	10	-50	18,0277563773	23,9624889746
237	0,15	22,5	8.456	940	10	-40	24,6221445045	33,690067526
238	0,1	15	8.471	950	10	-30	18,0277563773	29,0546040991
239	0,12	18	8.489	960	10	-20	20,591260282	29,0546040991
240	0,12	18	8.507	970	10	-10	20,591260282	0
241	0,35	52,5	8.559	970	0	-10	52,5	-18,434948823
242	0,2	30	8.589	960	-10	-20	31,6227766017	-14,931417178
243	0,25	37,5	8.627	950	-10	-30	38,8104367407	-12,528807709
244	0,3	45	8.672	940	-10	-40	46,0977222865	-14,931417178
245	0,25	37,5	8.709	930	-10	-50	38,8104367407	-14,931417178
246	0,25	37,5	8.747	920	-10	-60	38,8104367407	-9,950626688
247	0,38	57	8.804	910	-10	-70	57,8705451849	23,9624889746
248	0,15	22,5	8.826	920	10	-60	24,6221445045	33,690067526
249	0,1	15	8.841	930	10	-50	18,0277563773	39,8055710923

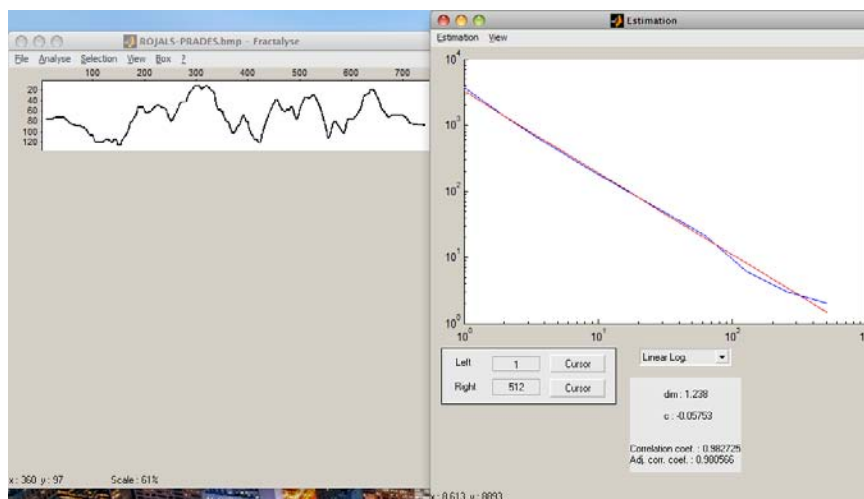
EL LLENGUATGE MATEMÀTIC DE LA NATURA

PUNT	Δx	Δx REAL	Δx ACUMULAT REAL	ALTURA	Δy	Δy ACUMULAT REAL	DISTÀNCIA	ANGLE DE PENDENT (α)
250	0,08	12	8.853	940	10	-40	15,6204993518	33,690067526
251	0,1	15	8.868	950	10	-30	18,0277563773	33,690067526
252	0,1	15	8.883	960	10	-20	18,0277563773	23,9624889746
253	0,15	22,5	8.906	970	10	-10	24,6221445045	33,690067526
254	0,1	15	8.921	980	10	0	18,0277563773	0
255	1,1	165	9.086	980	0	0	165	14,9314171781
256	0,25	37,5	9.123	990	10	10	38,8104367407	10,7842978676
257	0,35	52,5	9.176	1000	10	20	53,4438958161	12,5288077092
258	0,3	45	9.221	1010	10	30	46,0977222865	18,4349488229
259	0,2	30	9.251	1020	10	40	31,6227766017	14,9314171781
260	0,25	37,5	9.288	1030	10	50	38,8104367407	23,9624889746
261	0,15	22,5	9.311	1040	10	60	24,6221445045	29,0546040991
262	0,12	18	9.329	1050	10	70	20,591260282	53,1301023542
263	0,05	7,5	9.336	1060	10	80	12,5	33,690067526
264	0,1	15	9.351	1070	10	90	18,0277563773	39,8055710923
265	0,08	12	9.363	1080	10	100	15,6204993518	29,0546040991
266	0,12	18	9.381	1090	10	110	20,591260282	18,4349488229
267	0,2	30	9.411	1100	10	120	31,6227766017	4,48460600954
268	0,85	127,5	9.539	1110	10	130	127,891555624	16,8583987677
269	0,22	33	9.572	1120	10	140	34,4818792991	33,690067526
270	0,1	15	9.587	1130	10	150	18,0277563773	0
271	0,6	90	9.677	1130	0	150	90	-18,434948823
272	0,2	30	9.707	1120	-10	140	31,6227766017	-23,962488975
273	0,15	22,5	9.729	1110	-10	130	24,6221445045	-18,434948823
274	0,2	30	9.759	1100	-10	120	31,6227766017	-14,931417178
275	0,25	37,5	9.797	1090	-10	110	38,8104367407	-18,434948823
276	0,2	30	9.827	1080	-10	100	31,6227766017	-23,962488975
277	0,15	22,5	9.849	1070	-10	90	24,6221445045	-33,690067526
278	0,1	15	9.864	1060	-10	80	18,0277563773	-33,690067526
279	0,1	15	9.879	1050	-10	70	18,0277563773	-33,690067526
280	0,1	15	9.894	1040	-10	60	18,0277563773	-14,931417178
281	0,25	37,5	9.932	1030	-10	50	38,8104367407	-12,528807709
282	0,3	45	9.977	1020	-10	40	46,0977222865	-12,528807709
283	0,3	45	10.022	1010	-10	30	46,0977222865	-12,528807709
284	0,3	45	10.067	1000	-10	20	46,0977222865	-12,528807709
285	0,3	45	10.112	990	-10	10	46,0977222865	5,07960786001
286	0,75	112,5	10.224	1000	10	20	112,943569981	0
287	2,1	315	10.539	1000	0	20	315	-6,3401917459
288	0,6	90	10.629	990	-10	10	90,5538513814	-12,528807709
289	0,3	45	10.674	980	-10	0	46,0977222865	-12,528807709
290	0,3	45	10.719	970	-10	-10	46,0977222865	-23,962488975
291	0,15	22,5	10.742	960	-10	-20	24,6221445045	-1,0184843477
292	3	450	11.192	952	-8	-28	450,071105493	0

D'aquesta taula n'obtenim el tall geològic relacionant l' Δx acumulat real i l'alçada (metres):

Al introduir aquest contorn al programa, aquest ens diu que la dimensió fractal és 1,238

La dimensió fractal entre Rojals i Prades és 1,238, això vol dir que la muntanya és força rugosa i manté certa semblança amb un fractal, aquesta dimensió és pròxima a la dimensió de la corba de Koch o floc de neu de Koch, la dimensió del qual és 1,2083.

Dimensió fractal entre l'Esplugu de Francolí i Reials

PUNT	Δx	Δx REAL	Δx ACUMULAT REAL	ALTURA	Δy	Δy ACUMULAT REAL	DISTÀNCIA	ANGLE DE PENDENT (α)
1	0	0	0	410	0	0	0	2,93567344642
2	1,3	195	195	420	10	10	195,2562419	6,34019174591
3	0,6	90	285	430	10	20	90,553851381	4,23639479906
4	0,9	135	420	440	10	30	135,36986371	4,76364169073
5	0,8	120	540	450	10	40	120,41594579	5,44033203101
6	0,7	105	645	460	10	50	105,47511555	9,46232220803
7	0,4	60	705	470	10	60	60,827625303	7,59464336859
8	0,5	75	780	480	10	70	75,663729752	8,42696902148
9	0,45	67,5	848	490	10	80	68,23672032	9,46232220803
10	0,4	60	908	500	10	90	60,827625303	12,5288077092
11	0,3	45	953	510	10	100	46,097722286	12,5288077092
12	0,3	45	998	520	10	110	46,097722286	10,7842978676
13	0,35	52,5	1.050	530	10	120	53,443895816	18,4349488229
14	0,2	30	1.080	540	10	130	31,622776602	23,9624889746
15	0,15	22,5	1.103	550	10	140	24,622144504	23,9624889746
16	0,15	22,5	1.125	560	10	150	24,622144504	18,4349488229
17	0,2	30	1.155	570	10	160	31,622776602	10,7842978676
18	0,35	52,5	1.208	580	10	170	53,443895816	0
19	0,8	120	1.328	580	0	170	120	18,4349488229
20	0,2	30	1.358	590	10	180	31,622776602	23,9624889746
21	0,15	22,5	1.380	600	10	190	24,622144504	23,9624889746
22	0,15	22,5	1.403	610	10	200	24,622144504	18,4349488229
23	0,2	30	1.433	620	10	210	31,622776602	23,9624889746
24	0,15	22,5	1.455	630	10	220	24,622144504	33,690067526
25	0,1	15	1.470	640	10	230	18,027756377	18,4349488229
26	0,2	30	1.500	650	10	240	31,622776602	23,9624889746
27	0,15	22,5	1.523	660	10	250	24,622144504	18,4349488229
28	0,2	30	1.553	670	10	260	31,622776602	18,4349488229
29	0,2	30	1.583	680	10	270	31,622776602	18,4349488229
30	0,2	30	1.613	690	10	280	31,622776602	23,9624889746
31	0,15	22,5	1.635	700	10	290	24,622144504	18,4349488229
32	0,2	30	1.665	710	10	300	31,622776602	29,0546040991
33	0,12	18	1.683	720	10	310	20,591260282	18,4349488229
34	0,2	30	1.713	730	10	320	31,622776602	18,4349488229
35	0,2	30	1.743	740	10	330	31,622776602	-9,462322208
36	0,4	60	1.803	730	-10	320	60,827625303	-6,3401917459
37	0,6	90	1.893	720	-10	310	90,553851381	-18,434948823

EL LLENGUATGE MATEMÀTIC DE LA NATURA

PUNT	Δx	Δx REAL	Δx ACUMULAT REAL	ALTURA	Δy	Δy ACUMULAT REAL	DISTÀNCIA	ANGLE DE PENDENT (α)
38	0,2	30	1.923	710	-10	300	31,622776602	-23,962488975
39	0,15	22,5	1.946	700	-10	290	24,622144504	-33,690067526
40	0,1	15	1.961	690	-10	280	18,027756377	-33,690067526
41	0,1	15	1.976	680	-10	270	18,027756377	-33,690067526
42	0,1	15	1.991	670	-10	260	18,027756377	-33,690067526
43	0,1	15	2.006	660	-10	250	18,027756377	-33,690067526
44	0,1	15	2.021	650	-10	240	18,027756377	0
45	0,2	30	2.051	650	0	240	30	-18,434948823
46	0,2	30	2.081	640	-10	230	31,622776602	-33,690067526
47	0,1	15	2.096	630	-10	220	18,027756377	-18,434948823
48	0,2	30	2.126	620	-10	210	31,622776602	9,46232220803
49	0,4	60	2.186	630	10	220	60,827625303	14,9314171781
50	0,25	37,5	2.223	640	10	230	38,810436741	-10,784297868
51	0,35	52,5	2.276	630	-10	220	53,443895816	-14,931417178
52	0,25	37,5	2.313	620	-10	210	38,810436741	-33,690067526
53	0,1	15	2.328	610	-10	200	18,027756377	-18,434948823
54	0,2	30	2.358	600	-10	190	31,622776602	-23,962488975
55	0,15	22,5	2.381	590	-10	180	24,622144504	0
56	0,4	60	2.441	590	0	180	60	18,4349488229
57	0,2	30	2.471	600	10	190	31,622776602	23,9624889746
58	0,15	22,5	2.493	610	10	200	24,622144504	14,9314171781
59	0,25	37,5	2.531	620	10	210	38,810436741	23,9624889746
60	0,15	22,5	2.553	630	10	220	24,622144504	18,4349488229
61	0,2	30	2.583	640	10	230	31,622776602	23,9624889746
62	0,15	22,5	2.606	650	10	240	24,622144504	0
63	0,6	90	2.696	650	0	240	90	14,9314171781
64	0,25	37,5	2.733	660	10	250	38,810436741	9,46232220803
65	0,4	60	2.793	670	10	260	60,827625303	20,3231368297
66	0,18	27	2.820	680	10	270	28,792360098	18,4349488229
67	0,2	30	2.850	690	10	280	31,622776602	29,0546040991
68	0,12	18	2.868	700	10	290	20,591260282	23,9624889746
69	0,15	22,5	2.891	710	10	300	24,622144504	23,9624889746
70	0,15	22,5	2.913	720	10	310	24,622144504	23,9624889746
71	0,15	22,5	2.936	730	10	320	24,622144504	23,9624889746
72	0,15	22,5	2.958	740	10	330	24,622144504	23,9624889746
73	0,15	22,5	2.981	750	10	340	24,622144504	23,9624889746
74	0,15	22,5	3.003	760	10	350	24,622144504	29,0546040991
75	0,12	18	3.021	770	10	360	20,591260282	23,9624889746
76	0,15	22,5	3.044	780	10	370	24,622144504	33,690067526
77	0,1	15	3.059	790	10	380	18,027756377	20,3231368297
78	0,18	27	3.086	800	10	390	28,792360098	39,8055710923
79	0,08	12	3.098	810	10	400	15,620499352	23,9624889746
80	0,15	22,5	3.120	820	10	410	24,622144504	18,4349488229

EL LLENGUATGE MATEMÀTIC DE LA NATURA

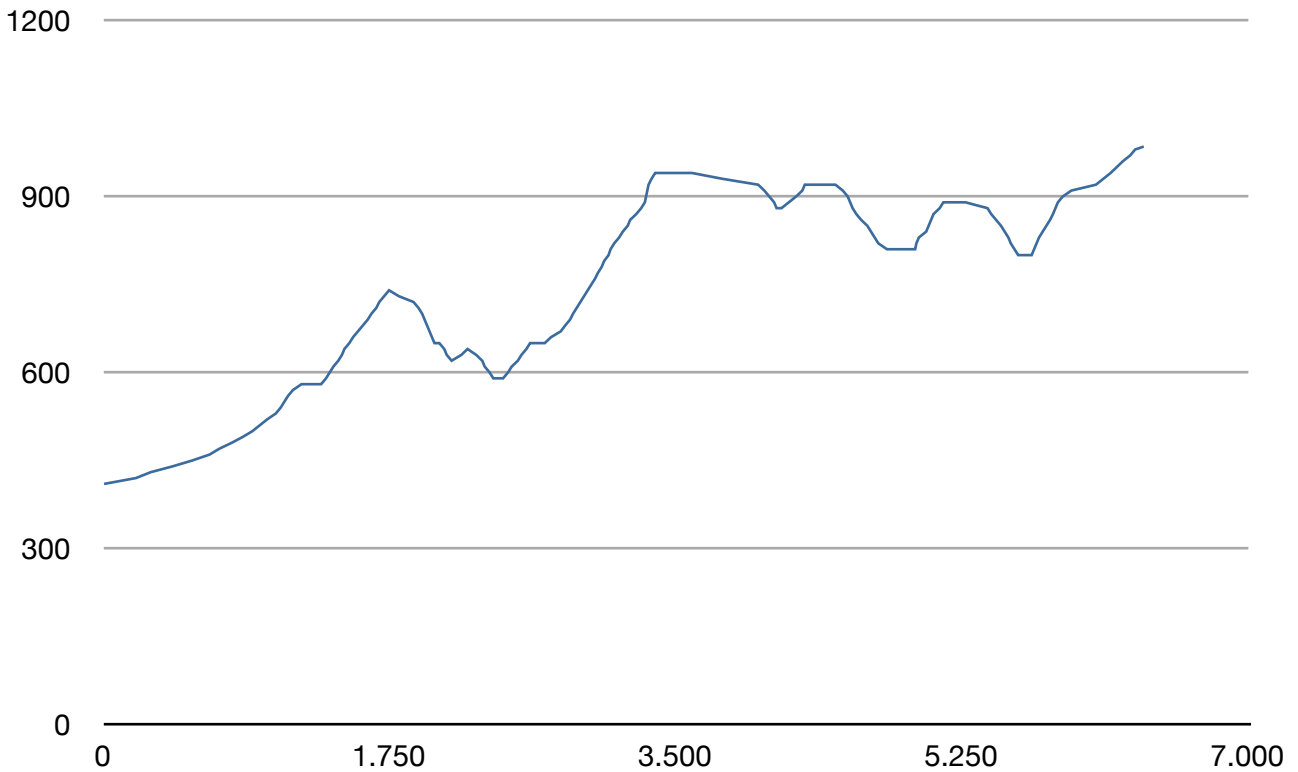
PUNT	Δx	Δx REAL	Δx ACUMULAT REAL	ALTURA	Δy	Δy ACUMULAT REAL	DISTÀNCIA	ANGLE DE PENDENT (α)
81	0,2	30	3.150	830	10	420	31,622776602	23,9624889746
82	0,15	22,5	3.173	840	10	430	24,622144504	18,4349488229
83	0,2	30	3.203	850	10	440	31,622776602	33,690067526
84	0,1	15	3.218	860	10	450	18,027756377	14,9314171781
85	0,25	37,5	3.255	870	10	460	38,810436741	18,4349488229
86	0,2	30	3.285	880	10	470	31,622776602	23,9624889746
87	0,15	22,5	3.308	890	10	480	24,622144504	53,1301023542
88	0,05	7,5	3.315	900	10	490	12,5	53,1301023542
89	0,05	7,5	3.323	910	10	500	12,5	53,1301023542
90	0,05	7,5	3.330	920	10	510	12,5	29,0546040991
91	0,12	18	3.348	930	10	520	20,591260282	23,9624889746
92	0,15	22,5	3.371	940	10	530	24,622144504	0
93	1,5	225	3.596	940	0	530	225	-3,0528825148
94	1,25	187,5	3.783	930	-10	520	187,76647731	-2,632434869
95	1,45	217,5	4.001	920	-10	510	217,7297637	-14,931417178
96	0,25	37,5	4.038	910	-10	500	38,810436741	-18,434948823
97	0,2	30	4.068	900	-10	490	31,622776602	-18,434948823
98	0,2	30	4.098	890	-10	480	31,622776602	-33,690067526
99	0,1	15	4.113	880	-10	470	18,027756377	0
100	0,2	30	4.143	880	0	470	30	12,5288077092
101	0,3	45	4.188	890	10	480	46,097722286	12,5288077092
102	0,3	45	4.233	900	10	490	46,097722286	14,9314171781
103	0,25	37,5	4.271	910	10	500	38,810436741	33,690067526
104	0,1	15	4.286	920	10	510	18,027756377	0
105	1,25	187,5	4.473	920	0	510	187,5	-12,528807709
106	0,3	45	4.518	910	-10	500	46,097722286	-18,434948823
107	0,2	30	4.548	900	-10	490	31,622776602	-33,690067526
108	0,1	15	4.563	890	-10	480	18,027756377	-33,690067526
109	0,1	15	4.578	880	-10	470	18,027756377	-23,962488975
110	0,15	22,5	4.601	870	-10	460	24,622144504	-18,434948823
111	0,2	30	4.631	860	-10	450	31,622776602	-14,931417178
112	0,25	37,5	4.668	850	-10	440	38,810436741	-23,962488975
113	0,15	22,5	4.691	840	-10	430	24,622144504	-23,962488975
114	0,15	22,5	4.713	830	-10	420	24,622144504	-23,962488975
115	0,15	22,5	4.736	820	-10	410	24,622144504	-10,784297868
116	0,35	52,5	4.788	810	-10	400	53,443895816	0
117	1,15	172,5	4.961	810	0	400	172,5	53,1301023542
118	0,05	7,5	4.968	820	10	410	12,5	33,690067526
119	0,1	15	4.983	830	10	420	18,027756377	12,5288077092
120	0,3	45	5.028	840	10	430	46,097722286	33,690067526
121	0,1	15	5.043	850	10	440	18,027756377	33,690067526
122	0,1	15	5.058	860	10	450	18,027756377	33,690067526
123	0,1	15	5.073	870	10	460	18,027756377	14,9314171781

EL LLENGUATGE MATEMÀTIC DE LA NATURA

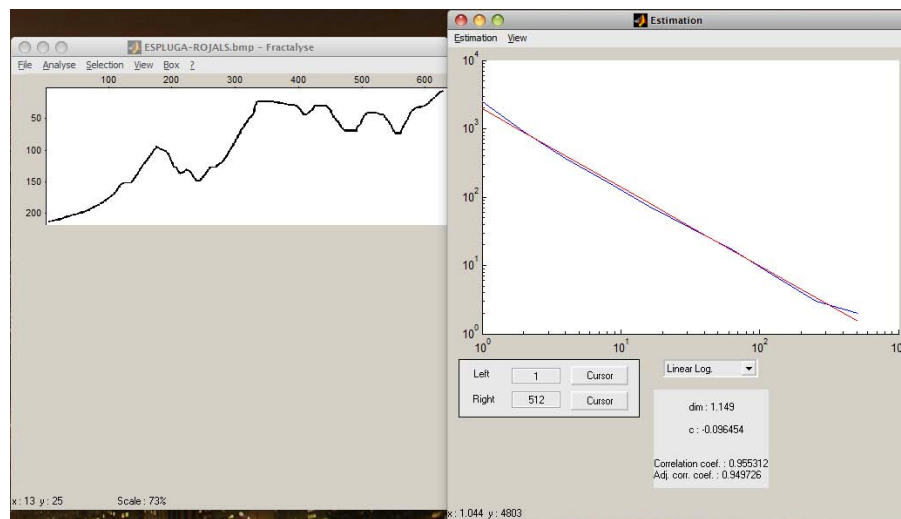
PUNT	Δx	Δx REAL	Δx ACUMULAT REAL	ALTURA	Δy	Δy ACUMULAT REAL	DISTÀNCIA	ANGLE DE PENDENT (α)
124	0,25	37,5	5.111	880	10	470	38,810436741	23,9624889746
125	0,15	22,5	5.133	890	10	480	24,622144504	0
126	0,9	135	5.268	890	0	480	135	-4,2363947991
127	0,9	135	5.403	880	-10	470	135,36986371	-23,962488975
128	0,15	22,5	5.426	870	-10	460	24,622144504	-18,434948823
129	0,2	30	5.456	860	-10	450	31,622776602	-18,434948823
130	0,2	30	5.486	850	-10	440	31,622776602	-23,962488975
131	0,15	22,5	5.508	840	-10	430	24,622144504	-23,962488975
132	0,15	22,5	5.531	830	-10	420	24,622144504	-33,690067526
133	0,1	15	5.546	820	-10	410	18,027756377	-23,962488975
134	0,15	22,5	5.568	810	-10	400	24,622144504	-23,962488975
135	0,15	22,5	5.591	800	-10	390	24,622144504	0
136	0,55	82,5	5.673	800	0	390	82,5	33,690067526
137	0,1	15	5.688	810	10	400	18,027756377	33,690067526
138	0,1	15	5.703	820	10	410	18,027756377	33,690067526
139	0,1	15	5.718	830	10	420	18,027756377	23,9624889746
140	0,15	22,5	5.741	840	10	430	24,622144504	23,9624889746
141	0,15	22,5	5.763	850	10	440	24,622144504	23,9624889746
142	0,15	22,5	5.786	860	10	450	24,622144504	29,0546040991
143	0,12	18	5.804	870	10	460	20,591260282	33,690067526
144	0,1	15	5.819	880	10	470	18,027756377	33,690067526
145	0,1	15	5.834	890	10	480	18,027756377	18,4349488229
146	0,2	30	5.864	900	10	490	31,622776602	10,7842978676
147	0,35	52,5	5.916	910	10	500	53,443895816	3,81407483429
148	1	150	6.066	920	10	510	150,33296378	12,5288077092
149	0,3	45	6.111	930	10	520	46,097722286	12,5288077092
150	0,3	45	6.156	940	10	530	46,097722286	14,9314171781
151	0,25	37,5	6.194	950	10	540	38,810436741	14,9314171781
152	0,25	37,5	6.231	960	10	550	38,810436741	12,5288077092
153	0,3	45	6.276	970	10	560	46,097722286	18,4349488229
154	0,2	30	6.306	980	10	570	31,622776602	5,44033203101
155	0,35	52,5	6.359	985	5	575	52,737557774	0

D'aquesta taula n'obtenim el tall geològic relacionant l' Δx acumulat real i l'alçada (metres):

TALL GEOLÒGIC ENTRE L'ESPLUGA I ROJALS

Al ficar aquesta corba al programa n'obtenim la dimensió fractal, la qual és 1,149

Com podem veure la dimensió fractal entre l'Esplugas i Rojals és de 1,149, per tant, és menor a l'anterior, possiblement és menor perquè com es pot veure al gràfic, el tall geològic no és tan arrugat com l'anterior i no té canvis bruscos, sinó que els turons d'aquestes muntanyes són més arrodonits. Si més no, hem obtingut una dimensió que evidencia que aquestes muntanyes tenen certa forma fractal.

Dimensió fractal entre l'Esplugas de Francolí i Prades

PUNT	Δx	Δx REAL	Δx ACUMULAT REAL	ALTURA	Δy	Δy ACUMULAT REAL	DISTÀNCIA	ANGLE DE PENDENT (α)
1	0	0	0	440	0	0	0	0
2	2,9	435	435	440	0	0	435	1,52752544221
3	2,5	375	810	450	10	10	375,13330964	1,52752544221
4	2,5	375	1.185	460	10	20	375,13330964	2,72631099391
5	1,4	210	1.395	470	10	30	210,23796042	1,52752544221
6	2,5	375	1.770	480	10	40	375,13330964	5,44033203101
7	0,7	105	1.875	490	10	50	105,47511555	1,09121622526
8	3,5	525	2.400	500	10	60	525,09522946	3,81407483429
9	1	150	2.550	510	10	70	150,33296378	4,76364169073
10	0,8	120	2.670	520	10	80	120,41594579	5,44033203101
11	0,7	105	2.775	530	10	90	105,47511555	3,17983011986
12	1,2	180	2.955	540	10	100	180,27756377	0
13	0,9	135	3.090	540	0	100	135	5,44033203101
14	0,7	105	3.195	550	10	110	105,47511555	14,9314171781
15	0,25	37,5	3.233	560	10	120	38,810436741	12,5288077092
16	0,3	45	3.278	570	10	130	46,097722286	18,4349488229
17	0,2	30	3.308	580	10	140	31,622776602	12,5288077092
18	0,3	45	3.353	590	10	150	46,097722286	23,9624889746
19	0,15	22,5	3.375	600	10	160	24,622144504	23,9624889746
20	0,15	22,5	3.398	610	10	170	24,622144504	0
21	1,5	225	3.623	610	0	170	225	-23,962488975
22	0,15	22,5	3.645	600	-10	160	24,622144504	-23,962488975
23	0,15	22,5	3.668	590	-10	150	24,622144504	0
24	0,4	60	3.728	590	0	150	60	18,4349488229
25	0,2	30	3.758	600	10	160	31,622776602	23,9624889746
26	0,15	22,5	3.780	610	10	170	24,622144504	18,4349488229
27	0,2	30	3.810	620	10	180	31,622776602	23,9624889746
28	0,15	22,5	3.833	630	10	190	24,622144504	23,9624889746
29	0,15	22,5	3.855	640	10	200	24,622144504	33,690067526
30	0,1	15	3.870	650	10	210	18,027756377	4,76364169073
31	0,8	120	3.990	660	10	220	120,41594579	-14,931417178
32	0,25	37,5	4.028	650	-10	210	38,810436741	-33,690067526
33	0,1	15	4.043	640	-10	200	18,027756377	-33,690067526
34	0,1	15	4.058	630	-10	190	18,027756377	-33,690067526
35	0,1	15	4.073	620	-10	180	18,027756377	-33,690067526
36	0,1	15	4.088	610	-10	170	18,027756377	-33,690067526
37	0,1	15	4.103	600	-10	160	18,027756377	-33,690067526
38	0,1	15	4.118	590	-10	150	18,027756377	-23,962488975
39	0,15	22,5	4.140	580	-10	140	24,622144504	0

EL LLENGUATGE MATEMÀTIC DE LA NATURA

PUNT	Δx	Δx REAL	Δx ACUMULAT REAL	ALTURA	Δy	Δy ACUMULAT REAL	DISTÀNCIA	ANGLE DE PENDENT (α)
40	0,45	67,5	4.208	580	0	140	67,5	33,690067526
41	0,1	15	4.223	590	10	150	18,027756377	23,9624889746
42	0,15	22,5	4.245	600	10	160	24,622144504	23,9624889746
43	0,15	22,5	4.268	610	10	170	24,622144504	23,9624889746
44	0,15	22,5	4.290	620	10	180	24,622144504	23,9624889746
45	0,15	22,5	4.313	630	10	190	24,622144504	23,9624889746
46	0,15	22,5	4.335	640	10	200	24,622144504	18,4349488229
47	0,2	30	4.365	650	10	210	31,622776602	-10,784297868
48	0,35	52,5	4.418	640	-10	200	53,443895816	6,34019174591
49	0,6	90	4.508	650	10	210	90,553851381	-18,434948823
50	0,2	30	4.538	640	-10	200	31,622776602	-18,434948823
51	0,2	30	4.568	630	-10	190	31,622776602	-14,931417178
52	0,25	37,5	4.605	620	-10	180	38,810436741	-18,434948823
53	0,2	30	4.635	610	-10	170	31,622776602	-23,962488975
54	0,15	22,5	4.658	600	-10	160	24,622144504	-23,962488975
55	0,15	22,5	4.680	590	-10	150	24,622144504	-29,054604099
56	0,12	18	4.698	580	-10	140	20,591260282	-33,690067526
57	0,1	15	4.713	570	-10	130	18,027756377	-12,528807709
58	0,3	45	4.758	560	-10	120	46,097722286	0
59	0,55	82,5	4.841	560	0	120	82,5	14,9314171781
60	0,25	37,5	4.878	570	10	130	38,810436741	23,9624889746
61	0,15	22,5	4.901	580	10	140	24,622144504	23,9624889746
62	0,15	22,5	4.923	590	10	150	24,622144504	18,4349488229
63	0,2	30	4.953	600	10	160	31,622776602	18,4349488229
64	0,2	30	4.983	610	10	170	31,622776602	23,9624889746
65	0,15	22,5	5.006	620	10	180	24,622144504	18,4349488229
66	0,2	30	5.036	630	10	190	31,622776602	23,9624889746
67	0,15	22,5	5.058	640	10	200	24,622144504	18,4349488229
68	0,2	30	5.088	650	10	210	31,622776602	14,9314171781
69	0,25	37,5	5.126	660	10	220	38,810436741	14,9314171781
70	0,25	37,5	5.163	670	10	230	38,810436741	14,9314171781
71	0,25	37,5	5.201	680	10	240	38,810436741	18,4349488229
72	0,2	30	5.231	690	10	250	31,622776602	18,4349488229
73	0,2	30	5.261	700	10	260	31,622776602	23,9624889746
74	0,15	22,5	5.283	710	10	270	24,622144504	12,5288077092
75	0,3	45	5.328	720	10	280	46,097722286	18,4349488229
76	0,2	30	5.358	730	10	290	31,622776602	18,4349488229
77	0,2	30	5.388	740	10	300	31,622776602	12,5288077092
78	0,3	45	5.433	750	10	310	46,097722286	12,5288077092
79	0,3	45	5.478	760	10	320	46,097722286	18,4349488229
80	0,2	30	5.508	770	10	330	31,622776602	14,9314171781
81	0,25	37,5	5.546	780	10	340	38,810436741	0
82	0,4	60	5.606	780	0	340	60	-18,434948823

EL LLENGUATGE MATEMÀTIC DE LA NATURA

PUNT	Δx	Δx REAL	Δx ACUMULAT REAL	ALTURA	Δy	Δy ACUMULAT REAL	DISTÀNCIA	ANGLE DE PENDENT (α)
83	0,2	30	5.636	770	-10	330	31,622776602	-7,5946433686
84	0,5	75	5.711	760	-10	320	75,663729752	0
85	0,5	75	5.786	760	0	320	75	14,9314171781
86	0,25	37,5	5.823	770	10	330	38,810436741	33,690067526
87	0,1	15	5.838	780	10	340	18,027756377	33,690067526
88	0,1	15	5.853	790	10	350	18,027756377	33,690067526
89	0,1	15	5.868	800	10	360	18,027756377	23,9624889746
90	0,15	22,5	5.891	810	10	370	24,622144504	23,9624889746
91	0,15	22,5	5.913	820	10	380	24,622144504	33,690067526
92	0,1	15	5.928	830	10	390	18,027756377	0
93	0,5	75	6.003	830	0	390	75	-33,690067526
94	0,1	15	6.018	820	-10	380	18,027756377	-23,962488975
95	0,15	22,5	6.041	810	-10	370	24,622144504	-33,690067526
96	0,1	15	6.056	800	-10	360	18,027756377	-33,690067526
97	0,1	15	6.071	790	-10	350	18,027756377	-23,962488975
98	0,15	22,5	6.093	780	-10	340	24,622144504	-23,962488975
99	0,15	22,5	6.116	770	-10	330	24,622144504	-6,3401917459
100	0,6	90	6.206	760	-10	320	90,553851381	10,7842978676
101	0,35	52,5	6.258	770	10	330	53,443895816	0
102	0,5	75	6.333	770	0	330	75	14,9314171781
103	0,25	37,5	6.371	780	10	340	38,810436741	14,9314171781
104	0,25	37,5	6.408	790	10	350	38,810436741	0
105	0,3	45	6.453	790	0	350	45	-18,434948823
106	0,2	30	6.483	780	-10	340	31,622776602	-23,962488975
107	0,15	22,5	6.506	770	-10	330	24,622144504	-12,528807709
108	0,3	45	6.551	760	-10	320	46,097722286	-18,434948823
109	0,2	30	6.581	750	-10	310	31,622776602	-23,962488975
110	0,15	22,5	6.603	740	-10	300	24,622144504	-33,690067526
111	0,1	15	6.618	730	-10	290	18,027756377	-23,962488975
112	0,15	22,5	6.641	720	-10	280	24,622144504	-23,962488975
113	0,15	22,5	6.663	710	-10	270	24,622144504	-33,690067526
114	0,1	15	6.678	700	-10	260	18,027756377	0
115	0,25	37,5	6.716	700	0	260	37,5	18,4349488229
116	0,2	30	6.746	710	10	270	31,622776602	0
117	0,7	105	6.851	710	0	270	105	-23,962488975
118	0,15	22,5	6.873	700	-10	260	24,622144504	-33,690067526
119	0,1	15	6.888	690	-10	250	18,027756377	-18,434948823
120	0,2	30	6.918	680	-10	240	31,622776602	-33,690067526
121	0,1	15	6.933	670	-10	230	18,027756377	-23,962488975
122	0,15	22,5	6.956	660	-10	220	24,622144504	-23,962488975
123	0,15	22,5	6.978	650	-10	210	24,622144504	-12,528807709
124	0,3	45	7.023	640	-10	200	46,097722286	0
125	0,5	75	7.098	640	0	200	75	9,46232220803

EL LLENGUATGE MATEMÀTIC DE LA NATURA

PUNT	Δx	Δx REAL	Δx ACUMULAT REAL	ALTURA	Δy	Δy ACUMULAT REAL	DISTÀNCIA	ANGLE DE PENDENT (α)
126	0,4	60	7.158	650	10	210	60,827625303	6,91122711902
127	0,55	82,5	7.241	660	10	220	83,103850693	23,9624889746
128	0,15	22,5	7.263	670	10	230	24,622144504	33,690067526
129	0,1	15	7.278	680	10	240	18,027756377	23,9624889746
130	0,15	22,5	7.301	690	10	250	24,622144504	23,9624889746
131	0,15	22,5	7.323	700	10	260	24,622144504	18,4349488229
132	0,2	30	7.353	710	10	270	31,622776602	12,5288077092
133	0,3	45	7.398	720	10	280	46,097722286	12,5288077092
134	0,3	45	7.443	730	10	290	46,097722286	14,9314171781
135	0,25	37,5	7.481	740	10	300	38,810436741	10,7842978676
136	0,35	52,5	7.533	750	10	310	53,443895816	18,4349488229
137	0,2	30	7.563	760	10	320	31,622776602	33,690067526
138	0,1	15	7.578	770	10	330	18,027756377	23,9624889746
139	0,15	22,5	7.601	780	10	340	24,622144504	18,4349488229
140	0,2	30	7.631	790	10	350	31,622776602	14,9314171781
141	0,25	37,5	7.668	800	10	360	38,810436741	14,9314171781
142	0,25	37,5	7.706	810	10	370	38,810436741	12,5288077092
143	0,3	45	7.751	820	10	380	46,097722286	4,76364169073
144	0,8	120	7.871	830	10	390	120,41594579	18,4349488229
145	0,2	30	7.901	840	10	400	31,622776602	33,690067526
146	0,1	15	7.916	850	10	410	18,027756377	23,9624889746
147	0,15	22,5	7.938	860	10	420	24,622144504	33,690067526
148	0,1	15	7.953	870	10	430	18,027756377	33,690067526
149	0,1	15	7.968	880	10	440	18,027756377	33,690067526
150	0,1	15	7.983	890	10	450	18,027756377	33,690067526
151	0,1	15	7.998	900	10	460	18,027756377	33,690067526
152	0,1	15	8.013	910	10	470	18,027756377	33,690067526
153	0,1	15	8.028	920	10	480	18,027756377	33,690067526
154	0,1	15	8.043	930	10	490	18,027756377	33,690067526
155	0,1	15	8.058	940	10	500	18,027756377	23,9624889746
156	0,15	22,5	8.081	950	10	510	24,622144504	7,59464336859
157	0,5	75	8.156	960	10	520	75,663729752	12,5288077092
158	0,3	45	8.201	970	10	530	46,097722286	12,5288077092
159	0,3	45	8.246	980	10	540	46,097722286	0
160	0,4	60	8.306	980	0	540	60	-18,434948823
161	0,2	30	8.336	970	-10	530	31,622776602	0
162	0,65	97,5	8.433	970	0	530	97,5	18,4349488229
163	0,2	30	8.463	980	10	540	31,622776602	0
164	0,55	82,5	8.546	980	0	540	82,5	-12,528807709
165	0,3	45	8.591	970	-10	530	46,097722286	12,5288077092
166	0,3	45	8.636	980	10	540	46,097722286	33,690067526
167	0,1	15	8.651	990	10	550	18,027756377	23,9624889746
168	0,15	22,5	8.673	1000	10	560	24,622144504	18,4349488229

EL LLENGUATGE MATEMÀTIC DE LA NATURA

PUNT	Δx	Δx REAL	Δx ACUMULAT REAL	ALTURA	Δy	Δy ACUMULAT REAL	DISTÀNCIA	ANGLE DE PENDENT (α)
169	0,2	30	8.703	1010	10	570	31,622776602	14,9314171781
170	0,25	37,5	8.741	1020	10	580	38,810436741	18,4349488229
171	0,2	30	8.771	1030	10	590	31,622776602	12,5288077092
172	0,3	45	8.816	1040	10	600	46,097722286	18,4349488229
173	0,2	30	8.846	1050	10	610	31,622776602	18,4349488229
174	0,2	30	8.876	1060	10	620	31,622776602	18,4349488229
175	0,2	30	8.906	1070	10	630	31,622776602	18,4349488229
176	0,2	30	8.936	1080	10	640	31,622776602	0
177	1,1	165	9.101	1080	0	640	165	-12,528807709
178	0,3	45	9.146	1070	-10	630	46,097722286	-33,690067526
179	0,1	15	9.161	1060	-10	620	18,027756377	-23,962488975
180	0,15	22,5	9.183	1050	-10	610	24,622144504	-14,931417178
181	0,25	37,5	9.221	1040	-10	600	38,810436741	-14,931417178
182	0,25	37,5	9.258	1030	-10	590	38,810436741	18,4349488229
183	0,2	30	9.288	1040	10	600	31,622776602	33,690067526
184	0,1	15	9.303	1050	10	610	18,027756377	33,690067526
185	0,1	15	9.318	1060	10	620	18,027756377	23,9624889746
186	0,15	22,5	9.341	1070	10	630	24,622144504	23,9624889746
187	0,15	22,5	9.363	1080	10	640	24,622144504	23,9624889746
188	0,15	22,5	9.386	1090	10	650	24,622144504	29,0546040991
189	0,12	18	9.404	1100	10	660	20,591260282	29,0546040991
190	0,12	18	9.422	1110	10	670	20,591260282	-29,054604099
191	0,12	18	9.440	1100	-10	660	20,591260282	-33,690067526
192	0,1	15	9.455	1090	-10	650	18,027756377	-33,690067526
193	0,1	15	9.470	1080	-10	640	18,027756377	-33,690067526
194	0,1	15	9.485	1070	-10	630	18,027756377	-33,690067526
195	0,1	15	9.500	1060	-10	620	18,027756377	-33,690067526
196	0,1	15	9.515	1050	-10	610	18,027756377	-23,962488975
197	0,15	22,5	9.537	1040	-10	600	24,622144504	-33,690067526
198	0,1	15	9.552	1030	-10	590	18,027756377	-18,434948823
199	0,2	30	9.582	1020	-10	580	31,622776602	-18,434948823
200	0,2	30	9.612	1010	-10	570	31,622776602	-18,434948823
201	0,2	30	9.642	1000	-10	560	31,622776602	33,690067526
202	0,1	15	9.657	1010	10	570	18,027756377	33,690067526
203	0,1	15	9.672	1020	10	580	18,027756377	20,3231368297
204	0,18	27	9.699	1030	10	590	28,792360098	33,690067526
205	0,1	15	9.714	1040	10	600	18,027756377	23,9624889746
206	0,15	22,5	9.737	1050	10	610	24,622144504	33,690067526
207	0,1	15	9.752	1060	10	620	18,027756377	33,690067526
208	0,1	15	9.767	1070	10	630	18,027756377	23,9624889746
209	0,15	22,5	9.789	1080	10	640	24,622144504	23,9624889746
210	0,15	22,5	9.812	1090	10	650	24,622144504	23,9624889746
211	0,15	22,5	9.834	1100	10	660	24,622144504	23,9624889746

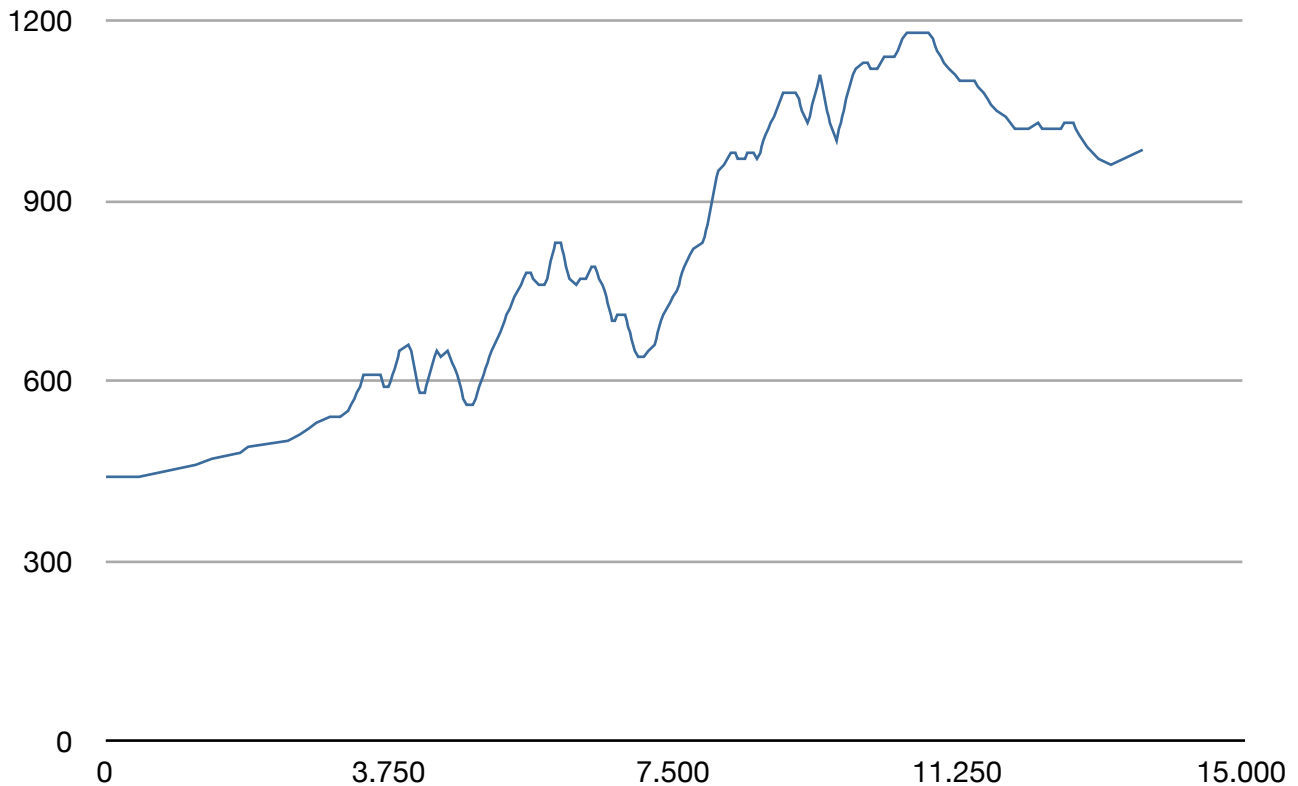
EL LLENGUATGE MATEMÀTIC DE LA NATURA

PUNT	Δx	Δx REAL	Δx ACUMULAT REAL	ALTURA	Δy	Δy ACUMULAT REAL	DISTÀNCIA	ANGLE DE PENDENT (α)
212	0,15	22,5	9.857	1110	10	670	24,622144504	14,9314171781
213	0,25	37,5	9.894	1120	10	680	38,810436741	5,85601358543
214	0,65	97,5	9.992	1130	10	690	98,01147892	0
215	0,4	60	10.052	1130	0	690	60	-14,931417178
216	0,25	37,5	10.089	1120	-10	680	38,810436741	0
217	0,6	90	10.179	1120	0	680	90	12,5288077092
218	0,3	45	10.224	1130	10	690	46,097722286	12,5288077092
219	0,3	45	10.269	1140	10	700	46,097722286	0
220	0,9	135	10.404	1140	0	700	135	12,5288077092
221	0,3	45	10.449	1150	10	710	46,097722286	18,4349488229
222	0,2	30	10.479	1160	10	720	31,622776602	18,4349488229
223	0,2	30	10.509	1170	10	730	31,622776602	9,46232220803
224	0,4	60	10.569	1180	10	740	60,827625303	0
225	1,9	285	10.854	1180	0	740	285	-9,462322208
226	0,4	60	10.914	1170	-10	730	60,827625303	-23,962488975
227	0,15	22,5	10.937	1160	-10	720	24,622144504	-18,434948823
228	0,2	30	10.967	1150	-10	710	31,622776602	-10,784297868
229	0,35	52,5	11.019	1140	-10	700	53,443895816	-14,931417178
230	0,25	37,5	11.057	1130	-10	690	38,810436741	-8,4269690215
231	0,45	67,5	11.124	1120	-10	680	68,23672032	-6,911227119
232	0,55	82,5	11.207	1110	-10	670	83,103850693	-9,462322208
233	0,4	60	11.267	1100	-10	660	60,827625303	0
234	1,3	195	11.462	1100	0	660	195	-12,528807709
235	0,3	45	11.507	1090	-10	650	46,097722286	-7,5946433686
236	0,5	75	11.582	1080	-10	640	75,663729752	-10,784297868
237	0,35	52,5	11.634	1070	-10	630	53,443895816	-12,528807709
238	0,3	45	11.679	1060	-10	620	46,097722286	-7,5946433686
239	0,5	75	11.754	1050	-10	610	75,663729752	-4,7636416907
240	0,8	120	11.874	1040	-10	600	120,41594579	-9,462322208
241	0,4	60	11.934	1030	-10	590	60,827625303	-9,462322208
242	0,4	60	11.994	1020	-10	580	60,827625303	0
243	1,2	180	12.174	1020	0	580	180	4,48460600954
244	0,85	127,5	12.302	1030	10	590	127,89155562	-10,784297868
245	0,35	52,5	12.354	1020	-10	580	53,443895816	0
246	1,65	247,5	12.602	1020	0	580	247,5	12,5288077092
247	0,3	45	12.647	1030	10	590	46,097722286	0
248	0,8	120	12.767	1030	0	590	120	-18,434948823
249	0,2	30	12.797	1020	-10	580	31,622776602	-12,528807709
250	0,3	45	12.842	1010	-10	570	46,097722286	-10,784297868
251	0,35	52,5	12.894	1000	-10	560	53,443895816	-10,784297868
252	0,35	52,5	12.947	990	-10	550	53,443895816	-7,5946433686
253	0,5	75	13.022	980	-10	540	75,663729752	-7,5946433686
254	0,5	75	13.097	970	-10	530	75,663729752	-3,4682292589

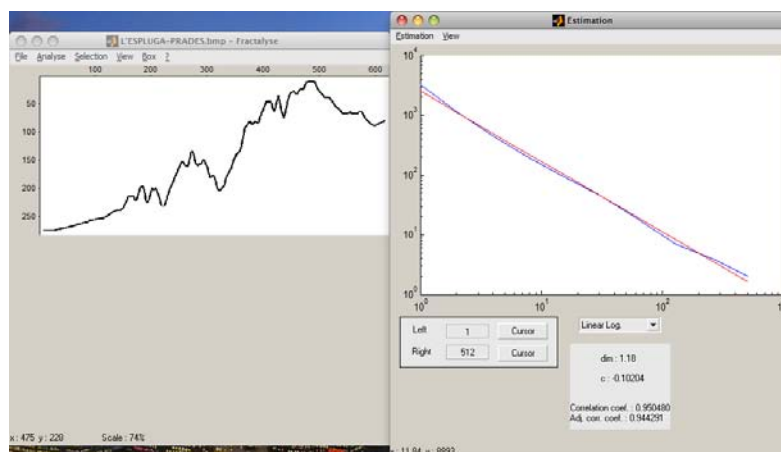
PUNT	Δx	Δx REAL	Δx ACUMULAT REAL	ALTURA	Δy	Δy ACUMULAT REAL	DISTÀNCIA	ANGLE DE PENDENT (α)
255	1,1	165	13.262	960	-10	520	165,30275255	3,40644375499
256	2,8	420	13.682	985	25	545	420,74338973	0

D'aquesta taula n'obtenim el tall geològic relacionant l' Δx acumulat real i l'alçada (metres):

TALL GEOLÒGIC ENTRE L'ESPLUGA I PRADES

I al introduir el contorn al programa s'obté una dimensió fractal de 1,18

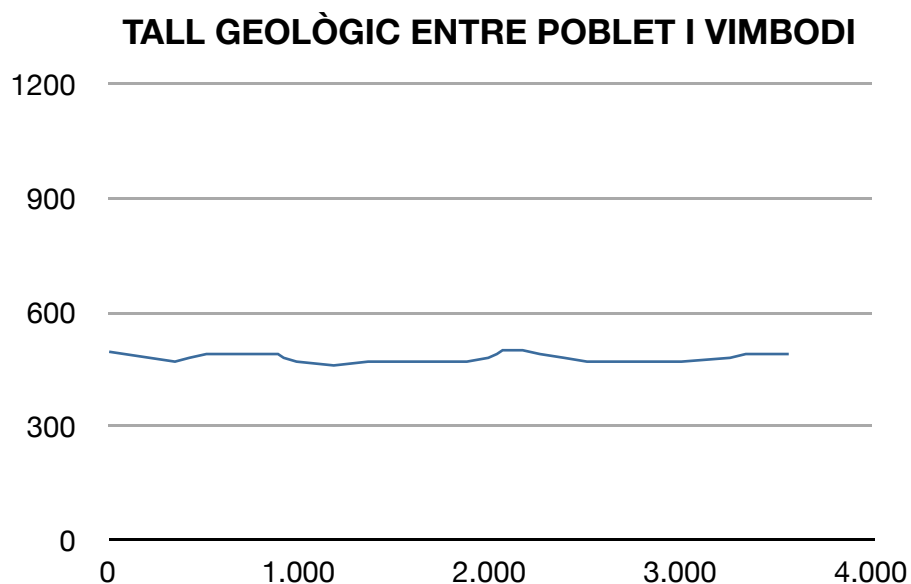

Aquest tall geològic és molt similar a l'anterior i també ho és la dimensió fractal, si més no en aquest podem distingir-hi més irregularitats que en l'anterior per això es lleugerament major la dimensió. També queda comprovat que té característiques de fractal.

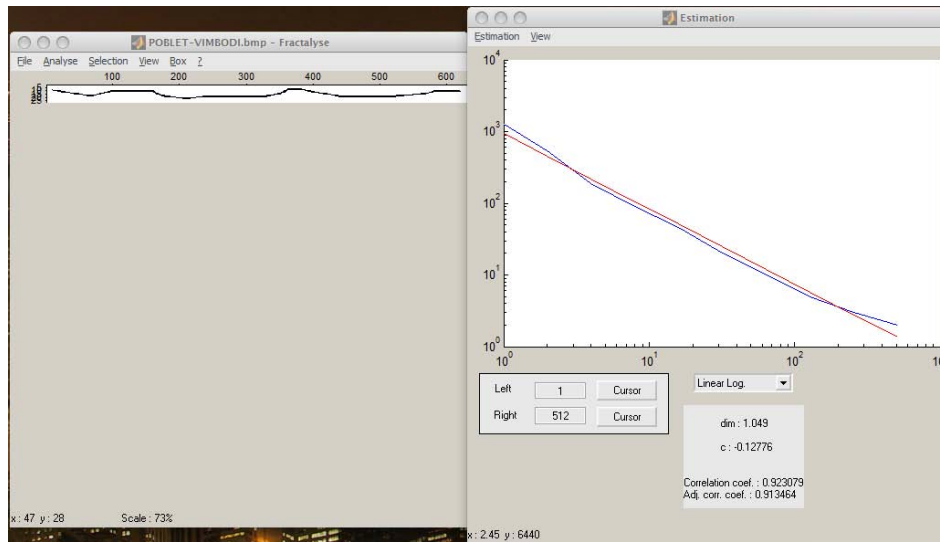
Dimensió fractal entre Poblet i Vimbodí

PUNT	Δx	Δx REAL	Δx ACUMULAT REAL	ALTURA	Δy	Δy ACUMULAT REAL	DISTÀNCIA	ANGLE DE PENDENT (α)
1	0	0	0	496	0	0	0	-4,3097959924
2	2,3	345	345	470	-26	-26	345,97832302	7,59464336859
3	0,5	75	420	480	10	-16	75,663729752	6,34019174591
4	0,6	90	510	490	10	-6	90,553851381	0
5	2,5	375	885	490	0	-6	375	-18,434948823
6	0,2	30	915	480	-10	-16	31,622776602	-8,4269690215
7	0,45	67,5	983	470	-10	-26	68,23672032	-2,9356734464
8	1,3	195	1.178	460	-10	-36	195,2562419	3,17983011986
9	1,2	180	1.358	470	10	-26	180,27756377	0
10	0,45	67,5	1.425	470	0	-26	67,5	0
11	3	450	1.875	470	0	-26	450	5,07960786001
12	0,75	112,5	1.988	480	10	-16	112,94356998	12,5288077092
13	0,3	45	2.033	490	10	-6	46,097722286	18,4349488229
14	0,2	30	2.063	500	10	4	31,622776602	0
15	0,7	105	2.168	500	0	4	105	-6,3401917459
16	0,6	90	2.258	490	-10	-6	90,553851381	-4,4846060095
17	0,85	127,5	2.385	480	-10	-16	127,89155562	-4,7636416907
18	0,8	120	2.505	470	-10	-26	120,41594579	0
19	3,3	495	3.000	470	0	-26	495	2,2457425659
20	1,7	255	3.255	480	10	-16	255,1960031	6,91122711902
21	0,55	82,5	3.338	490	10	-6	83,103850693	0
22	1,5	225	3.563	490	0	-6	225	-72,979474388
23	1	150	3.713		-490	-496	512,44511901	0

D'aquesta taula n'obtenim el tall geològic relacionant l' Δx acumulat real i l'alçada (metres):

Si introduïm el tall geològic al programa, aquest ens diu que la dimensió fractal és 1,049

Aquest tall geològic el vaig fer expressament per demostrar que no tota la Conca tenia una dimensió fractal gran, entre Poblet i Vimbodí només hi ha prats que no formen cap muntanya, per tant, el tall geològic serà més llis, i no pas arrugat com els anteriors, així doncs, podem dir que la falda de la muntanya de Poblet no és massa fractal, però tot i això, té alguna mica de fractal perquè sinó la dimensió seria 1, però en el cas de dimensió 1 els parts serien totalment plans, fet que és impossible a la pràctica.

Com ja hem vist en l'estudi, la dimensió fractal d'algunes muntanyes de la Conca és força gran i s'acosta a la dimensió d'alguns fractals coneguts, més endavant a les conclusions de l'apartat de les fractals exposaré amb total extensió les conclusions de l'estudi.

4.5 Estudi de la dimensió fractal dels contorns dels pobles de la Conca de Barberà

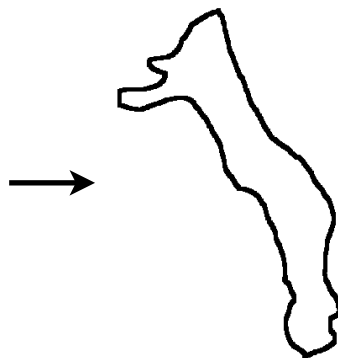
A continuació hi ha tots els pobles amb el corresponent anàlisi de la seva dimensió fractal i més avall hi ha una taula amb informació i l'anàlisi d'aquesta.

Barberà de la Conca

Dimensió Fractal
1,489

Belltal

Dimensió Fractal
1,332

Blancafort

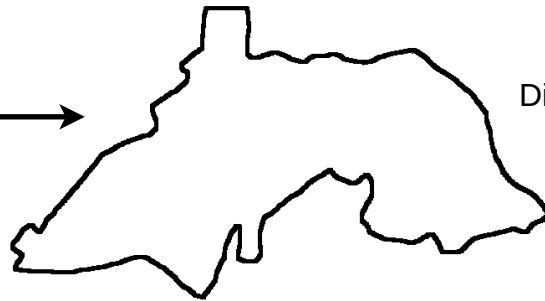
Dimensió Fractal
1,363

Conesa

Dimensió Fractal
1,486

l'Espluga de Francolí

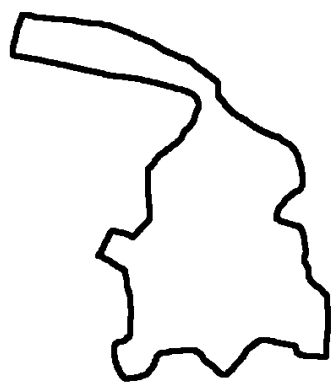
Dimensió Fractal
1,342

Forès

Dimensió Fractal
1,443

Llorac

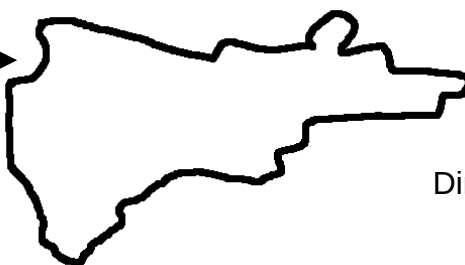
Dimensió Fractal
1,419

Montblanc

Dimensió Fractal
1,367

Passanant

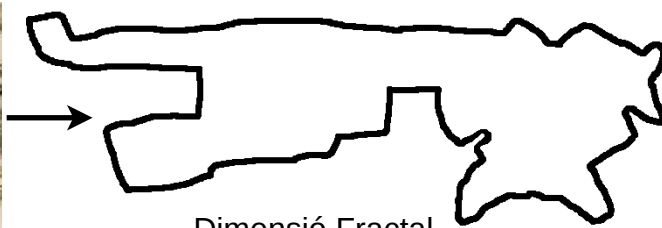
Dimensió Fractal
1,415

Les Piles

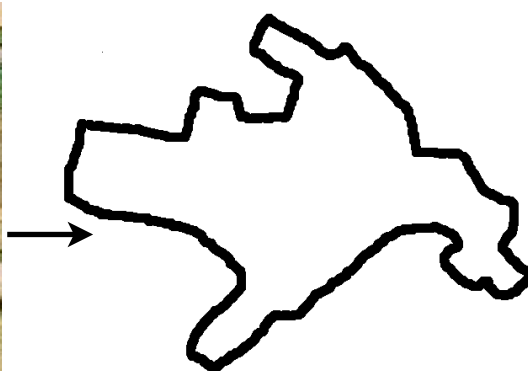
Dimensió Fractal
1,428

Pira

Dimensió Fractal
1,469

Pontils

Dimensió Fractal
1,459

Rocafort de Queralt

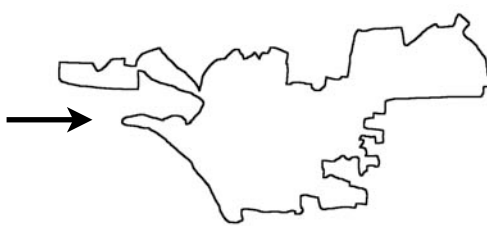
Dimensió Fractal
1,386

Santa Coloma de Queralt

Dimensió Fractal
1,326

Sarrai

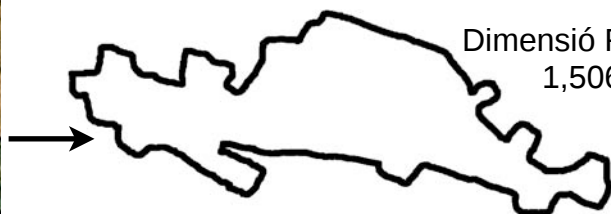
Dimensió Fractal
1,340

Savallà del Comptat

Dimensió Fractal
1,394

Senan

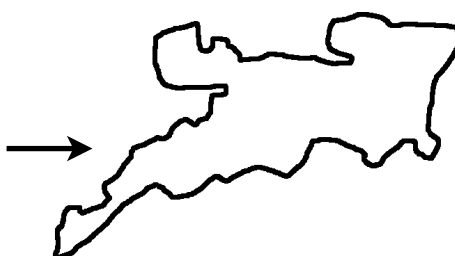
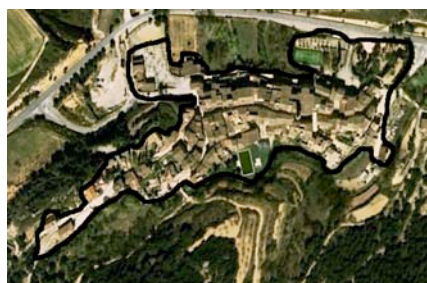
Dimensió Fractal
1,506

Solivella

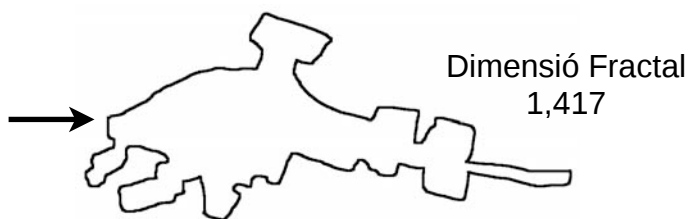
Dimensió Fractal
1,345

Vallclara

Dimensió Fractal
1,417

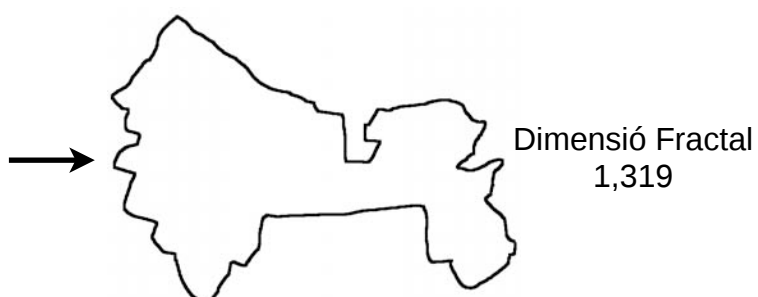
Vallfogona de Riucorb

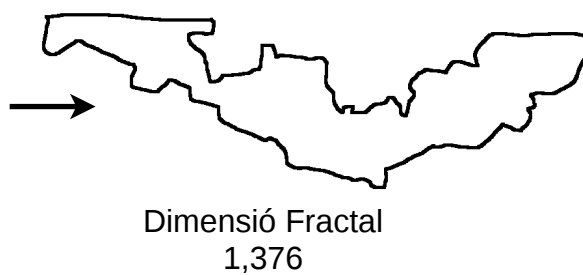
Vilanova de Prades

Vilaverd

Vimbodí

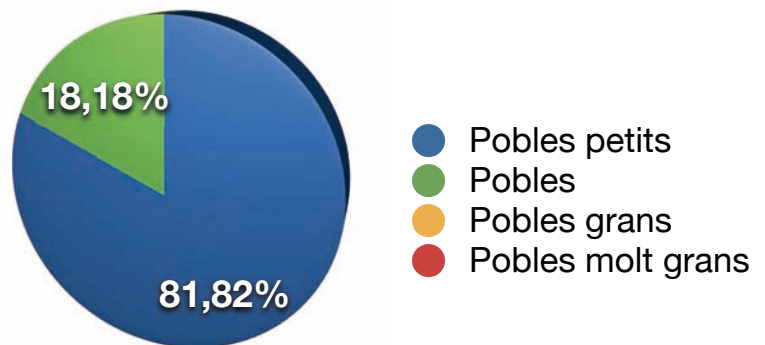
Poble	Població	Dimensió fractal del contorn	Tipus
Barberà de la conca	503	1,489	Poble
Belltall	90	1,332	Poble petit
Blancafort	414	1,363	Poble
Conesa	141	1,486	Poble petit
l'Espluga de Francoli	3.857	1,342	Poble molt gran
Forès	57	1,443	Poble petit
Llorac	116	1,419	Poble petit
Montblanc	6.767	1,367	Poble molt gran
Passanant	101	1,415	Poble petit
Les Piles	196	1,428	Poble petit
Pira	475	1,469	Poble
Pontils	139	1,459	Poble petit
Rocafort de Queralt	264	1,386	Poble
Santa coloma de Queralt	3.035	1,326	Poble molt gran
Sarral	1.720	1,341	Poble molt gran
Savallà del Comptat	72	1,394	Poble petit
Senan	46	1,506	Poble petit
Solivella	630	1,345	Poble gran
Vallclara	108	1,417	Poble petit
Vallfogona de Riucorb	157	1,402	Poble petit
Vilanova de Prades	149	1,323	Poble petit
Vilaverd	438	1,319	Poble
Vimbodí	1.052	1,376	Poble gran

Població	Tipus poble
0-200	poble petit
200-600	poble
600-1500	poble gran
més de 1500	poble molt gran

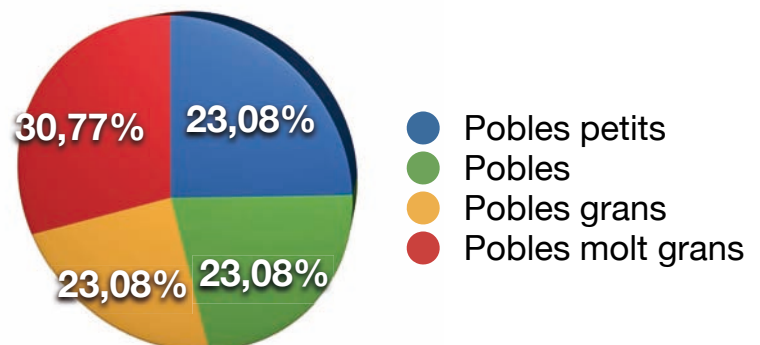
D	Classificació
I	1.Senan
M	2.Barberà
	3.Conesa
F	4.Pira
R.	5.Pontils
	6.Forès
S	7.Les Piles
U	8.Llorac
P.	9.Vallclara
	10.Passanant
1,4	11.Vallfogona
D	12.Savallà
I	13.Rocafort
M.	14.Vimbodí
	15.Montblanc
F	16.Blancafort
R.	17.Solivella
	18.l'Espluga
I	19.Sarral
N	20.Belltall
F	21.Sta. Coloma
	22.Vilanova
1,4	23.Vilaverd

Com podem veure a la taula de la classificació, els pobles més petits tendeixen a tenir una dimensió fractal més gran que els pobles més grans. Això passa perquè en els pobles petits hi ha menys cases al contorn i per tant és més irregular, en canvi, als pobles grans tenen més cases en el contorn i per tant queda més llis. Un altre aspecte que cal remarcar és que el poble amb la dimensió fractal més petita és Vilaverd, un poble que té una gran extensió per la població que té, a part el seu polígon industrial és molt gran fet que fa que el seu contorn sigui més llis i per tant la seva dimensió fractal és menor. El mateix passa en el penúltim poble que té un gran càmping. Tot seguit hi ha l'estadística que confirma el fet que els pobles petits tenen més dimensió fractal.

Dimensió fractal superior a 1,4	
Pobles petits	9
Pobles	2
Pobles grans	0
Pobles molt grans	0

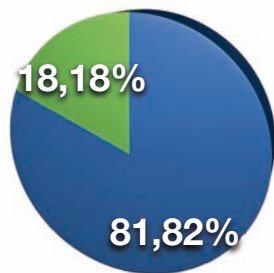
Dimensió fractal inferior a 1,4	
Pobles petits	3
Pobles	3
Pobles grans	3
Pobles molt grans	4

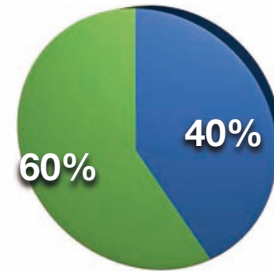
Com és pot veure en els gràfics, els pobles petits predominen en les dimensions fractals superiors a 1,4, mentre que en les dimensions fractals inferiors a 1,4 queda repartit per igual aproximadament.

Ara analitzem la quantitat de cada tipus de poble que pertany a la dimensió superior i a la dimensió inferior.

POBLES PETITS	
DIMENSIÓ FRACTAL SUPERIOR A 1,4	9
DIMENSIÓ FRACTAL INFERIOR A 1,4	2

POBLES	
DIMENSIÓ FRACTAL SUPERIOR A 1,4	2
DIMENSIÓ FRACTAL INFERIOR A 1,4	3

POBLES GRANS	
DIMENSIÓ FRACTAL SUPERIOR A 1,4	0
DIMENSIÓ FRACTAL INFERIOR A 1,4	2

POBLES MOLT GRANS	
DIMENSIÓ FRACTAL SUPERIOR A 1,4	0
DIMENSIÓ FRACTAL INFERIOR A 1,4	4

Com podem veure en els gràfics i les taules, els pobles petits són majoritàriament de dimensió gran, exceptuant-ne alguns. Els pobles (referint-me als pobles de tipus “poble”) es reparteixen quasi per igual, però hi ha més pobles amb la dimensió fractal inferior a 1,4. Quant als pobles grans i molt grans podem veure com tots tenen una dimensió fractal inferior a 1,4.

Un altre aspecte és que en general la dimensió fractal dels pobles va des de 1,506 fins a 1,319, per tant, al ser una dimensió força gran podem concloure que són pobles amb un contorn molt arrugat i amb certa tendència a ser fractals i fins i tot, a ser auto-similars en cert grau.

4.6 Conclusions de les fractals

En aquest punt 4 hem vist que les fractals semblen uns cosos caòtics i estranys, però realment segueixen patrons molt simples i no són gens estranys, ja que tot el que ens envolta té certa fractalitat, exceptuant-ne les coses llises. També hem pogut observar com crear els conjunts de Julia mitjançant la funció $f(z) = z^2 + C$ i com dibuixar-los en el pla complex amb la iteració de la funció i pintant el punt del pla amb el color corresponent. També hem vist que el conjunt de Mandelbrot és l'agrupació de tots els conjunts de Julia.

Com hem pogut veure en els dos estudis realitzats, les fractals a part d'aparèixer en plans complexos o en la natura, també apareixen en la Conca de Barberà. Primer en les muntanyes de Prades i Poblet, que com hem vist tenen una dimensió d'entre 1,049 en els prats de la falda de la muntanya fins a una dimensió de 1,238 a la part superior de la muntanya entre Rojals i Prades. Aquest fet ens fa veure que aquesta muntanya té certa semblança amb les fractals que hem explicat abans d'aquest estudi, perquè si en volguéssim determinar la longitud entre dos punts seria molt difícil o fins i tot impossible, ja que, hauríem de fer servir una mesura totalment precisa i aquesta no existeix, aquest fet el podem comprovar per exemple, mesurant en un mapa de escala 1:200 i un altre de escala 1:400, sempre ens sortirà més exacta la mesura del mapa amb l'escala més petita (en aquest cas 1:200), i la manera de poder mesurar-ho amb un 100% d'exactitud no existeix, solament existeix per els cossos que segueixen la geometria euclidiana. Un altre aspecte important de l'estudi de la dimensió fractal de les muntanyes de Prades i Poblet, és que per tenir una dimensió superior a 1 i inferior a 2 podem dir que aquesta muntanya té cert grau d'auto-similitud, com a mínim en petites distàncies concretes; no em refereixo a que si la muntanya té una forma i ens hi acostem molt, veurem que té repliques seves en ella, ja que, això és impossible, sinó que té "cert" grau d'auto-similitud. Per argumentar que les muntanyes tenen cert grau d'auto-similitud, faré un exemple. Suposem que anem per la muntanya i ens topem amb una roca molt gran, lògicament no podrem passar-hi per damunt i l'hauré de vorejar, ara suposem que per aquella muntanya també hi passeja una formiga, aquesta es toparà amb una pedreta diminuta als ulls humans, però immensa per a ella i l'haurà de vorejar igualment, d'altra banda amb aquest exemple també podem destacar que si posem la formiga i l'home a la falda de la muntanya i els fem anar fins al

cim, podem dir que l'home ha fet un recorregut menor que la formiga, perquè aquesta ha hagut de passar per totes les irregularitats del terra que l'home pot passar amb un sol pas, fet que també justifica que la distància de la muntanya fractal entre dos punts és difícil, i fins i tot, impossible de calcular amb total exactitud.

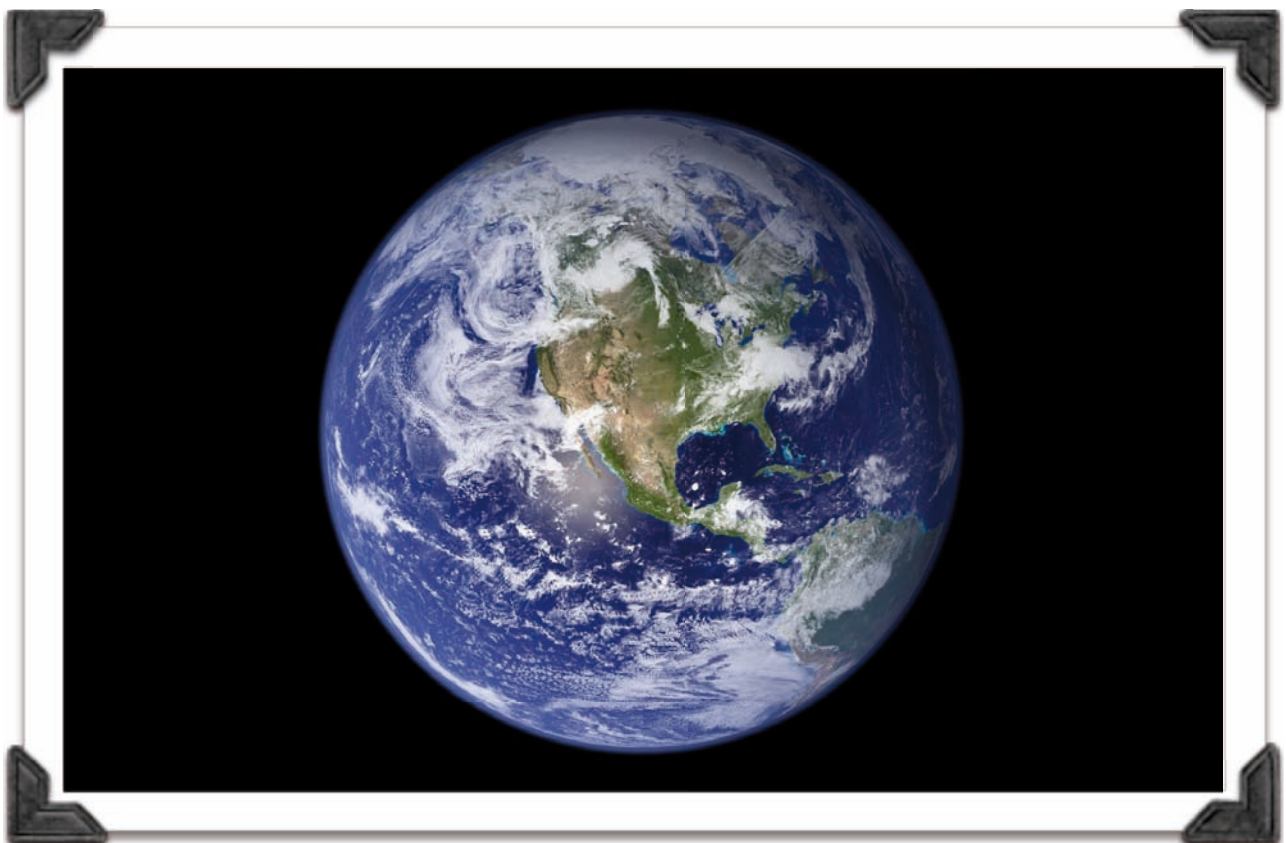
Pel que fa a l'estudi dels pobles, podem concloure dient que els pobles de la Conca de Barberà tenen un contorn amb propietats fractals. Concretament la dimensió fractal dels seus contorns va des de 1,319 fins a 1,506, dimensions que són més que suficients per demostrar-ne la fractalitat del contorn. El fet que aquestes dimensions siguin tan grans és degut a que en els pobles de la Conca hi viu poca gent (fins i tot en els que he anomenat "molt grans", ja que, l'escala l'he fet tenint en compte que la majoria de pobles no sobrepassen els 200 habitants i, per exemple, un poble de 1000 habitants és molt gran respecte un de 100) i com ja he explicat, com menys gent viu en un poble més rugós tendeix a ser el contorn del poble i per tant tindrà més dimensió fractal. Aquest fet també l'hem vist en la majoria de pobles petits, alguns dels quals no deuen superar les 20 cases, cosa que fa que el contorn estigui molt marcat per les parets que delimiten aquestes poques cases i això a la seva vegada fa augmentar la dimensió fractal. La dimensió fractal d'aquests pobles, de la mateixa manera que a les muntanyes, els dona la característica que en cert grau el seu contorn té auto-similitud a alguna escala.

Resumint una mica, podríem dir que les fractals ens acompanyen tota la vida, tot absolutament tot té cert grau de fractalitat, només se'n salven els cossos totalment llisos que podríem considerar-los inexistents. També hem vist que a la Conca tenim uns pobles amb contorn fractal força gran i unes muntanyes que també tenen característiques de fractal, tot i que no tan marcades com en els pobles.

5. Conclusions del treball

La natura és matemàtiques, tot el que ens envolta té una característica matemàtica, les muntanyes són fractals; algunes flors segueixen la proporció àuria; els pobles creats per l'home tenen un contorn fractal, i fins i tot, el propi home té proporcions àuries en el seu cos i també fractals com els vasos sanguinis o els pulmons que es ramifiquen de forma fractal.

D'aquest fet en podem treure una conclusió molt important, les matemàtiques en el món són com els plànols de la casa, res pot existir sense elles, la casa si no està ben planificada s'enfonsa, el món sense les matemàtiques no seria el món tal i com el coneixem, és per això, per la qual cosa hem d'estimar les matemàtiques i no solament això sinó estudiar-les cada dia, així estudiarem el món i la seva complexitat que el fa tant curiós i meravellós.

6. Bibliografia

Algunes pàgines de la Viquipèdia s'han consultat en diferents idiomes, ja que, en anglès hi ha més informació o està més ben explicada que no pas en la versió catalana o castellana.

- “La proporción áurea, el lenguaje matemático de la belleza” de Fernando Corbalán
- Revista “Suma +” del més de novembre de 2010
- “Los objetos fractales” de Benoît Mandelbrot
- Mapa topogràfic “El bosc de poblet escala 1:15000 ” de l'editorial Piolet
- “http://ca.wikipedia.org/wiki/Conca_de_Barberà” (llista de pobles de la Conca de Barberà
- “http://ca.wikipedia.org/wiki/Secció_àuria”
- “http://es.wikipedia.org/wiki/Leda_atómica”
- Documental del programa Redes “La proporción aurea”
- “[http://www.florachilena.cl/Asignaturas/Dendrologia/Material/Morfologia%20Foliar%20y%20Filotaxia%20v2.0%20\(2003\).pdf](http://www.florachilena.cl/Asignaturas/Dendrologia/Material/Morfologia%20Foliar%20y%20Filotaxia%20v2.0%20(2003).pdf)” Per classificar les fulles en l'apartat “3.4 Estudi del nombre d'or en les fulles”
- “<http://www.arrakis.es/~sysifus/intro.html>”
- “<http://ca.wikipedia.org/wiki/Fractal>”
- Video “http://www.ted.com/talks/benoit_mandelbrot_fractals_the_art_of_roughness.html”
- “http://es.wikipedia.org/wiki/Función_de_Weierstrass”
- “http://es.wikipedia.org/wiki/Conjunto_de_Cantor”
- “http://es.wikipedia.org/wiki/Curva_de_Peano”
- El programa Fractalyse per calcular les dimensions fractals
- El programa Fraqtive per expolar el conjunt de Mandelbrot
- El programa Complex Calculator Presicion 18, per fer calculs amb nombres complexos
- “<http://www.youtube.com/watch?v=2AZYZ-L8m9Q>” per saber com crear conjunts de Julia
- “http://es.wikipedia.org/wiki/Dimensión_fractal”
- “http://es.wikipedia.org/wiki/Conjunto_de_Mandelbrot”
- “http://es.wikipedia.org/wiki/Benoît_Mandelbrot”
- “http://es.wikipedia.org/wiki/Copo_de_nieve_de_Koch”
- “http://es.wikipedia.org/wiki/Conjunto_de_Julia”
- “http://es.wikipedia.org/wiki/Dimensión_fractal”
- “<http://www.youtube.com/watch?v=cVO85iZTLWE&feature=related>”

7. Agraïments

M'agradaria agrair a la tutora del meu treball, la Reis, per el seu suport i la seva ajuda en alguns moments de confusió. També, agraeixo a la meva família per l'ajuda rebuda i també els dono les gràcies per participar en l'estudi de la proporció àuria en el cos humà. També m'agradaria donar les gràcies al meu amic David que també va participar en l'estudi. I per suposat també agraeixo la seva ajuda a totes les persones que hi han col·laborat indirectament, com els programadors dels programa de anàlisi de dimensió fractal o d'exploració de conjunts fractals.

Sense tots vosaltres no hagués estat possible

Moltes Gràcies

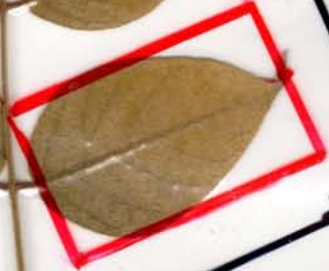

Annex: Fulles de l'estudi del nombre d'or en les fulles

**Fulles amb el
nombre d'or**

1

2

 $A = 2.5 \text{ cm}$
 $LL = 4 \text{ cm}$

 $LL = 3.4 \text{ cm}$
 $A = 2.1 \text{ cm}$

$$\frac{LL}{A} = \frac{4}{2.5} = 1.6 \approx \Phi$$

$$\frac{LL}{A} = \frac{3.4}{2.1} = 1.619 \approx \Phi$$

3

$A = 3.5 \text{ cm}$

$LL = 5.6 \text{ cm}$

$$\frac{LL}{A} = \frac{5.6}{3.5} = 1.62 \Phi$$

4

$A = 1.5 \text{ cm}$

$LL = 2.4 \text{ cm}$

$$\frac{LL}{A} = \frac{2.4}{1.5} = 1.62 \Phi$$

5

$A = 2.9 \text{ cm}$

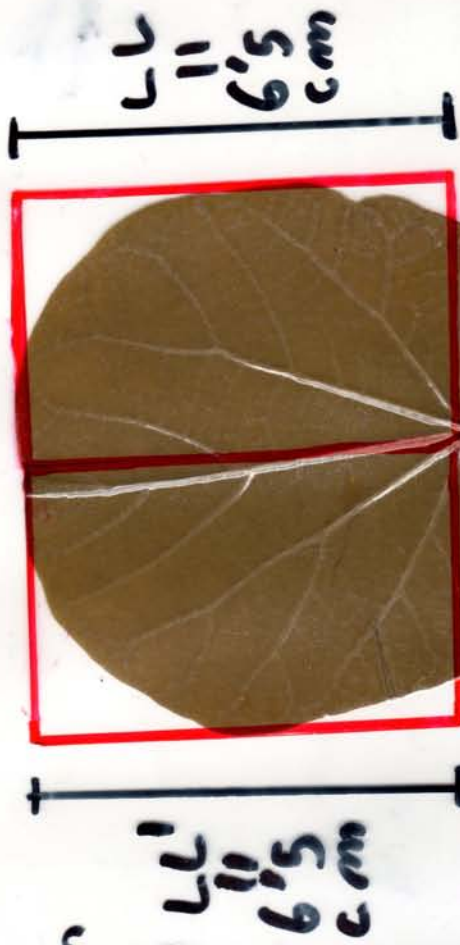

$LL = 4.8 \text{ cm}$

$$\frac{LL}{A} = \frac{4.8}{2.9} = 1.65 \Phi$$

7

$A' = 4 \text{ cm}$ $A = 4 \text{ cm}$

$$\frac{L'L'}{A} = \frac{4.9}{3} = 1.63 \approx \Phi$$

$$\frac{L'L'}{A} = \frac{6.5}{4} = 1.625 \approx \Phi$$

$$\frac{L'L'}{A'} = \frac{6.5}{4} = 1.625 \approx \Phi$$

6

$A = 3 \text{ cm}$

$L'L' = 4.9 \text{ cm}$

$$\frac{L'L'}{A} = \frac{5.85}{3.65} = 1.6027 \approx \Phi$$

8

$A = 3.65 \text{ cm}$

$L'L' = 5.85 \text{ cm}$

9

$$A = 4'3\text{cm}$$

$$LL = 6'9\text{cm}$$

$$\frac{LL}{A} = \frac{6'9}{4'3} = 1'6046 \approx \Phi$$

10

$$A = 3'6\text{cm}$$

$$LL = 5'8\text{cm}$$

$$\frac{LL}{A} = \frac{5'8}{3'6} = 1'61 \approx \Phi$$

11

$$LL = 5'7\text{cm}$$

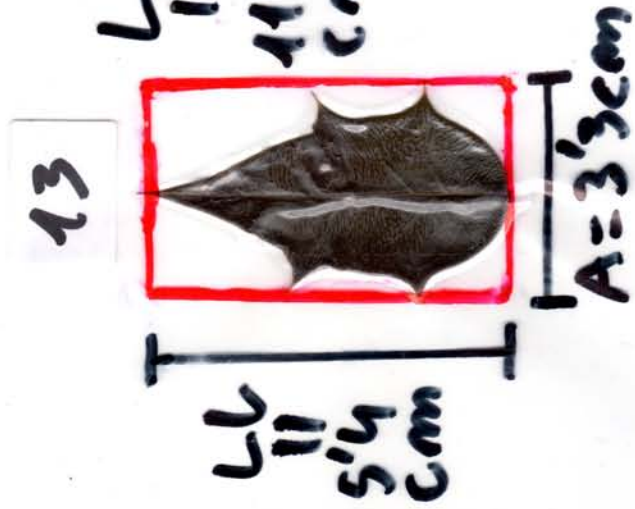

$$A = 3'5\text{cm}$$

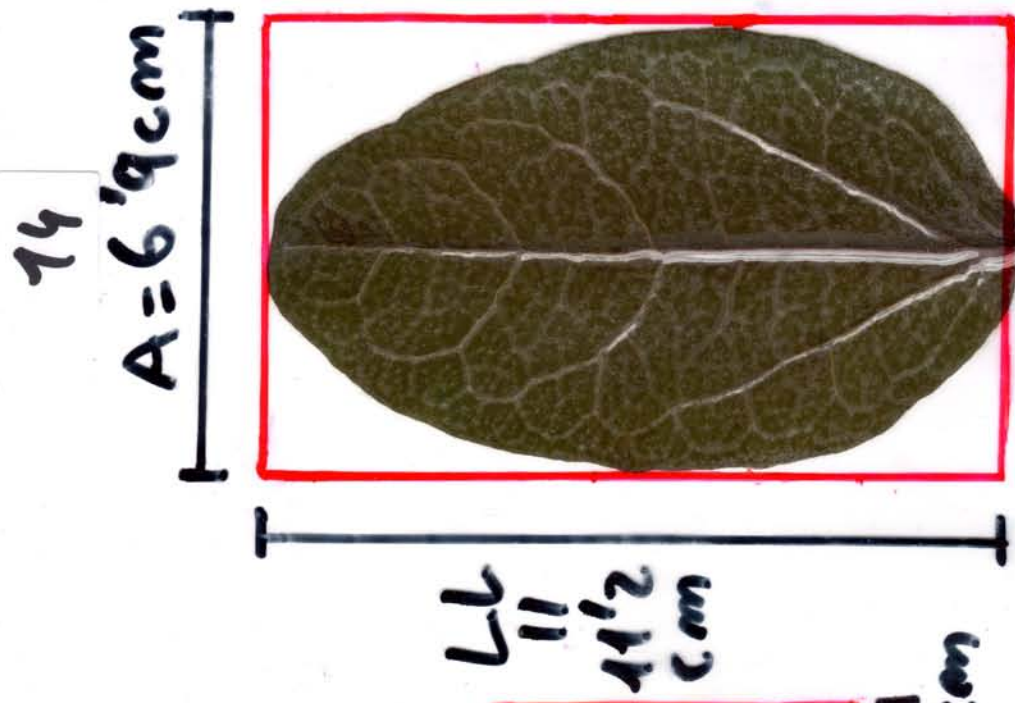
$$\frac{LL}{A} = \frac{5'7}{3'5} = 1'6285 \approx \Phi$$

$$\frac{L}{A} = \frac{11}{6.8} = 1.6176 \approx 1.62$$

$$\frac{L}{A} = \frac{5.4}{3.3} = 1.636 \approx 1.64$$

$$\frac{L}{A} = \frac{11.2}{6.9} = 1.6231 \approx 1.62$$

15

A = 1.4 cm

22
11
1.8 cm

H

$$\frac{22}{A} = \frac{1.8}{1.4} = 1.632 \Phi$$

16

A = 1.9 cm

22
11
3.4 cm

H

$$\frac{22}{A} = \frac{3.4}{1.9} = 1.63157 \dots \approx 2 \Phi$$

17

A = 3.1 cm

22
11
5 cm

$$\frac{22}{A} = \frac{5}{3.1} = 1.6129 \dots \approx 2 \Phi$$

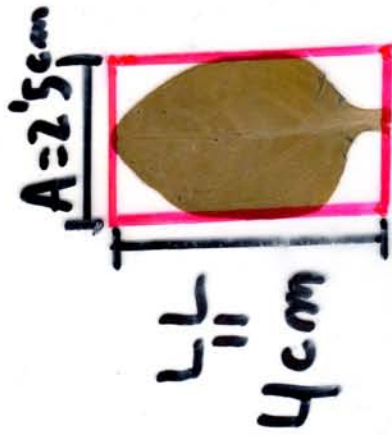
18

$$2L = 15'9\text{cm}$$

$$A = 9'8\text{cm}$$

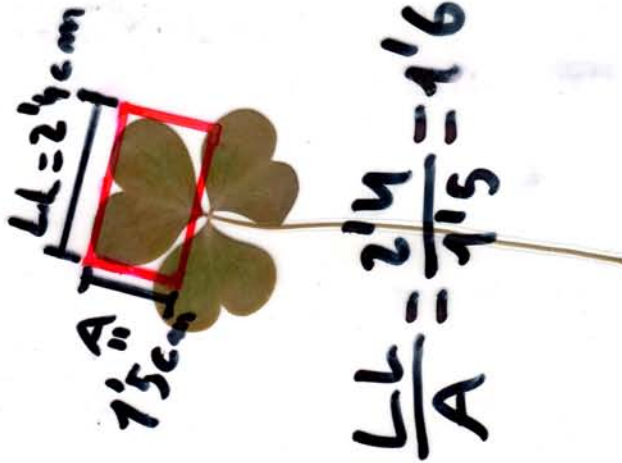
$$\frac{LL}{A} = \frac{15'9}{9'8} = 1'622448... \approx \underline{\underline{1.62}}$$

19

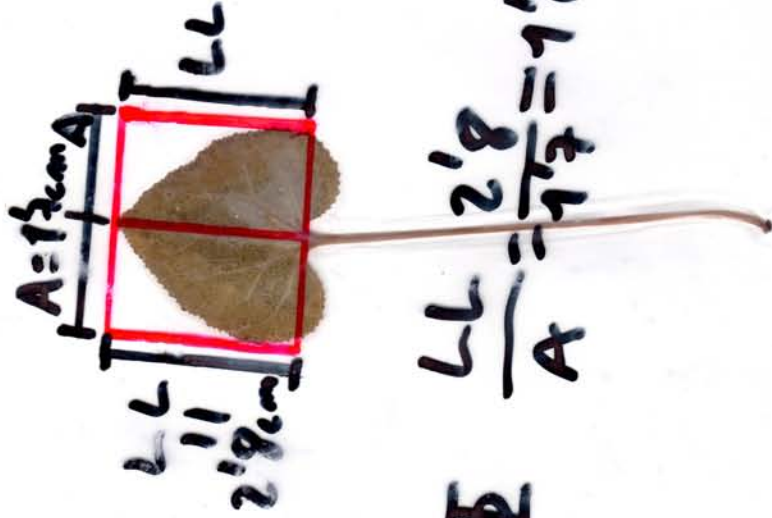
$$\frac{L_L}{A} = \frac{4}{2.5} = 1.6 \approx \Phi$$

20

$$\frac{L_L}{A} = \frac{2.4}{1.5} = 1.6 \approx \Phi$$

21

$$\frac{L_L}{A} = \frac{2.9}{1.3} = 2.23 \approx \Phi$$

22

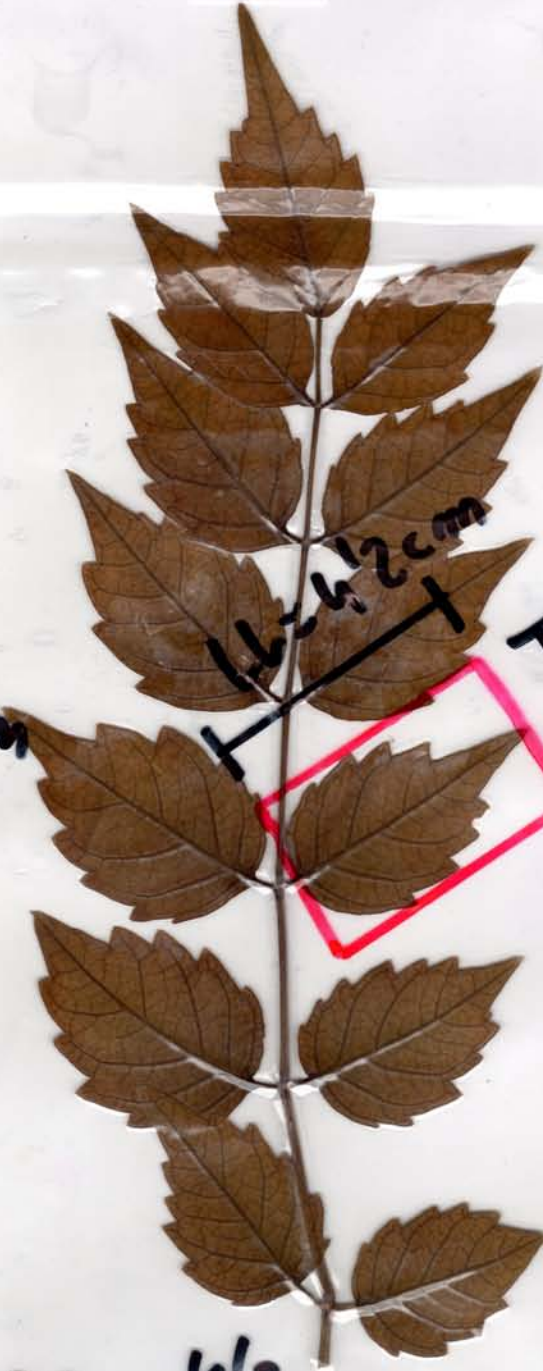
$A = 5'25 \text{ cm}$

$2L = 8'4 \text{ cm}$

$$\frac{2L}{A} = \frac{8'4}{5'25} = 1'6 \approx \Phi$$

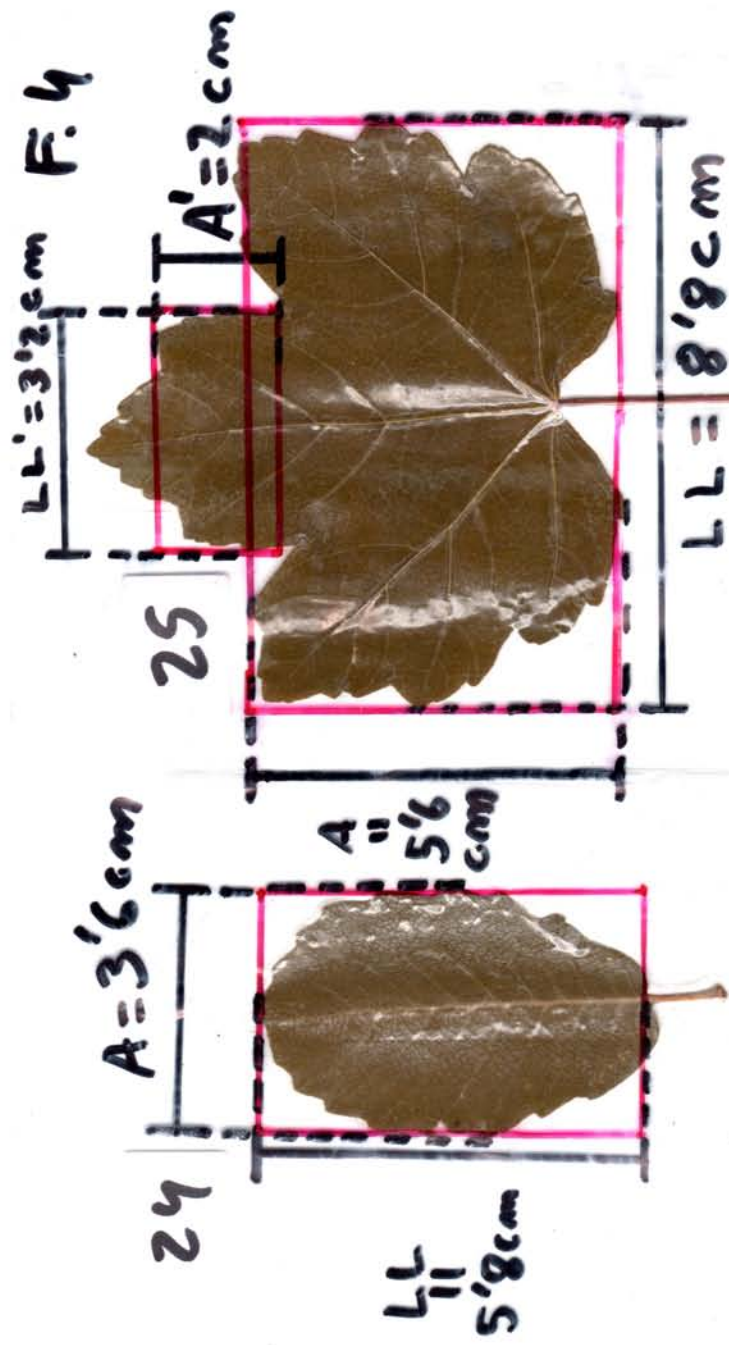
23

$L = 4'2 \text{ cm}$

$A = 2'6 \text{ cm}$

$$\frac{L}{A} = \frac{4'2}{2'6} = 1'61538 \approx \Phi$$

$$\frac{L}{A} = \frac{5.8}{3.6} = 1.611... \approx 1.6$$

$$\frac{L}{A} = \frac{8.8}{5.6} = 1.571... \approx 1.5$$

$$\frac{LL}{A} = \frac{18'3}{11'3} = 1'619... \approx \Phi$$

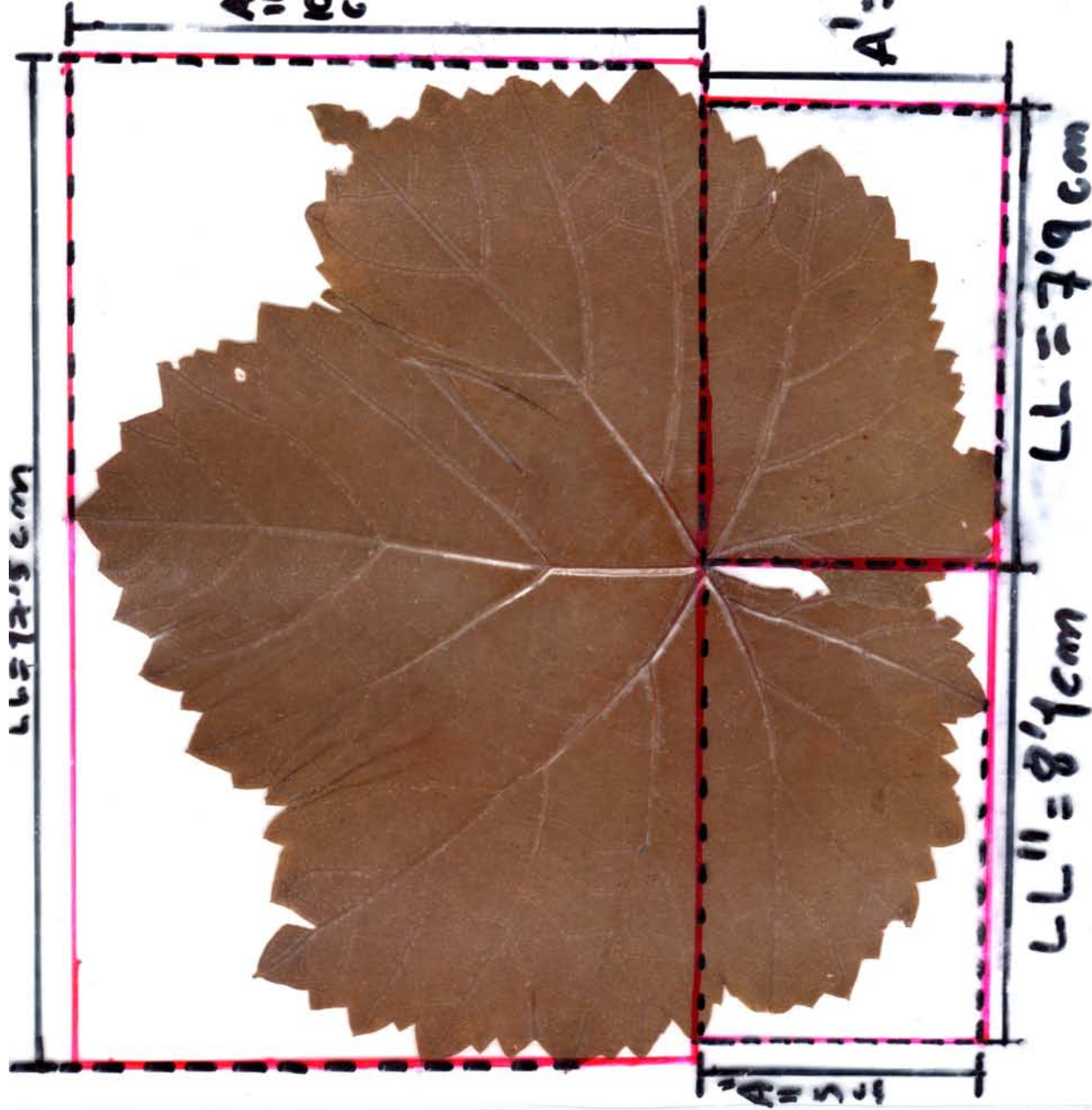
26

$$LL = 18'3 \text{ cm}$$

$$A = 11'3 \text{ cm}$$

LL = 12.5 cm

$$\frac{LL}{A} = \frac{12.5}{10.9} = 1.605 \approx \Phi$$

$$\frac{LL'}{A'} = \frac{7.7}{5} = 1.54 \approx \Phi$$

$$\frac{LL''}{A''} = \frac{8.4}{5} = 1.68 \approx \Phi$$

27

A' = 5 cm

LL' = 8.4 cm

LL = 7.7 cm

A'' = 5 cm

LL = 26.5 cm

28

A = 16

$$\frac{LL}{A} = \frac{26.5}{16} = 1.65625 \approx 1.66$$

$$\frac{LL}{A} = \frac{21}{13.4} \approx 1.5671 \dots \approx \Phi$$

29

$LL = 21 \text{ cm}$

$A = 13.4 \text{ cm}$

30

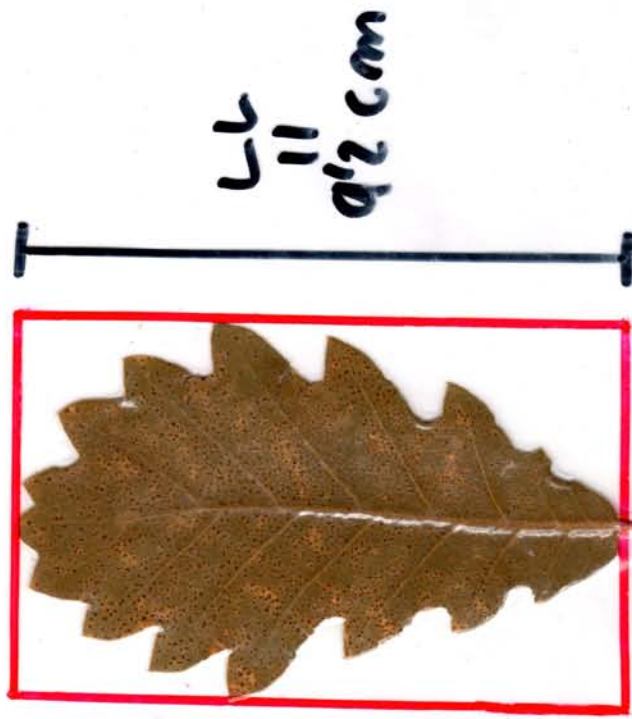
$LL = 5'6\text{cm}$

$$\frac{LL}{A} = \frac{5'6}{3'5} = 1'6 \approx \Phi$$

31

$A = 5'7\text{cm}$

$$\frac{LL}{A} = \frac{9'2}{5'7} = 1'6140 \approx \Phi$$

32

$$22 = 6'5 \text{ cm}$$

$$A = 4 \text{ cm}$$

$$\frac{22}{A} = \frac{6'5}{4} = 1'625 \approx \Phi$$

33

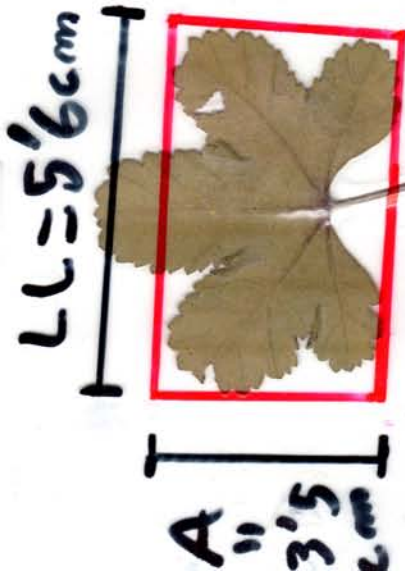
$$A = 5'4 \text{ cm}$$

$$22 = 8'6 \text{ cm}$$

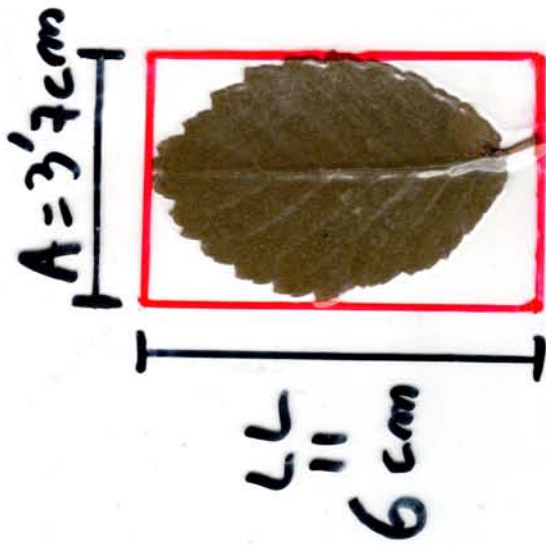
$$\frac{22}{A} = \frac{8'6}{5'4} = 1'576 \dots \Phi$$

34

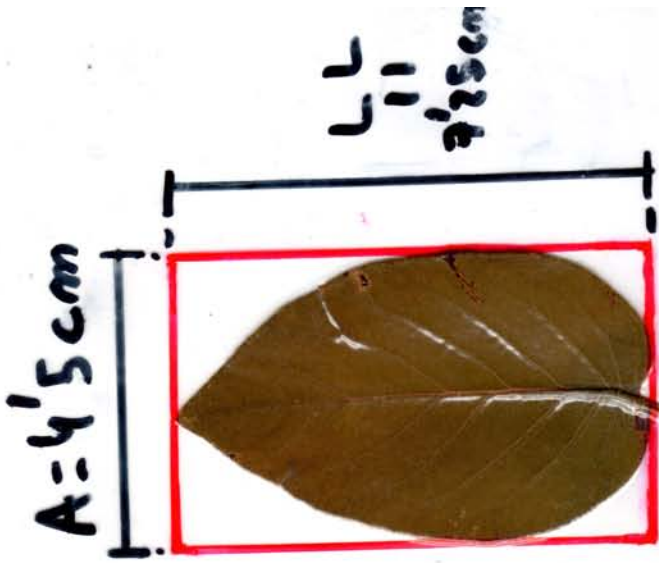
$$\frac{LL}{A} = \frac{5.6}{3.5} = 1.6 \approx \Phi$$

35

$$\frac{LL}{A} = \frac{6}{3.7} = 1.6216 \approx \Phi$$

36

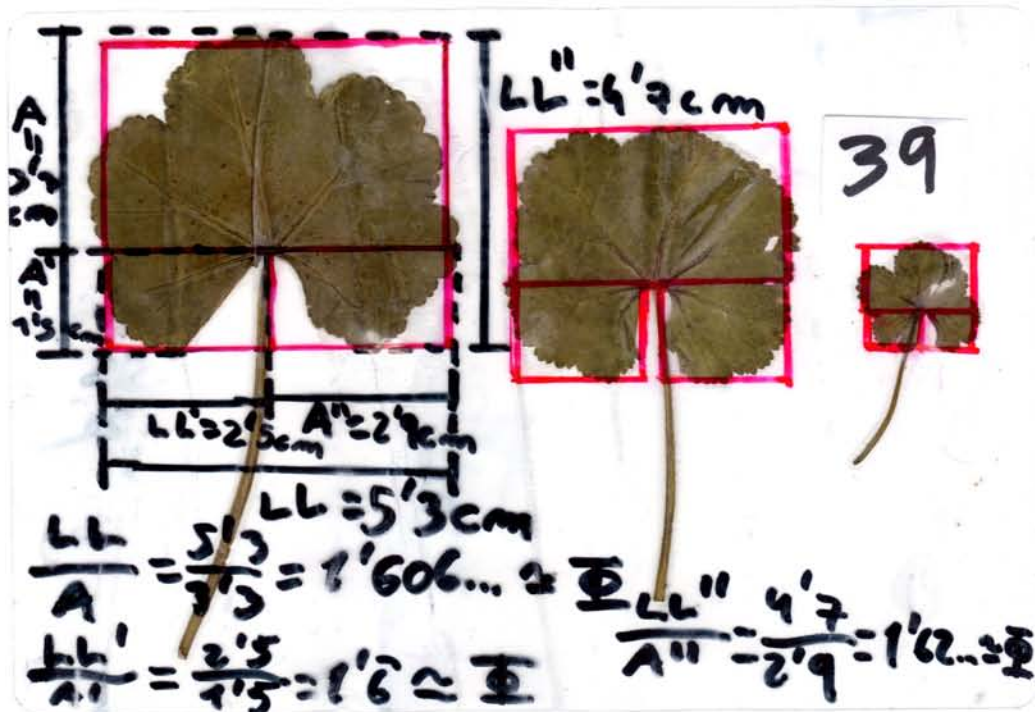
$$\frac{LL}{A} = \frac{7.25}{4.5} = 1.61 \approx \Phi$$

$$\frac{LL}{A} = \frac{10}{6.2} = 1.6129... \approx \Phi$$

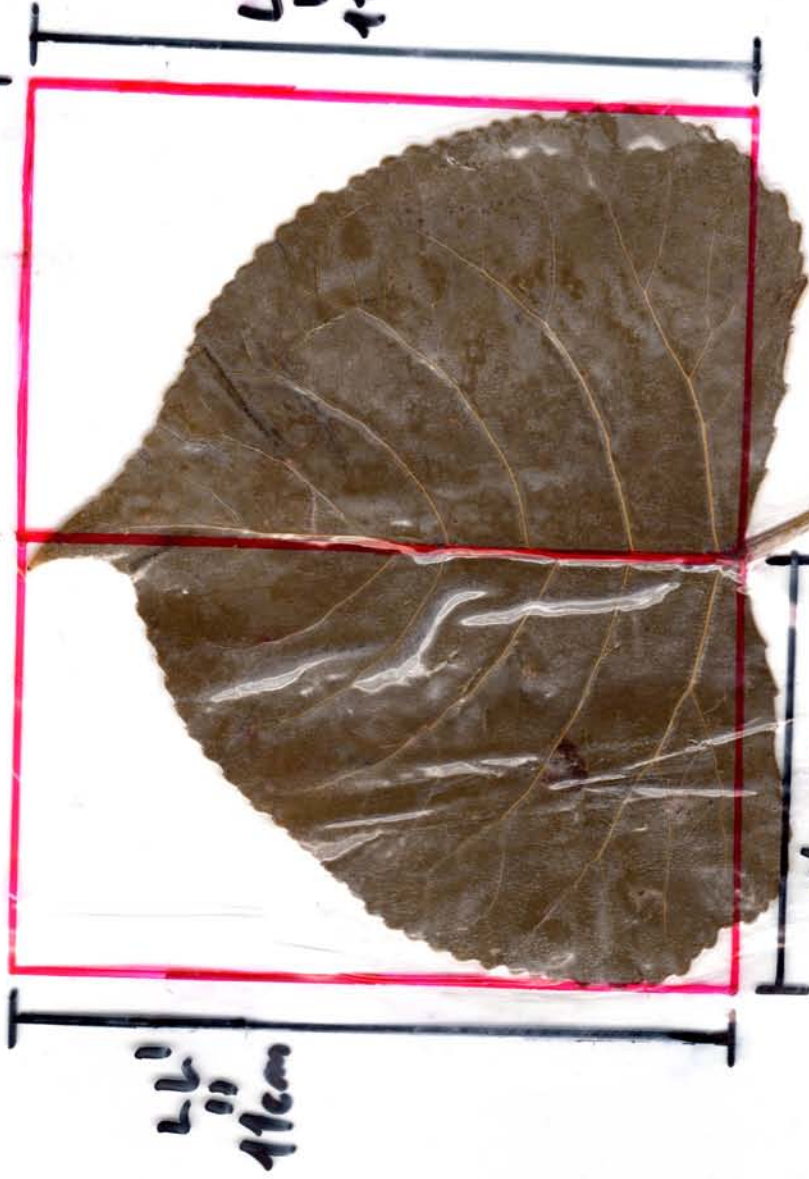

$$\frac{LL}{A} = \frac{10}{6.3} = 1.587... \approx \Phi$$

40

$A = 6'8 \text{ cm}$

$L' = 11 \text{ cm}$

$A' = 6'6 \text{ cm}$

$$\frac{L'}{A} = \frac{11}{6'8} = 1'6126 \dots \approx \Phi$$

$$\frac{L'}{A'} = \frac{11}{6'6} = 1'6 \approx \Phi$$

41

$L' = 11 \text{ cm}$

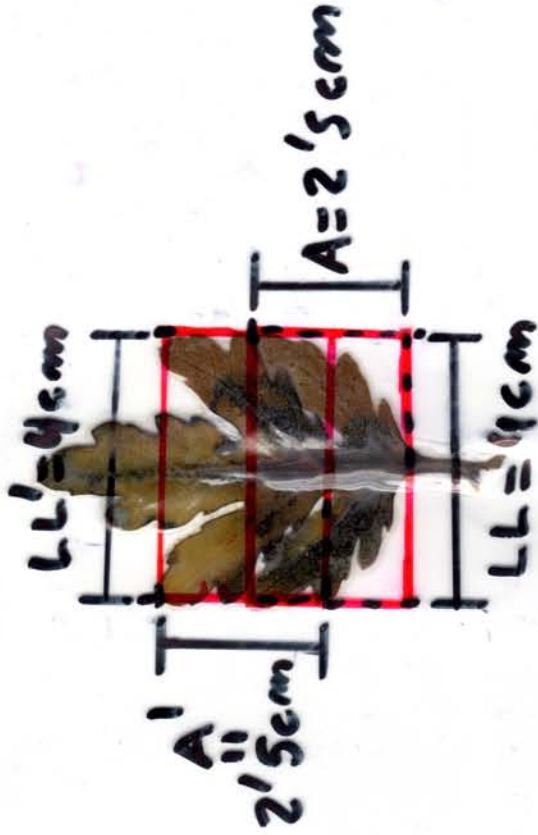

$A = 1'9 \text{ cm}$

$L' = 3'4 \text{ cm}$

$$\frac{L'}{A} = \frac{3'4}{1'9} = 1'6315 \dots \approx \Phi$$

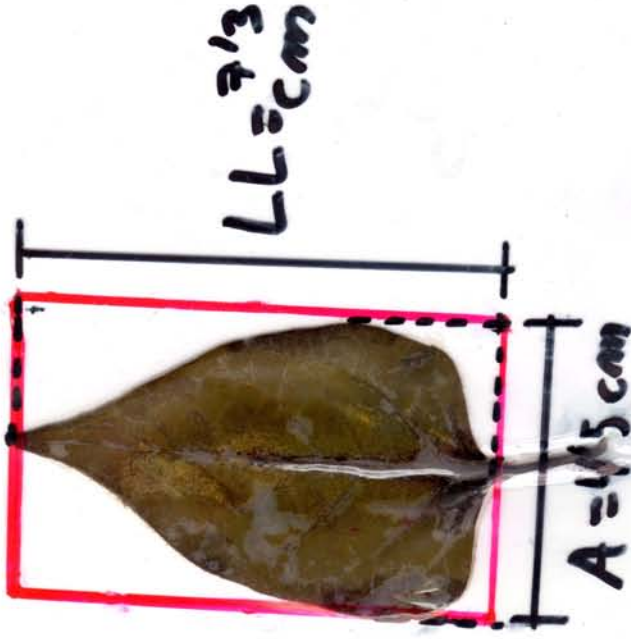
42

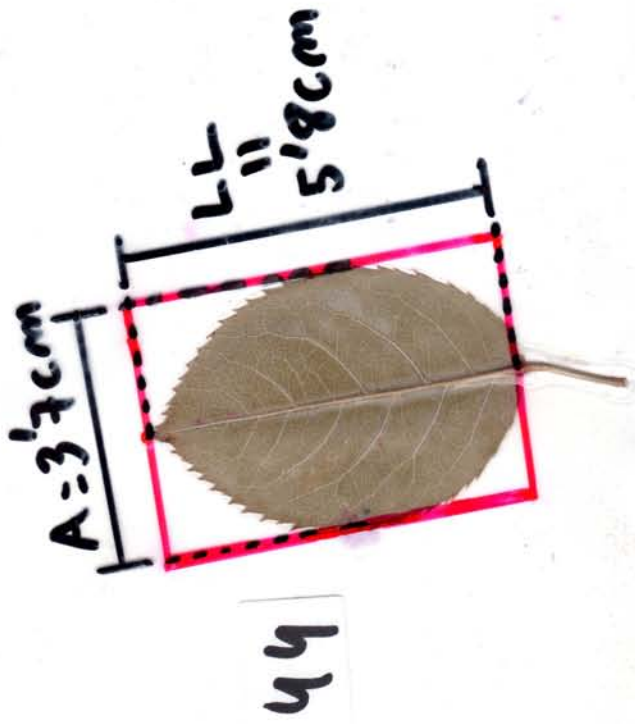
$$\frac{LL}{A} = \frac{4}{2.5} = 1.6 \approx \Phi$$

$$\frac{LL'}{A'} = \frac{4}{2.5} = 1.6 \approx \Phi$$

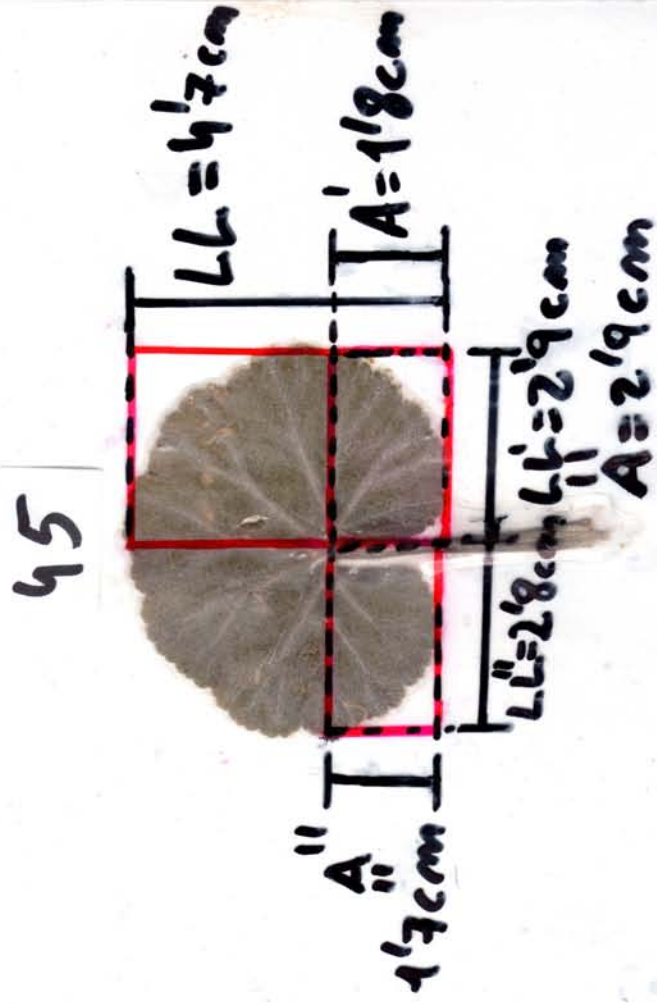
43

$$\frac{LL}{A} = \frac{\frac{7}{3}}{1.5} = 1.6 \approx \Phi$$

$$\frac{L''}{A} = \frac{5'8}{3'7} = 1'5675... \approx \Phi$$

$$\frac{L}{A} = \frac{4'7}{2'9} = 1'6206... \approx \Phi$$

$$\frac{L'}{A'} = \frac{2'9}{1'8} = 1'61 \approx \Phi$$

$$\frac{L''}{A''} = \frac{2'9}{1'7} = 1'647... \approx \Phi$$

**Fulles sense el
nombre d'or**

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

61

64

60

63

59

58

62

57

70

68

69

67

99

59

74

73

72

71

76

77

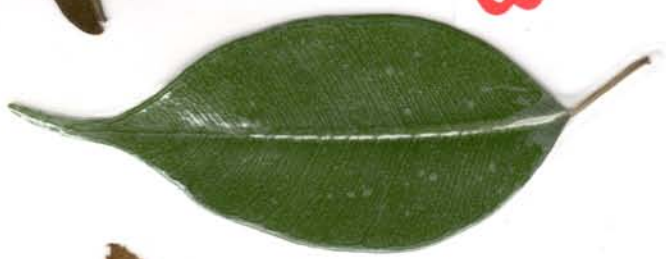

75

08

38

79

28

18

87

98

58

48

68

88

78

93

92

91

94

90

98

97

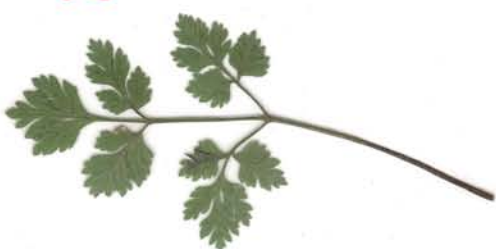
96

95

101

100

99

105

108

104

107

103

106

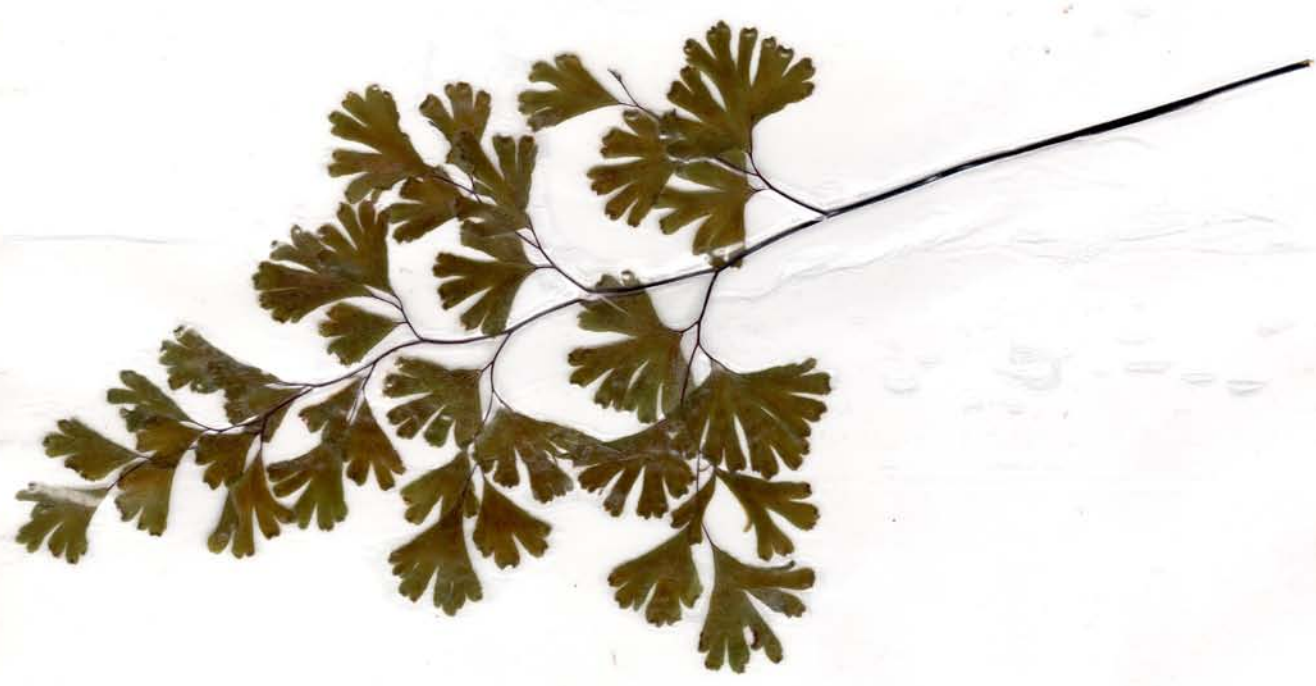
102

Annex: Fulles dels fractals en la natura

FITXA
1

FTX A
2

FITx4
3

FITXA
4

Flux 5

FITXA
6

PTX4
7

FIG 4
8

